

EURÓPSKA ÚNIA

EURÓPSKY PARLAMENT

RADA

V Štrasburgu 9. júna 2021
(OR. en)

2018/0243 (COD)
LEX 2092

PE-CONS 41/21

CADREFIN 263	ECOFIN 541
FIN 400	ASIM 34
ACP 47	MIGR 100
COEST 117	ATO 39
MAMA 88	PE 56
DEVGEN 105	CODEC 788
COLAC 38	POLGEN 83
COAFR 139	CORLX 286
COASI 75	COHOM 90

**NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, KTORÝM SA ZRIADUJE NÁSTROJ
SUSEDSTVA A ROZVOJOVEJ A MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE – GLOBÁLNA
EURÓPA, MENÍ A ZRUŠUJE ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY
Č. 466/2014/EÚ A ZRUŠUJE NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY
(EÚ) 2017/1601 A NARIADENIE RADY (ES, EURATOM) Č. 480/2009**

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/...

z 9. júna 2021,

**ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej
a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, mení
a zrušuje rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 466/2014/EÚ
a zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1601
a nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 480/2009**

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 209 a 212 a článok 322 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru¹,

¹ Ú. v. EÚ C 110, 22.3.2019, s. 163.

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov¹,

so zreteľom na stanovisko Dvora audítorov²,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom³,

¹ Ú. v. EÚ C 86, 7.3.2019, s. 295.

² Ú. v. EÚ C 45, 4.2.2019, s. 1.

³ Pozícia Európskeho parlamentu z 27. marca 2019 (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku) a pozícia Rady v prvom čítaní z 26. mája 2021 (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku).
Pozícia Európskeho parlamentu z ... (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku).

keďže:

- (1) Všeobecným cieľom nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (ďalej len „nástroj“), ktorý je programom na účely viacročného finančného rámca, by mala byť podpora a presadzovanie hodnôt, zásad a základných záujmov Únie na celom svete na účely sledovania cieľov a uplatňovania zásad vonkajšej činnosti Únie, ako sa stanovujú v článku 3 ods. 5 a článkoch 8 a 21 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“).
- (2) Únia má v súlade s článkom 21 Zmluvy o EÚ zabezpečiť súlad medzi rôznymi oblasťami svojej vonkajšej činnosti a medzi týmito oblasťami a svojimi ostatnými politikami, ako aj pracovať na dosahovaní vysokého stupňa spolupráce vo všetkých oblastiach medzinárodných vzťahov. Široká škála akcií podporovaných v rámci nástroja by mala prispievať k cieľom stanoveným v článku 21 ods. 1 a 2 Zmluvy o EÚ.
- (3) Činnosť Únie by mala podporovať rešpektovanie medzinárodného práva v oblasti ľudských práv, vrátane Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ako aj medzinárodného humanitárneho práva, pričom by z nich mala vychádzať, a mala by sa riadiť univerzálnosťou a nedeliteľnosťou ľudských práv.
- (4) Únia má v súlade s článkom 8 ods. 1 Zmluvy o EÚ rozvíjať osobitné vzťahy so susednými krajinami s cieľom vytvoriť priestor prosperity a dobrého susedstva, ktorý je založený na hodnotách Únie a charakterizovaný blízkymi a mierovými vzťahmi založenými na spolupráci. Nástroj by mal prispievať k uvedenému cieľu.

- (5) Hlavným cieľom politiky Únie v oblasti rozvojovej spolupráce, ako sa stanovuje v článku 208 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), je obmedzovanie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie. Politika rozvojovej spolupráce Únie okrem toho prispieva k cieľom vonkajšej činnosti Únie, najmä k cieľu podporovať udržateľný hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj rozvojových krajín s hlavným cieľom odstrániť chudobu, ako sa stanovuje v článku 21 ods. 2 písm. d) Zmluvy o EÚ.
- (6) Únia má zabezpečiť súdržnosť politík v oblasti rozvojovej spolupráce, ako sa vyžaduje v článku 208 ZFEÚ. Únia by mala vziať do úvahy ciele rozvojovej spolupráce v politikách, ktoré by mohli ovplyvniť rozvojové krajiny, čo bude zásadným prvkom stratégie na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja vymedzených v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj (ďalej len „Agenda 2030“), ktorú prijala Organizácia Spojených národov (ďalej len „OSN“) v septembri 2015. Zabezpečenie súdržnosti politík v záujme udržateľného rozvoja, ako sa stanovuje v Agende 2030, si vyžaduje zohľadnenie vplyvu všetkých politík na udržateľný rozvoj na všetkých úrovniach – na vnútroštátnej, v rámci Únie, v iných krajinách a na svetovej úrovni.
- (7) Nástroj by mal prispievať k zachovaniu mieru, predchádzaniu konfliktom a posilneniu medzinárodnej bezpečnosti, ako sa uvádza v článku 21 ods. 2 písm. c) Zmluvy o EÚ.
- (8) Nástroj by sa mal zriadiť na obdobie siedmich rokov s cieľom zosúladiť jeho trvanie s trvaním viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 stanoveným v nariadení Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093¹ (ďalej len „VFR na roky 2021 - 2027“).

¹ Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093 zo 17. decembra 2020, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 11).

- (9) Nástroj by mal stanoviť akcie na podporu uvedených cieľov Únie a politik Únie v oblasti vonkajšej činnosti a vychádza z akcií, ktoré boli predtým podporované na základe nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 230/2014¹, (EÚ) č. 232/2014², (EÚ) č. 233/2014³, (EÚ) č. 234/2014⁴, (EÚ) č. 235/2014⁵, (EÚ) č. 236/2014⁶ a (EÚ) 2017/1601⁷, rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 466/2014/EÚ⁸,

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 230/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 1).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 232/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 27).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 233/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania rozvojovej spolupráce na obdobie 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ L 77 15.3.2014, s. 44).

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 234/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj partnerstva pre spoluprácu s tretími krajinami (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 77).

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 235/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj financovania pre demokraciu a ľudské práva vo svete (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 85).

⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 236/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá a postupy pre vykonávanie nástrojov Únie na financovanie vonkajšej činnosti (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 95).

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1601 z 26. septembra 2017 o zriadení Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj (EFSD), záruky EFSD a záručného fondu EFSD (Ú. v. EÚ L 249, 27.9.2017, s. 1).

⁸ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 466/2014/EÚ zo 16. apríla 2014, ktorým sa Európskej investičnej banke poskytuje záruka EÚ za straty z finančných operácií na podporu investičných projektov mimo Únie (Ú. v. EÚ L 135, 8.5.2014, s. 1).

nariadení Rady (ES, Euratom) č. 480/2009¹, (Euratom) č. 237/2014² a (EÚ) 2015/322³ a vnútornej dohody o 11. Európskom rozvojovom fonde (ERF)⁴.

-
- ¹ Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 z 25. mája 2009, ktorým sa zriaďuje Garančný fond pre vonkajšie opatrenia (Ú. v. EÚ L 145, 10.6.2009, s. 10).
- ² Nariadenie Rady (Euratom) č. 237/2014 z 13. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje nástroj spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti (Ú. v. EÚ L 77, 15.3.2014, s. 109).
- ³ Nariadenie Rady (EÚ) 2015/322 z 2. marca 2015 o vykonávaní 11. Európskeho rozvojového fondu (Ú. v. EÚ L 58, 3.3.2015, s. 1).
- ⁴ Vnútorná dohoda medzi zástupcami vlád členských štátov Európskej únie zasadajúcimi v Rade o financovaní pomoci Európskej únie na základe viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2014 – 2020 v súlade s Dohodou o partnerstve AKT – EÚ a o poskytnutí finančnej pomoci zámorským krajinám a územiám, na ktoré sa vzťahuje štvrtá časť Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 210, 6.8.2013, s. 1).

- (10) Celkovým kontextom činnosti je dodržiavanie globálneho poriadku založeného na pravidlách a hodnotách, ktorého hlavnou zásadou je multilateralizmus a v centre ktorého stojí OSN. Agenda 2030 spolu s Parížskou dohodou prijatou na základe Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy¹ (ďalej len „Parížska dohoda“) a s akčným programom tretej Medzinárodnej konferencie o financovaní rozvoja z Addis Abeby (ďalej len „akčný program z Addis Abeby“) sú reakciou medzinárodného spoločenstva na globálne výzvy a trendy v súvislosti s udržateľným rozvojom. S cieľmi udržateľného rozvoja v jej centre je Agenda 2030 transformačným rámcom na odstránenie chudoby a dosiahnutie udržateľného rozvoja na celom svete. Svojim rozsahom pôsobnosti je univerzálna a poskytuje sa v nej komplexný spoločný rámec pre činnosť, ktorá sa vzťahuje na Úniu, jej členské štáty a jej partnerov. Vyrovnáva ekonomické, sociálne a environmentálne rozmery udržateľného rozvoja a uznávajú sa v nej základné prepojenia medzi jej cieľmi a zámermi. Cieľom Agendy 2030 je nikoho neopomenúť a prioritne sa zameriava na najviac znevýhodnené osoby. Vykonávanie Agendy 2030 by bolo úzko koordinované s ďalšími relevantnými medzinárodnými záväzkami Únie. Akcie podporované v rámci nástroja by sa mali riadiť zásadami a cieľmi stanovenými v Agende 2030, v Parížskej dohode a v akčnom programe z Addis Abeby a mali by prispievať k dosahovaniu cieľov udržateľného rozvoja. Osobitná pozornosť by sa mala venovať prepojeniam medzi cieľmi udržateľného rozvoja a integrovaným akciám, ktoré môžu vytvárať súvisiace prínosy a koherentným spôsobom splňať viaceré ciele bez toho, aby boli ohrozené ostatné ciele.

¹ Ú. v. EÚ L 282, 19.10.2016, s. 4.

- (11) Vykonávanie nástroja by sa malo riadiť piatimi prioritami stanovenými v Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (jún 2016) (ďalej len „globálna stratégia“), schválenej Radou v jej záveroch zo 17. októbra 2016, ktorá predstavuje víziu Únie a rámec pre jednotné a zodpovedné externé angažovanie sa v partnerstve s ostatnými s cieľom presadzovať hodnoty a záujmy Únie. Únia by mala posilniť partnerstvá, podporovať politický dialóg a kolektívne reakcie na výzvy celosvetového významu. Jej činnosťou by sa mali podporovať základné záujmy, zásady a hodnoty Únie vo všetkých ich aspektoch. Únia by pritom mala využívať integrovaný prístup a mala by dodržiavať a podporovať zásady rešpektovania prísnych sociálnych, pracovných a environmentálnych noriem, aj pokiaľ ide o zmenu klímy, právneho štátu a medzinárodného práva vrátane rešpektovania humanitárneho práva a medzinárodného práva v oblasti ľudských práv.
- (12) Vykonávanie nástroja by sa malo riadiť aj Európskym konsenzom o rozvoji z 8. júna 2017 (ďalej len „konsenzus“), ktorým sa poskytuje rámec pre spoločný prístup Únie a jej členských štátov k rozvojovej spolupráci pri vykonávaní Agendy 2030 a akčného programu z Addis Abeby. Odstránenie chudoby, boj proti diskriminácii a nerovnosti, dodržiavanie zásady „nikoho neopomenúť“, ochrana životného prostredia, boj proti zmene klímy a posilnenie odolnosti predstavujú základ politiky rozvojovej spolupráce a malo by sa z nich vychádzať pri vykonávaní nástroja.

- (13) Nástroj by mal zohľadniť aj príslušné politické dokumenty vrátane ich budúcich revízií, ako napríklad: Dohovor OSN o právnom postavení utečencov, Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Dohovor OSN o právach dieťaťa, akčný program Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji, Pekinská akčná platforma, Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, koncepcia EÚ na podporu odzbrojenia, demobilizácie a reintegrácie, komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov (ďalej len „rezolúcie BR OSN“) č. 1325 (2000) a 1820 (2009) o ženách, mieri a bezpečnosti zo strany EÚ, koncepcia posilňovania kapacít EÚ v oblasti mediácie a dialógu, závery Rady z 20. júna 2011 o predchádzaní konfliktom, strategický rámec EÚ pre ľudské práva a demokraciu a z neho vychádzajúce akčné plány, závery Rady zo 14. novembra 2016 o strategickom rámci na úrovni EÚ pre podporu reformy sektora bezpečnosti, ktorými sa schvaľuje spoločné oznámenie s názvom Prvky strategického rámca na úrovni EÚ pre podporu reformy sektora bezpečnosti, Stratégia EÚ proti nedovoleným strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam a ich munícii, usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv, iné príslušné dohovory OSN a dohovor Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu o jadrovej bezpečnosti.
- (14) Nástroj by sa mal zamerať na zvýšenie súdržnosti a zabezpečenie účinnosti vonkajšej činnosti Únie, a malo by tak zlepšiť vykonávanie rôznych politík vonkajšej činnosti.

- (15) V súlade s globálnou stratégiou, konsenzom a sendaiským rámcem prijatým 18. marca 2015 pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030 by sa mala uznať potreba prechodu od reakcie na krízu a obmedzenia jej šírenia k štrukturálnejšiemu a dlhodobejšiemu prístupu, ktorým sa účinnejšie riešia nestabilné situácie, prírodné katastrofy a katastrofy spôsobené ľudskou činnosťou či dlhotrvajúce krízy. Je potrebný väčší dôraz a kolektívne prístupy k znižovaniu, prevencii a zmierneniu rizika a k pripravenosti na riziko a je potrebné ďalšie úsilie na zvýšenie rýchlej reakcie a trvalej obnovy. Týmto nástrojom by sa preto malo prispieť k posilneniu odolnosti a prepojeniu humanitárnej pomoci a rozvojovej činnosti, najmä prostredníctvom činností rýchlej reakcie, ako aj príslušných geografických a tematických programov, a zároveň by sa ním malo zabezpečiť dodržiavanie humanitárnych zásad.
- (16) V súlade s medzinárodnými záväzkami Únie v súvislosti s Pusanskou dohodou o partnerstve pre účinnú rozvojovú spoluprácu, ktoré boli opätovne potvrdené na fóre na vysokej úrovni v roku 2016 v Nairobi a pripomenuli sa v konsenze, by Únia mala v kontexte svojej oficiálnej rozvojovej pomoci (ďalej len „ODA“ – Official Development Assistance) a vo všetkých spôsoboch poskytovania pomoci uplatňovať zásady účinnosti rozvoja, konkrétne zodpovednosť rozvojových krajín za rozvojové priority, zameranie sa na výsledky, inkluzívne rozvojové partnerstvá, transparentnosť a vzájomnú zodpovednosť, ako aj zásady zosúladenia a harmonizácie. V uvedenej súvislosti je dôležité, aby vnútroštátne stratégie rozvoja zahŕňali rozsiahle konzultačné procesy v súlade s Parížskou deklaráciou o účinnosti pomoci, najmä ak slúžia ako základ pre programovanie.

- (17) V súlade s cieľmi udržateľného rozvoja by nástroj mal prispieť k posilnenému monitorovaniu a podávaniu správ s dôrazom na výsledky vzťahujúcemu sa na vykonanú činnosť, jej prínosy a vplyv v partnerských krajinách využívajúcich vonkajšiu finančnú pomoc Únie.
- (18) S cieľom zaistiť účinnú zodpovednosť a transparentnosť pri plnení rozpočtu Únie a tiež zabezpečiť účinné posudzovanie pokroku smerom k dosahovaniu cieľov nástroja by Komisia mala zabezpečiť, aby boli zavedené jasné mechanizmy monitorovania a hodnotenia. Ak je to možné a vhodné, výsledky vonkajšej činnosti Únie by sa mali monitorovať a hodnotiť na základe vopred vymedzených, transparentných a merateľných ukazovateľov špecifických pre jednotlivé krajiny, ktoré by boli prispôbené osobitnému charakteru a cieľom nástroja a ktoré sa majú, pokiaľ je to možné, zakladať na rámci výsledkov partnerskej krajiny.

- (19) Komisia by mala pravidelne monitorovať akcie financované v rámci nástroja a skúmať pokrok pri dosahovaní očakávaných výsledkov, a to aj so zreteľom na vykonanú činnosť a jej prínosy. Všade tam, kde je to možné, by sa mali použiť existujúce rámce výsledkov. Ukazovatele použité na meranie pokroku by mali byť v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja a mali by byť jasné, relevantné a mali by mať spoľahlivé metodiky. Údaje pre ukazovatele by mali byť ľahko dostupné a mali by mať dobrú kvalitu. Hodnoty ukazovateľov k 1. januáru 2021 by sa mali použiť ako základ na posúdenie rozsahu, v akom sa dosiahli ciele nástroja, a budú podkladom pre výročné správy, ako aj pre hodnotenie nástroja v polovici obdobia a jeho záverečné hodnotenie. Komisia by mala takisto primerane využívať nezávislé externé hodnotenia. V uvedenej súvislosti by Komisia mala v relevantných prípadoch zabezpečiť primerané zapojenie Európskeho parlamentu, Rady, ako aj ďalších zainteresovaných strán vrátane organizácií občianskej spoločnosti.
- (20) Komisia by mala svoje hodnotiace správy zaslať Európskemu parlamentu, Rade a členským štátom. Hodnotenia sa môžu prerokovať na žiadosť členských štátov podľa tohto nariadenia.

- (21) Nástrojom by sa malo prispieť ku kolektívnemu cieľu Únie, ktorým je poskytnúť 0,7 % hrubého národného dôchodku (ďalej len „HND“) na ODA v časovom rámci Agendy 2030, a to podporou realistických a overiteľných akcií zameraných na splnenie tohto záväzku, pričom ich pokrok by sa mal naďalej monitorovať a mali by sa o ňom podávať správy. V uvedenej súvislosti by aspoň 93 % finančných prostriedkov v rámci nástroja malo prispieť k akciám navrhnutým tak, aby spĺňali kritériá pre ODA stanovené Výborom pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“).
- (22) S cieľom zabezpečiť, aby sa zdroje poskytovali tam, kde sú najviac potrebné, najmä najmenej rozvinutým krajinám, krajinám v nestabilných situáciách a krajinám postihnutých konfliktom, by nástroj mal prispieť ku kolektívnemu cieľu Únie, ktorým je dosiahnuť, aby sa poskytlo 0,15 až 0,20 % HND Únie na ODA pre najmenej rozvinuté krajiny v krátkodobom horizonte a 0,20 % HND na ODA v časovom rámci Agendy 2030, a to podporou realistických a overiteľných akcií zameraných na splnenie tohto záväzku, pričom ich pokrok by sa mal naďalej monitorovať a mali by sa o ňom podávať správy. Ako sa odsúhlasilo v konsenze, očakáva sa, že akciami v rámci nástroja sa prispeje aspoň 20 % ODA financovanej v rámci nástroja na sociálnu inklúziu a ľudský rozvoj vrátane základných sociálnych služieb, ako je napríklad zdravotníctvo, vzdelávanie, výživa, voda, sanitácia a hygiena a sociálna ochrana, najmä pokiaľ ide o najviac marginalizované osoby.
- (23) Nástrojom by sa mali podporovať deti a mládež ako kľúčoví tvorcovia zmien a ako prispievatelia k realizácii Agendy 2030, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať ich potrebám a posilneniu ich postavenia.

- (24) Nástroj by mal odzrkadľovať potrebu zamerať sa na strategické priority, a to geograficky – na európske susedstvo a Afriku, ako aj na krajiny, ktoré sú v nestabilnej situácii a najviac potrebujú pomoc, ale aj tematicky – na bezpečnosť, migráciu, zmenu klímy a životné prostredie, ako aj ľudské práva a demokraciu.
- (25) Nástrojom by sa malo prispieť k zabezpečeniu odolnosti štátu a spoločnosti v oblasti globálneho zdravia verejnosti prostredníctvom riešenia globálnych hrozieb pre verejné zdravie, posilnenia systémov zdravotnej starostlivosti, dosiahnutia všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti, predchádzania prenosným chorobám a boja proti nim, ako aj prostredníctvom pomoci pri zabezpečovaní cenovo dostupných liekov a vakcín pre všetkých.
- (26) Finančné krytie plánované pre geografické programy pre susedstvo a subsaharskú Afriku by sa malo len zvýšiť vzhľadom na osobitnú prioritu, ktorú Únia uvedeným regiónom prikladá.
- (27) Nástrojom by sa malo podporovať vykonávanie európskej susedskej politiky, ktorá bola revidovaná v roku 2015 a ktorú Rada schválila vo svojich záveroch zo 14. decembra 2015, a to pri zachovaní primeranej geografickej vyváženosti, ako aj vykonávanie rámcov regionálnej spolupráce, ako je napríklad cezhraničná spolupráca, nadnárodná a námorná spolupráca, a tiež by sa ním mali podporovať vonkajšie aspekty príslušných stratégií a politik pre makroregióny a pre morské oblasti vo východnom a južnom susedstve vrátane Severnej dimenzie a regionálnej spolupráce v oblasti Čierneho mora, ako aj integrovanej politiky Únie pre Arktídu. Tieto iniciatívy poskytujú doplnkové politické rámce pre prehľbovanie vzťahov s partnerskými krajinami a medzi nimi na základe zásad vzájomnej zodpovednosti, spoločnej zodpovednosti za vlastné záležitosti a zodpovedného prístupu.

(28) Európska susedská politika sa zameriava na prehĺbovanie demokracie, podporu ľudských práv a dodržiavanie zásady právneho štátu, stabilizáciu susedných krajín a posilnenie ich odolnosti ako hlavné politické priority Únie, a to najmä podporou politických, hospodárskych a sociálnych reforiem. V záujme dosiahnutia svojho cieľa sa európska susedská politika, ktorá bola revidovaná v roku 2015, zameriava na tieto prioritné oblasti: dobrú správu vecí verejných, demokraciu, právny štát a ľudské práva s osobitným dôrazom na ďalšie zapojenie občianskej spoločnosti; sociálno-ekonomický rozvoj vrátane boja proti nezamestnanosti mladých ľudí, ako aj vzdelávanie a environmentálnu udržateľnosť a posilnenú konektivitu; bezpečnosť a migráciu a mobilitu vrátane riešenia základných príčin neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania. Diferenciácia a posilnená vzájomná zodpovednosť, a to aj prostredníctvom uplatňovania prístupu založeného na stimuloch, ktorý reaguje na výkonnosť v kľúčových oblastiach, sú charakteristickým znakom európskej susedskej politiky, v rámci ktorej sa uznávajú rôzne úrovne angažovanosti a odrážajú záujmy každej krajiny týkajúce sa povahy a zamerania jej partnerstva s Úniou. Nástrojom by sa malo podporovať vykonávanie dohôd o pridružení, partnerstve a spolupráci, spoločne dohodnutých programov pridruženía a priorit partnerstva a iných relevantných, existujúcich a budúcich, spoločne dohodnutých dokumentov s krajinami v oblasti susedstva. Mala by sa posilniť viditeľnosť pomoci Únie v oblasti susedstva.

- (29) Nástrojom by sa malo podporovať vykonávanie dohody o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej¹ (ďalej len „dohoda o partnerstve AKT – EÚ“), ktorá bola podpísaná v Cotonou 23. júna 2000 a nadobudla platnosť 1. apríla 2003, a následných dohôd s krajinami skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov (ďalej len „štáty AKT“) a umožniť Únii a jej partnerom zo štátov AKT ďalej rozvíjať silné spojenectvá v súvislosti s kľúčovými globálnymi výzvami. Nástrojom by sa malo najmä podporovať pokračovanie nadviazanej spolupráce medzi Úniou a Africkou úniou v súlade so spoločnou stratégiou EÚ a Afriky a stavať na dohode o partnerstve AKT – EÚ, a to aj prostredníctvom kontinentálneho prístupu k Afrike a vzájomne prospešného rovnocenného partnerstva medzi Úniou a Afrikou.
- (30) Únia by sa mala zároveň snažiť ďalej rozvíjať vzťahy a budovať partnerstvá s tretími krajinami v Ázii a Severnej a Južnej Amerike. Z geografických programov by sa malo Tichomoríe podporiť orientačnou sumou vo výške najmenej 500 000 000 EUR a Karibik sumou vo výške najmenej 800 000 000 EUR.
- (31) Nástrojom by sa malo prispievať aj k aspektom vonkajších vzťahov Únie, ktoré súvisia s obchodom, vrátane úsilia o náležitú starostlivosť v dodávateľskom reťazci s cieľom zabezpečiť konzistentnosť a vzájomnú podporu medzi obchodnou politikou Únie a rozvojovými cieľmi a opatreniami.

¹ Ú. v. EÚ L 317, 15.12.2000, s. 3. Dohoda o partnerstve AKT – EÚ bola zmenená dohodou podpísanou v Luxemburgu 25. júna 2005 (Ú. v. EÚ L 209, 11.8.2005, s. 27) a dohodou podpísanou v Ouagadougou 22. júna 2010 (Ú. v. EÚ L 287, 4.11.2010, s. 3).

- (32) Únia by sa mala usilovať o čo najefektívnejšie využívanie dostupných zdrojov s cieľom optimalizovať vplyv svojej vonkajšej činnosti. To by sa malo dosiahnuť prostredníctvom súdržnosti, konzistentnosti a komplementárnosti medzi nástrojmi Únie na financovanie vonkajšej činnosti, najmä Nástrojom predvstupovej pomoci zriadeným nariadením Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA III) (ďalej len „nariadenie o nástroji IPA III“), Nástrojom humanitárnej pomoci zriadeným nariadením Rady (ES) č. 1257/96¹, pridružením zámorských krajín a území k Únii zriadeným rozhodnutím Rady o pridružení zámorských krajín a území k Európskej únii vrátane vzťahov medzi Európskou úniou na jednej strane a Grónskom a Dánskym kráľovstvom na strane druhej (ďalej len „rozhodnutie o pridružení zámoria vrátane Grónska“), Európskym nástrojom pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti jadrovej bezpečnosti zriadeným nariadením Rady (Euratom) 2021/...²⁺, spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou, v relevantných prípadoch aj spoločnou bezpečnostnou a obrannou politikou, a Európskym mierovým nástrojom zriadeným rozhodnutím Rady (SZBP) 2021/509³, ktorý je financovaný mimo rozpočtu Únie, ako aj vytvorením synergií s ostatnými politikami a programami Únie.

¹ Nariadenie Rady (ES) č. 1257/96 z 20. júna 1996 o humanitárnej pomoci (Ú. v. ES L 163, 2.7.1996, s. 1).

² Nariadenie Rady (Euratom) 2021/.... z ..., ktorým sa zriaďuje Európsky nástroj pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti jadrovej bezpečnosti dopĺňajúci Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa na základe Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu a ktorým sa zrušuje nariadenie (Euratom) č. 237/2014 (Ú. v. EÚ L ...).

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)], a do poznámky pod čiarou vložte číslo, dátum a odkaz na uverejnenie uvedeného nariadenia v úradnom vestníku.

³ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2021/ 509 z 22. marca 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky mierový nástroj a zrušuje rozhodnutie (SZBP) 2015/528 (Ú. v. EÚ L 102, 24.3.2021, s. 14).

V príslušných prípadoch to zahŕňa aj súdržnosť a komplementárnosť s makrofinančnou pomocou. S cieľom maximalizovať vplyv kombinovaných intervencií na dosiahnutie spoločného cieľa by sa nástrojom mala umožniť kombinácia financovania s ďalšími programami Únie, pokiaľ príspevky nezahŕňajú rovnaké náklady.

- (33) Na základe úspechu programu Erasmus+ by nástroj mal Únii umožniť, aby ďalej posilňovala vonkajší rozmer uvedeného programu. Orientačná suma 1 800 000 000 EUR z geografických programov v rámci nástroja by sa mala použiť na financovanie akcií v rámci medzinárodného rozmeru programu Erasmus+ vykonávaných v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/...¹⁺ a s programovým dokumentom prijatým v rámci nástroja. Programovanie v rámci nástroja by malo plne posilniť potenciál programu Erasmus+.
- (34) Financovanie z prostriedkov Únie v rámci nástroja by sa malo použiť na financovanie akcií v rámci medzinárodného rozmeru programu Kreatívna Európa zriadeného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/...²⁺⁺ s cieľom prispieť k posilneniu medzinárodných kultúrnych vzťahov a uznať úlohu kultúry pri presadzovaní európskych hodnôt.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/... z ..., ktorým sa zriaďuje „Erasmus+“: program Únie pre vzdelávanie a odbornú prípravu, mládež a šport, a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013 (Ú. v. EÚ L ...).

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente PE-CONS 32/21 [2018/0191(COD)], a do poznámky pod čiarou vložte číslo, dátum a odkaz na uverejnenie uvedeného nariadenia v úradnom vestníku.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/.. z ..., ktorým sa zriaďuje program Kreatívna Európa (na obdobie 2021 až 2027) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1295/2013 (Ú. v. EÚ L ...).

⁺⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente PE-CONS 31/21 [2018/0190(COD)], a do poznámky pod čiarou vložte číslo, dátum a odkaz na uverejnenie uvedeného nariadenia v úradnom vestníku.

- (35) Hlavný prístup k akciám financovaným v rámci nástroja by mal byť prostredníctvom geografických programov s cieľom maximalizovať vplyv pomoci Únie a priblížiť činnosť Únie k partnerským krajinám a obyvateľstvu. Uvedený hlavný prístup by sa mal v prípade potreby doplniť o tematické programy a o činnosti rýchlej reakcie, pričom by sa mala zabezpečiť konzistentnosť a súdržnosť všetkých programov a činností.
- (36) Miestne orgány zahŕňajú širokú škálu orgánov verejnej správy na nižšej ako celoštátnej úrovni a jej zložiek, ako sú napríklad obce, komunity, okresy, grófstva, provincie, regióny a ich združenia. V súlade s konsenzom by Únia mala podporovať úzke konzultácie a združovanie miestnych orgánov, ako aj ich zapojenie do prispievania k udržateľnému rozvoju a k plneniu cieľov udržateľného rozvoja na miestnej úrovni, najmä pokiaľ ide o demokraciu, právny štát, ľudské práva a základné slobody, sociálnu spravodlivosť, a to aj v súvislosti s ich úlohou poskytovateľov základných sociálnych služieb. Únia by mala uznať početné úlohy, ktoré zohrávajú miestne orgány pri podpore územného prístupu k miestnemu rozvoju vrátane procesov decentralizácie, účasti a zodpovednosti. Únia by mala ďalej posilňovať svoju podporu budovania kapacít miestnych orgánov s cieľom posilniť ich hlas v procese udržateľného rozvoja a napredovať v politickom, sociálnom a hospodárskom dialógu, ako aj podporovať decentralizovanú spoluprácu. Orientačná výška podpory z geografických programov určená pre miestne orgány by mala byť najmenej 500 000 000 EUR.

(37) Politiky Únie a členských štátov v oblasti rozvojovej spolupráce by sa mali navzájom dopĺňať a posilňovať. Únia a jej členské štáty by mali byť zjednotené v rozmanitosti a lepšie spolupracovať, pričom by mali využívať rôzne skúsenosti a prístupy, berúc do úvahy svoje príslušné komparatívne výhody. Únia by preto mala podporovať inkluzívnosť a spoluprácu s členskými štátmi v záujme maximalizácie pridanej hodnoty a zohľadňujúc skúsenosti a kapacity, čím sa posilnia spoločné záujmy, hodnoty a spoločné ciele. V uvedenej súvislosti by sa Únia a jej členské štáty mali usilovať aj o podporu výmeny najlepších postupov, výmenu poznatkov a budovanie kapacít medzi nimi. V prípade foriem financovania z prostriedkov Únie, do ktorých sú zapojené orgány verejnej správy členských štátov, ako je napríklad twinning, by sa mali s členskými štátmi prediskutovať zjednodušené vykonávacie a zmluvné ustanovenia, ktoré by sa mali uplatňovať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046¹ (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“).

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

- (38) Únia a jej členské štáty by v súlade s konsenzom mali posilniť spoločné programovanie s cieľom zvýšiť svoj kolektívny vplyv spojením svojich zdrojov a kapacít. Spoločné programovanie by sa malo presadzovať a posilňovať, pričom by sa mala zachovávať jeho dobrovoľnosť, flexibilita, inkluzívnosť a prispôbenie kontextu konkrétnej krajiny, a malo by umožniť nahradenie programových dokumentov Únie a členských štátov spoločnými programovými dokumentmi Únie. Spoločné programovanie by malo vychádzať z angažovanosti, stotožnenia a zodpovednosti partnerských krajín. Únia a jej členské štáty by sa mali vždy, keď je to vhodné, snažiť podporovať partnerské krajiny prostredníctvom spoločného vykonávania. Spoločné vykonávanie by malo byť inkluzívne a otvorené všetkým partnerom Únie, ktorí súhlasia so spoločnou víziou a môžu k nej prispieť, vrátane agentúr členských štátov a ich rozvojových finančných inštitúcií, miestnych orgánov, súkromného sektora, občianskej spoločnosti a akademickej obce.
- (39) Kritériá pre stanovenie potrieb partnerov v prístupe založenom na programovaní by mali byť konzistentné so zásadami transparentnosti ustanovenými v tomto nariadení.
- (40) Keďže dodržiavanie demokracie, ľudských práv a zásad právneho štátu je nevyhnutné pre správne finančné riadenie a účinné financovanie z prostriedkov Únie, ako sa uvádza v nariadení o rozpočtových pravidlách, pomoc by mohla byť pozastavená v prípade zhoršenia situácie v oblasti demokracie, ľudských práv alebo právneho štátu v tretích krajinách.

- (41) Únia je odhodlaná uľahčovať plnenie cieľov spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti uvedených v nariadení (Euratom) 2021/...⁺. Mali by sa preto zohľadňovať výsledky partnerských krajín pri plnení povinností a záväzkov týkajúcich sa jadrovej bezpečnosti, ktoré by zároveň mali byť predmetom pravidelného politického dialógu s týmito krajinami. Ak partnerská krajina opakovane porušuje základné normy v oblasti jadrovej bezpečnosti a ustanovenia príslušných medzinárodných dohôd, mala by Únia podniknúť vhodné kroky.
- (42) V rámci nástroja by sa Únia mala zaoberať otázkami ľudských práv a demokratizácie na všetkých úrovniach. Zatiaľ čo demokracia a ľudské práva vrátane rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien by sa mali zohľadňovať a uplatňovať počas celého obdobia vykonávania nástroja, pomoc Únie v rámci tematického programu pre ľudské práva a demokraciu a tematického programu pre organizácie občianskej spoločnosti by mala mať osobitnú doplňujúcu a prídavnú úlohu vyplývajúcu z jej globálnej povahy a činnosti nezávislej od súhlasu vlád a orgánov verejnej moci dotknutých tretích krajín. Uvedená úloha by mala umožniť spoluprácu a partnerstvo s občianskou spoločnosťou, najmä pokiaľ ide o citlivé otázky ľudských práv a demokracie. Únia by mala flexibilne venovať osobitnú pozornosť krajinám a naliehavým situáciám, v ktorých sú ľudské práva a základné slobody najviac ohrozené a v ktorých je nerešpektovanie uvedených práv a slobôd zvlášť výrazné a systémové.

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)].

- (43) Volebné pozorovateľské misie EÚ by mali prispievať k zvyšovaniu transparentnosti a prehlbovaniu dôvery vo volebné procesy, poskytovať informované hodnotenia volieb a odporúčania pre ich ďalšie zlepšovanie v rámci spolupráce a politického dialógu Únie s partnerskými krajinami. Orientačná suma nepresahujúca 25 % zdrojov pôvodne pridelených na tematický program pre ľudské práva a demokraciu by sa mala vyčleniť na financovanie volebných pozorovateľských misií EÚ.
- (44) Vykonávanie nástroja by sa malo riadiť zásadami rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a dievčat a predchádzania násiliu páchanému na ženách a domácejmu násiliu a boja proti nemu, pričom by sa malo zameriavať na ochranu a presadzovanie práv žien v súlade s akčnými plánmi EÚ pre rodovú rovnosť a príslušnými závermi Rady a medzinárodnými dohovormi vrátane záverov Rady o ženách, mieri a bezpečnosti z 10. decembra 2018. Posilnenie rodovej rovnosti a postavenia žien vo vonkajšej činnosti Únie a zintenzívnenie úsilia o dosiahnutie minimálnych noriem výkonnosti uvedených v akčných plánoch EÚ pre rodovú rovnosť by malo viesť k rodovo citlivému a transformačnému prístupu vo všetkých oblastiach vonkajšej činnosti a medzinárodnej spolupráce Únie. Aspoň 85 % nových akcií vykonávaných v rámci nástroja by malo mať ako hlavný alebo významný cieľ rodovú rovnosť, ako sa vymedzuje v ukazovateli politiky rodovej rovnosti Výboru OECD pre rozvojovú pomoc. Minimálne 5 % uvedených akcií by malo mať ako hlavný cieľ rodovú rovnosť a práva a posilnenie postavenia žien a dievčat.

- (45) V nástroji sa uznáva, že demografický rast a demografické zmeny môžu mať výrazný vplyv na prínos rozvoja a hospodársky pokrok. S cieľom zabezpečiť, aby súčasné a budúce generácie mohli udržateľným spôsobom dosiahnuť svoj plný potenciál, by sa nástrojom malo podporiť úsilie partnerov o integrovaný prístup, ktorým sa minimalizujú problémy súvisiace s rastom počtu obyvateľov a maximalizujú prínosy demografickej dividendy, pričom sa rešpektuje právo každej krajiny rozhodovať o svojej demografickej politike a zároveň sa rešpektujú, chránia a uplatňujú ľudské práva, ako aj rodová rovnosť.
- (46) Organizácie občianskej spoločnosti zahŕňajú širokú škálu aktérov s viacerými úlohami a mandátmi, medzi ktoré patria všetky neštátne, neziskové, nezávislé a nenásilné štruktúry, prostredníctvom ktorých ľudia organizujú uskutočňovanie spoločných cieľov a ideálov, či už politických, kultúrnych, náboženských, environmentálnych, sociálnych alebo hospodárskych. Tieto štruktúry pôsobia na miestnej, vnútroštátnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni a zahŕňajú mestské aj vidiecke, formálne aj neformálne organizácie. Únia oceňuje rozmanitosť a špecifiká organizácií občianskej spoločnosti a spolupracuje so zodpovednými a transparentnými organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré zdieľajú jej záväzok týkajúci sa udržateľného rozvoja a základných hodnôt, akými sú mier, sloboda, rovnaké práva a ľudská dôstojnosť.

Nástrojom by sa mala poskytovať podpora zo strany Únie organizáciám občianskej spoločnosti s cieľom presadzovať hodnoty, záujmy a dosahovať ciele Únie. S organizáciami občianskej spoločnosti by sa malo náležite konzultovať a tieto organizácie by mali mať včasný prístup k relevantným informáciám, ktoré im umožnia primerane sa zapojiť a zohrávať zmysluplnú úlohu počas procesu navrhovania, vykonávania a súvisiacich procesov monitorovania programov. V rámci nástroja by sa mala podporovať úloha organizácií podporujúcich demokraciu, slobodné voľby, občiansku spoločnosť, ľudské práva a právny štát na celom svete, ako je napríklad Európska nadácia na podporu demokracie, ako aj občianske volebné pozorovateľské organizácie a ich európske a iné regionálne a globálne platformy.

- (47) Nástrojom by sa mala podporovať účasť organizácií občianskej spoločnosti na prispievaní k udržateľnému rozvoju a plneniu cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja, okrem iného v oblasti demokracie, právneho štátu, ľudských práv a základných slobôd, sociálnej spravodlivosti a základných sociálnych služieb.
- (48) Týmto nariadením sa pre nástroj stanovuje finančné krytie, ktoré má predstavovať hlavnú referenčnú sumu v zmysle bodu 18 Medziinštitucionálnej dohody zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov¹, pre Európsky parlament a Radu v priebehu ročného rozpočtového postupu.

¹ Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 28.

- (49) Vzhľadom na význam boja proti zmene klímy v súlade so záväzkami Únie vykonávať Parížsku dohodu a dosiahnuť ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja by mal nástroj prispievať k zohľadňovaniu opatrení v oblasti klímy v rámci politik Únie a k dosahovaniu všeobecného cieľa, aby sa klimatické ciele podporovali 30 % rozpočtových výdavkov Únie. Očakáva sa, že prostredníctvom akcií v rámci nástroja sa prispeje na ciele v oblasti klímy prostriedkami vo výške 30 % jeho celkového finančného krytia. Príslušné akcie sa určia počas vykonávania nástroja a celkový prínos nástroja by mal byť súčasťou príslušných procesov monitorovania, hodnotenia a preskúmania. S cieľom prispieť k zastaveniu a zvráteniu poklesu biodiverzity by nástroj mal prispieť k ambícii poskytnúť 7,5 % ročných výdavkov v rámci viacročného finančného rámca na ciele v oblasti biodiverzity v roku 2024 a 10 % ročných výdavkov v rámci viacročného finančného rámca na ciele v oblasti biodiverzity v rokoch 2026 a 2027, pričom je potrebné zohľadniť existujúce prekrývanie cieľov v oblasti klímy a biodiverzity. Akciami Únie v tejto oblasti by sa malo podporovať dodržiavanie Parížskej dohody a Dohovoru OSN o biologickej diverzite, Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii, nemalo by sa nimi prispievať k zhoršovaniu životného prostredia ani by sa nimi životné prostredie alebo klíma nemali poškodzovať. Finančné prostriedky pridelené v kontexte nástroja by mali byť predovšetkým v súlade s dlhodobým teplotným cieľom udržať nárast priemernej globálnej teploty výrazne pod 2 °C v porovnaní s úrovňami predindustriálneho obdobia a pokračovať v úsilí o obmedzenie nárastu teploty na 1,5 °C. Mali by byť tiež v súlade s cieľom zvýšiť schopnosť prispôbiť sa nepriaznivým účinkom zmeny klímy a posilniť odolnosť proti zmene klímy. Osobitná pozornosť by sa mala venovať akciám, ktoré vytvárajú súvisiace prínosy a splňajú viaceré ciele vrátane cieľov v oblasti klímy, biodiverzity a životného prostredia.

- (50) V súvislosti s mobilitou a všetkými aspektmi migrácie by Únia mala podporovať konštruktívnu angažovanosť s cieľom zabezpečiť, aby sa migrácia uskutočňovala bezpečným a dobre regulovaným spôsobom. Je nevyhnutné ďalej zintenzívniť spoluprácu s partnerskými krajinami v oblasti migrácie pri súčasnom rešpektovaní právomocí členských štátov, využívať výhody riadenej, bezpečnej, regulárnej a zodpovednej migrácie a účinne riešiť neregulárnu migráciu a nútené vysídľovanie. Takáto spolupráca by mala prispieť k zabezpečeniu prístupu k medzinárodnej ochrane, riešeniu základných príčin neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania, posilneniu riadenia hraníc a úsiliu o predchádzanie neregulárnej migrácii a nútenému vysídľovaniu, boju proti obchodovaniu s ľuďmi a prevádzachťvu migrantov a k práci na dôstojných a udržateľných návratoch, readmisii a prípadne opätovnom začlenení, a to na základe vzájomnej zodpovednosti a plného dodržiavania humanitárnych záväzkov a záväzkov v oblasti ľudských práv podľa medzinárodného práva a práva Únie a spoluprácou s diaspórami a podporou legálnych možností migrácie. Účinná spolupráca tretích krajín s Úniou v tejto oblasti by preto mala byť neoddeliteľnou súčasťou nástroja. Je dôležité zvýšiť súdržnosť medzi politikami v oblasti migrácie a rozvojovej spolupráce a inými vonkajšími politikami, aby sa zabezpečilo, že vonkajšia pomoc Únie pomôže partnerským krajinám účinnejšie riadiť migráciu v záujme udržateľného rozvoja. Nástrojom by sa malo prispieť ku koordinovanému, celostnému a štruktúrovanému prístupu k migrácii, pričom by sa mali maximalizovať synergie a uplatňovať potrebný pákový efekt.

- (51) Nástroj by mal Únii umožniť, aby v spolupráci s členskými štátmi komplexne reagovala na výzvy, potreby a príležitosti súvisiace s migráciou a núteným vysídľovaním, a to spôsobom, ktorý je koherentný a komplementárny s migračnou politikou Únie.
- Na uvedený účel a bez toho, aby tým boli dotknuté nepredvídané okolnosti, by sa v rámci cieľov nástroja malo osobitne vyčleniť približne 10 % finančného krytia nástroja na akcie podporujúce riadenie a správu migrácie a núteného vysídľovania. Uvedený cieľ by mal okrem toho zahŕňať aj akcie na riešenie základných príčin neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania, ak sa priamo zameriavajú na osobitné výzvy súvisiace s migráciou a núteným vysídľovaním. S cieľom budovať komplexné partnerstvá by akcie súvisiace s migráciou v rámci nástroja – v prípade potreby prostredníctvom geografických a tematických programov a činností rýchlej reakcie – mali vychádzať zo skúseností získaných počas vykonávania Európskej migračnej agendy a viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020. Podpora Únie by mala zohľadňovať prínosy regulárnej migrácie z hľadiska rozvoja. Akcie v rámci nástroja súvisiace s migráciou by mali prispievať k účinnému vykonávaniu dohôd EÚ a uskutočňovaniu jej dialógov o migrácii s tretími krajinami, a to podporou spolupráce založenej na flexibilnom stimulačnom prístupe, ktorá by sa opierala o koordinačný mechanizmus v rámci nástroja. Koordinálny mechanizmus by mal umožniť, aby sa v rámci nástroja riešili pretrvávajúce a vznikajúce migračné výzvy, a to využitím všetkých vhodných prvkov prostredníctvom flexibilného financovania, pričom by sa rešpektovalo finančné krytie tohto nariadenia a počítalo sa s flexibilnou implementáciou jeho finančného krytia. Uvedené akcie by sa mali vykonávať pri plnom dodržiavaní medzinárodného práva vrátane medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a medzinárodného utečeneckého práva a právomocí Únie a vnútroštátnych právomocí. Komisia by mala vytvoriť a používať spoľahlivý a transparentný systém sledovania týchto výdavkov na účely ich merania a súvisiaceho podávania správ.

- (52) Nástroj by mal zohľadniť digitálne riešenia a informačné a komunikačné technológie, ktoré sú silným predpokladom udržateľného rozvoja a inkluzívneho rastu, a malo by sa ním prispieť k ďalšej podpore digitalizácie.
- (53) Akcie prijaté v rámci nástroja v súvislosti s bojom proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, kybernetickou bezpečnosťou a bojom proti počítačovej kriminalite a budovaním kapacít vojenských aktérov na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj by mali mať za cieľ vytvoriť priame prínosy pre obyvateľstvo z hľadiska bezpečnosti ľudí, mali by obsahovať relevantné osvedčené postupy na zabezpečenie udržateľnosti a zodpovednosti v strednodobom a dlhodobom horizonte vrátane účinného demokratického dohľadu a mali by presadzovať zásady právneho štátu, transparentnosti a zavedeného medzinárodného práva.
- (54) V Agende 2030 sa zdôrazňuje význam podporovania mierových a inkluzívnych spoločností ako cieľa udržateľného rozvoja č. 16 a tiež v súvislosti s dosiahnutím iných výsledkov rozvojovej politiky. V celi udržateľného rozvoja č. 16 sa výslovne požaduje „posilniť príslušné národné inštitúcie, a to aj prostredníctvom medzinárodnej spolupráce, pri budovaní kapacít na všetkých úrovniach, najmä v rozvojových krajinách, s cieľom predchádzať násiliu a bojovať proti terorizmu a trestnej činnosti“.
- (55) V komuniké zo zasadnutia na vysokej úrovni z 19. februára 2016 Výbor OECD pre rozvojovú pomoc aktualizoval smernice o podávaní správ o ODA v oblasti mieru a bezpečnosti. Financovanie akcií v rámci nástroja predstavuje ODA v prípade, že spĺňa kritériá stanovené v uvedených smerniciach o podávaní správ alebo v iných nasledujúcich smerniciach o podávaní správ, na ktorých sa Výbor pre rozvojovú pomoc môže dohodnúť.

- (56) Budovanie kapacít na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj by sa malo využívať len vo výnimočných prípadoch, ak ciele nástroja nemožno splniť pomocou nevojenských aktérov.
- (57) Nástroj by mal vychádzať zo získaných skúseností a poznatkov nadobudnutých pri akciách zameraných na budovanie kapacít pre rozvoj a bezpečnosť pre rozvoj, najmä pri príslušných konzultáciách a hodnoteniach, ktoré sa uskutočnili v rámci nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2306¹. V uvedenej súvislosti by Komisia mala v prípade potreby zohľadniť aj spoločné hodnotenia s členskými štátmi.
- (58) Únia by mala takisto podporovať prístup, ktorý sa vyznačuje vnímavosťou voči konfliktom a rodovým otázkam, vo všetkých akciách a programoch v rámci nástroja.
- (59) Na toto nariadenie sa vzťahujú horizontálne rozpočtové pravidlá prijaté Európskym parlamentom a Radou na základe článku 322 ZFEÚ. Uvedené pravidlá sú stanovené v nariadení o rozpočtových pravidlách a určujú najmä postup zostavovania a plnenia rozpočtu prostredníctvom grantov, cien, verejného obstarávania, nepriameho riadenia, finančných nástrojov, rozpočtových záruk, finančnej pomoci a refundácie výdavkov externých expertov a zabezpečujú kontroly zodpovednosti finančných aktérov. Pravidlá prijaté na základe článku 322 ZFEÚ zahŕňajú aj všeobecný režim podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2306 z 12. decembra 2017, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 230/2014, ktorým sa ustanovuje nástroj na podporu stability a mieru (Ú. v. EÚ L 335, 15.12.2017, s. 6).

- (60) Typy financovania a spôsoby implementácie v rámci tohto nariadenia by sa mali zvoliť na základe ich schopnosti splniť špecifické ciele akcií a dosiahnuť výsledky, berúc do úvahy najmä náklady na kontroly, administratívne zaťaženie a očakávané riziko nesúladu. Pri tomto výbere by sa malo zväziť použitie jednorazových platieb, jednotkových nákladov a paušálnych sadzieb, ako aj financovanie, ktoré nie je spojené s nákladmi na príslušnú operáciu, ako sa uvádza v článku 125 ods. 1 písm. a) nariadenia o rozpočtových pravidlách.
- (61) V súlade s článkom 193 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa grant môže udeliť na akciu, ktorá sa už začala, za predpokladu, že žiadateľ môže preukázať potrebu začať akciu pred podpísaním dohody o grante. Náklady, ktoré vznikli pred dátumom podania žiadosti o grant, však nie sú oprávnené, okrem riadne odôvodnených výnimočných prípadov. S cieľom predísť akémukoľvek narušeniu podpory Únie, ktoré by mohlo poškodiť jej záujmy, by počas obmedzeného obdobia na začiatku VFR na roky 2021 – 2027 a len v riadne odôvodnených prípadoch malo byť možné stanoviť v rozhodnutí o financovaní oprávnenosť akcií a nákladov od 1. januára 2021, a to aj v prípade, že sa uvedené akcie vykonali a uvedené náklady vznikli pred podaním žiadosti o grant.

- (62) Nový Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus (ďalej len „EFSD+“), ktorý vychádza z Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj (ďalej len „EFSD“) zriadeného nariadením (EÚ) 2017/1601, by mal predstavovať integrovaný finančný balík poskytujúci kapacitu financovania vo forme grantov, technickej pomoci, finančných nástrojov, rozpočtových záruk a operácií kombinovaného financovania na celom svete. EFSD+ doplnený o úsilie o zlepšenie investičného prostredia partnerov by sa mal stať súčasťou vonkajšieho investičného plánu a mal by spájať operácie kombinovaného financovania a rozpočtovej záruky kryté zárukou pre vonkajšiu činnosť, vrátane operácií týkajúcich sa rizík štátneho dlhu súvisiacich s úverovými operáciami, ktoré sa predtým vykonávali v rámci mandátu na poskytovanie vonkajších úverov pre Európsku investičnú banku (ďalej len „EIB“). Pridelovanie finančných prostriedkov, ktoré sa majú použiť na operácie EFSD+, by sa malo zakladať na príslušných programových dokumentoch, a to najmä na prioritách, ktoré sú v nich vymedzené, a mali by sa pri ňom zohľadňovať okrem iného osobitné skutočnosti a potreby každej partnerskej krajiny alebo regiónu a relatívna váha pridelovania finančných prostriedkov pre jednotlivé geografické oblasti stanovené v tomto nariadení. Programovanie by malo viesť k primeranej rovnováhe medzi operáciami kombinovaného financovania a operáciami rozpočtovej záruky v rámci EFSD+, ako aj inými druhmi financovania Úniou stanovenými v tomto nariadení. EFSD+ by sa mal vykonávať prostredníctvom otvorenej investičnej štruktúry založenej na spolupráci s cieľom zabezpečiť optimálne využívanie odvetvových a geografických odborných znalostí oprávnených protistrán a maximalizovať jeho vplyv na rozvoj. EFSD+ by mal pozostávať z regionálnych investičných platforiem v regionálnych oblastiach, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie a v relevantných prípadoch nariadenie o nástroji IPA III.

S cieľom zabezpečiť, aby bolo riadenie rizík EFSD+ nezávislé, nestranné, inkluzívne a transparentné, mala by sa zriadiť skupina pre posudzovanie technických rizík, ktorá by bola otvorená pre expertov z EIB, iných oprávnených protistrán a zo zainteresovaných členských štátov a ktorú by organizovala a viedla Komisia. Komisia by mala zabezpečiť, aby sa informácie a analýzy poskytovali všetkým členským štátom včas, transparentným a inkluzívnym spôsobom a s náležitým ohľadom na otázky dôvernosti. Komisia by mala uzavrieť dohody o záruke pre vonkajšiu činnosť so všetkými vybranými oprávnenými protistranami vrátane EIB po konzultácii so skupinou pre posudzovanie technických rizík a zohľadnení jej odporúčaní a mala by dotknutej strategickej rade predložiť kľúčové prvky uvedených dohôd.

- (63) EIB by vzhľadom na svoju úlohu vyplývajúcu zo zmlúv a svoje skúsenosti získané v posledných desaťročiach pri podpore politik Únie mala zostať prirodzeným partnerom Komisie pri vykonávaní operácií v rámci záruky pre vonkajšiu činnosť. EIB a Komisia by mali posilniť svoju spoluprácu a koordináciu počas vykonávania záruky pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+, a to aj počas procesu programovania a v teréne. EIB by mala byť poverená implementáciou špecializovaného investičného okna poskytujúceho komplexné krytie rizika pre operácie s protistranami na štátnej úrovni a nekomerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni, ktoré by mali byť výlučné, s výnimkou operácií, ktoré EIB nemôže vykonávať, alebo sa rozhodne nevykonávať. Pre EIB by sa mali v prípade potreby zriadiť dodatočné nevýlučné špecializované investičné okná s cieľom poskytnúť komplexné krytie rizika pre operácie s komerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni a operácie na podporu priamych zahraničných investícií, obchodu a internacionalizácie hospodárstiev partnerských krajín, a to aj prostredníctvom prichádzajúcich priamych zahraničných investícií, ako aj ďalších tematických priorít Únie v záujme podpory cieľov nástroja a v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja, a to aj, okrem iného, s európskymi rozvojovými finančnými inštitúciami a so subjektmi súkromného sektora Únie. Záruka EÚ by mala poskytovať len krytie politického rizika pre operácie súkromného sektora, ktoré by mali byť v súlade s operáciami agentúr členských štátov pre vývozné úvery.

Pre uvedené investičné okná, ktoré by mali predstavovať špecializované mandáty, ktoré EIB požaduje na účely pôsobenia mimo Únie, by sa mali uplatňovať rovnaké pravidlá a podmienky ako pre akékoľvek iné investičné okno v rámci EFSD+ vrátane pravidiel správy a riadenia a s výnimkou výlučného investičného okna by sa mali stanoviť v súlade s postupom oprávnenosti a výberu operácií a protistrán pre záruku pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ stanoveným týmto nariadením . Celková orientačná suma pre uvedené tri špecializované investičné okná EIB by mala byť 26 725 000 000 EUR. Sumy pre každé investičné okno by mali byť odôvodnené a potvrdené v dôsledku procesu programovania na začiatku viacročného finančného rámca a počas preskúmania programovania. Ciele, priority a sumy pre každé z investičných okien a ich vykonávanie by mali zabezpečiť plné zosúladenie politík s prioritami Únie a mali by byť v súlade s týmto nariadením a príslušnými viacročnými indikatívnymi programami vrátane jeho geografických a tematických priorít. Metodika posudzovania rizík a odmeňovania v rámci EFSD+ by sa mala dôsledne uplatňovať na všetky investičné okná vrátane tých, ktoré sú určené EIB, s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky. Investičné okná, ktoré implementuje EIB, by mali byť schopné pokryť ktorúkoľvek z krajín oprávnených na záruku pre vonkajšiu činnosť, najmä tam, kde je to najviac potrebné, a v súlade s geografickými prioritami nástroja a v relevantných prípadoch nariadenia o nástroji IPA III Záruky EFSD+ vzťahujúce sa na operácie EIB s komerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni a operácie súkromného sektora by sa mali poskytovať za podmienok, ktoré sú podobné podmienkam záruk poskytovaných iným oprávneným protistranám.

S cieľom pomôcť znížiť náklady na financovanie investícií verejného sektora realizovaných partnerskými krajinami by malo byť možné, aby záruky EFSD+ na operácie s protistranami na štátnej úrovni a nekomerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni a operácie s komerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni, ktoré nevytvárajú podstatné príjmy, ktoré poskytuje EIB alebo iné oprávnené protistrany, neboli odmeňované. V súlade s cieľmi a všeobecnými zásadami nástroja, príslušných orientačných programových dokumentov, ako aj – v relevantných prípadoch – nariadenia o nástroji IPA III, by Komisia a EIB mali uzavrieť špecializované dohody o zárukách pre vonkajšiu činnosť pre špecializované investičné okná EIB.

- (64) EFSD+ by mal mať za cieľ podporovať investície ako prostriedok na prispievanie k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja prostredníctvom podpory udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho, environmentálneho a sociálneho rozvoja, prechodu k udržateľnému hospodárstvu s pridanou hodnotou a stabilného investičného prostredia a posilňovať sociálno-ekonomickú a environmentálnu odolnosť v partnerských krajinách s osobitným dôrazom na odstránenie chudoby, prispievanie k znižovaniu sociálno-ekonomických nerovností, udržateľný a inkluzívny rast, boj proti zmene klímy v súlade s Parížskou dohodou, adaptáciu na zmenu klímy a jej zmierňovanie, environmentálnu ochranu a manažérstvo, vytváranie dôstojných pracovných miest na základe hlavných pracovných noriem Medzinárodnej organizácie práce (ďalej len „MOP“), hospodárske príležitosti, zručnosti a podnikanie, sociálno-ekonomické sektory vrátane sociálnych podnikov a družstiev, mikropodnikov, malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), udržateľnú konektivitu, a podporu zraniteľných skupín, dodržiavanie ľudských práv, rodovú rovnosť a posilňovanie postavenia žien a mladých ľudí, ako aj riešenie osobitných sociálno-ekonomických príčin neregulárnej migrácie a hlavných príčin núteného vysídľovania, a to v súlade s príslušnými orientačnými programovými dokumentmi.

Vykonávanie EFSD+ by malo byť v súlade s cieľmi, všeobecnými zásadami a politickým rámcom nástroja a v relevantných prípadoch nariadenia o nástroji IPA III, najmä s uplatniteľnými medzinárodne dohodnutými usmerneniami, zásadami a dohovormi o investíciách vrátane zásad OSN pre zodpovedné investovanie, hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, usmernení OECD pre nadnárodné podniky, zásad Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo týkajúcich sa zodpovedného investovania do poľnohospodárstva a potravinových systémov, dohovorov MOP, medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a zásad účinnosti rozvoja, ako sa stanovili v Pusanskom partnerstve pre účinnú rozvojovú spoluprácu a opätovne potvrdili na fóre na vysokej úrovni v roku 2016 v Nairobi, vrátane vlastnej zodpovednosti, zosúladenia, zamerania na výsledky, transparentnosti a vzájomnej zodpovednosti, ako aj cieľa uvoľnenia pomoci. Osobitná pozornosť by sa mala venovať krajinám, ktoré sú nestabilné alebo sú zasiahnuté konfliktom, najmenej rozvinutým krajinám, malým ostrovným rozvojovým štátom, rozvojovým krajinám bez prístupu k moru a vysoko zadlženým chudobným krajinám.

- (65) EFSD+ by mal maximalizovať doplnkovosť financovania, riešiť zlyhania trhu a suboptimálne investičné situácie, podporovať miestne verejné subjekty pri rozširovaní a autonómnom financovaní ich investícií, zabezpečovať inovačné produkty a prilákať finančné prostriedky súkromného sektora. Doplnkovosť by sa mala uplatňovať v súlade s cieľmi a so zásadami nástroja a s ostatnými príslušnými politikami Únie. Zapojenie súkromného sektora vrátane MSP do spolupráce Únie s partnerskými krajinami prostredníctvom EFSD+ by malo priniesť merateľný a dodatočný vplyv na rozvoj bez toho, aby sa narušil miestny trh a vznikla nespravodlivá hospodárska súťaž s miestnymi hospodárskymi subjektmi. Malo by byť nákladovo efektívne, transparentné, založené na vzájomnej zodpovednosti a rozdelení rizika a nákladov. EFSD+ by mal fungovať ako jednotné kontaktné miesto na prijímanie finančných návrhov od finančných inštitúcií a verejných alebo súkromných investorov a poskytovať široký rozsah finančnej podpory pre oprávnené investície. Pákový efekt EFSD+ by sa mal hodnotiť meraním mobilizácie dodatočného financovania pre udržateľný rozvoj využitím finančnej podpory EFSD+. Pákový efekt by sa mal merať podľa vymedzenia stanoveného v článku 2 bode 38 nariadenia o rozpočtových pravidlách a podľa medzinárodných pravidiel a postupov na meranie súm mobilizovaných zo súkromného sektora prostredníctvom intervencií v oblasti oficiálneho rozvojového financovania, ako sú napríklad metodiky Výboru OECD pre rozvojovú pomoc. Európsky parlament a Rada by mali mať možnosť vyzvať oprávnené protistrany a občiansku spoločnosť na výmenu názorov v súvislosti s financovaním a investičnými operáciami, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie.

(66) Záruka pre vonkajšiu činnosť by sa mala zriadiť na základe existujúcej záruky EFSD zriadenej nariadením (EÚ) 2017/1601 a záruk podporovaných prostredníctvom Garančného fondu pre vonkajšie opatrenia zriadeného nariadením (ES, Euratom) č. 480/2009. Zárukou pre vonkajšiu činnosť by sa mali podporovať operácie EFSD+, na ktoré sa vzťahujú rozpočtové záruky, makrofinančná pomoc a úvery pre tretie krajiny na základe rozhodnutia Rady 77/270/Euratom¹. Uvedené operácie by sa mali podporovať rozpočtovými prostriedkami v rámci nástroja spolu s rozpočtovými prostriedkami podľa nariadenia o nástroji IPA III a nariadenia (Euratom) 2021/...⁺, ktoré by sa mali vzťahovať aj na tvorbu rezerv a záväzky vyplývajúce z úverov v rámci makrofinančnej pomoci a úverov pre tretie krajiny uvedených v článku 10 ods. 2 nariadenia (Euratom) 2021/...⁺. Pri financovaní operácií EFSD+ by sa mali prednostne financovať tie, ktorými sa maximalizuje doplnkovosť a rozvojový účinok, vrátane tých, ktoré majú veľký vplyv na vytváranie dôstojných pracovných miest a ktorých pomer nákladov a výnosov posilňuje udržateľnosť investície a ktorými sa zabezpečuje udržateľnosť a dlhodobý vplyv na rozvoj. Operácie podporované prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť by mali byť v prípade potreby a v súlade s požiadavkami lepšej právnej regulácie sprevádzané dôkladným *ex ante* posúdením environmentálnych, finančných a sociálnych aspektov.

¹ Rozhodnutie Rady 77/270/Euratom z 29. marca 1977, ktorým sa Komisia splnomocňuje na uzatváranie zmlúv Euratom o pôžičke na účely príspevkov na financovanie jadrových elektrární (Ú. v. ES L 88, 6.4.1977, s. 9).

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)].

Rozpočtové záruky a finančné nástroje by mali byť v súlade s politikou Únie týkajúcou sa jurisdikcií, ktoré nespolupracujú na daňové účely, a jej aktualizáciami, ako sa stanovuje v príslušných právnych aktoch Únie a v záveroch Rady, najmä v záveroch Rady z 8. novembra 2016 a v prílohe k nim, ako aj so zásadami stanovenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849¹. Uplatňujú sa všetky príslušné ustanovenia nariadenia o rozpočtových pravidlách, najmä ustanovenia o nepriamom riadení stanovené v hlave VI nariadenia o rozpočtových pravidlách. Poskytovanie základných verejných služieb by malo zostať zodpovednosťou vlády.

- (67) S cieľom zabezpečiť flexibilitu, zvýšiť prítlačivosť pre súkromný sektor a maximalizovať vplyv investícií by sa mala poskytnúť výnimka z pravidiel týkajúcich sa spôsobov plnenia rozpočtu Únie stanovených v nariadení o rozpočtových pravidlách, pokiaľ ide o oprávnené protistrany. Uvedenými oprávnenými protistranami by mohli byť aj orgány, ktoré nie sú poverené vykonávaním verejno-súkromného partnerstva alebo súkromnoprávne subjekty spravované právom partnerskej krajiny.
- (68) V záujme zvýšenia vplyvu záruky pre vonkajšiu činnosť by členské štáty a zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore² mali mať možnosť poskytovať príspevky vo forme hotovosti alebo záruky. Príspevok vo forme záruky by nemal presiahnuť 50 % sumy operácií zaručených Úniou. Na finančné záväzky vyplývajúce z uvedenej záruky by sa nemali vytvárať rezervy a vankúš likvidity by mal poskytovať spoločný rezervný fond zriadený článkom 212 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 73).

² Ú. v. ES L 1, 3.1.1994, s. 3.

- (69) Vonkajšie činnosti sa často vykonávajú vo veľmi nestálom prostredí, ktoré si vyžaduje nepretržité a rýchle prispôsobovanie sa vznikajúcim potrebám partnerov Únie, globálnym výzvam v oblasti ľudských práv, demokracie a dobrej správy vecí verejných, bezpečnosti a stability, zmeny klímy a životného prostredia a oceánov, ako aj výzvam súvisiacim s migráciou a núteným vysídľovaním a ich základnými príčinami. Zosúladenie zásady predvídateľnosti s potrebou rýchlo reagovať na nové potreby si preto vyžaduje prispôsobenie finančnej implementácie programov. S cieľom zvýšiť schopnosť Únie reagovať na nepredvídané potreby a na základe úspešných skúseností Európskeho rozvojového fondu by sa mala ponechať určitá nepridelená suma ako rezerva na vznikajúce výzvy a priority. Mala by sa mobilizovať v súlade s postupmi stanovenými v tomto nariadení.
- (70) V rámci rezervy na vznikajúce výzvy a priority by sa mali zabezpečiť tieto dodatočné zdroje: 200 000 000 EUR na tematický program pre ľudské práva a demokraciu, 200 000 000 EUR na tematický program pre organizácie občianskej spoločnosti a 600 000 000 EUR na tematický program zameraný na celosvetové statky a problémy.
- (71) Komisia by mala pred mobilizáciou finančných prostriedkov z rezervy na vznikajúce výzvy a priority podrobne informovať Európsky parlament a mala by plne zohľadniť jeho pripomienky k povahe, cieľom a plánovaným finančným sumám.

- (72) Pri dodržiavaní zásady, že rozpočet Únie sa stanovuje ročne, by sa preto týmto nariadením mala zachovať možnosť uplatňovať flexibilitu, ktorú už umožňuje nariadenie o rozpočtových pravidlách pre iné politiky, konkrétne prenosy a opätovné viazanie finančných prostriedkov, aby sa zabezpečilo účinné využívanie finančných prostriedkov Únie pre občanov Únie a partnerské krajiny a maximalizovali sa tak finančné prostriedky Únie, ktoré sú k dispozícii na intervencie Únie v oblasti vonkajšej činnosti.
- (73) Budovanie kapacít vojenských aktérov v tretích krajinách by sa malo uskutočňovať v rámci politiky rozvojovej spolupráce Únie, ak Únia sleduje predovšetkým ciele v oblasti rozvoja, a v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (ďalej len „SZBP“) Únie, ak sleduje predovšetkým ciele v oblasti mieru a bezpečnosti v súlade s článkom 40 Zmluvy o EÚ. Toto nariadenie rešpektuje uplatňovanie postupov a rozsah právomocí inštitúcií v rámci politiky Únie v oblasti rozvojovej spolupráce a SZBP Únie.

(74) Akcie v rámci nástroja, ktoré zahŕňajú poskytovanie alebo financovanie materiálu, služieb alebo technológií, by mali byť v súlade s príslušnými úijnými, vnútroštátnymi a medzinárodnými ustanoveniami, najmä s pravidlami stanovenými v spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP¹, s reštriktívnymi opatreniami Únie, ako aj s nariadením Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2021/...²⁺. Posúdením rizika zo strany Komisie v rámci nástroja nie je dotknuté posudzovanie žiadostí členských štátov o vývozné licencie. Každý členský štát by mal posúdiť žiadosti o vývozné licencie, ktoré mu boli podané, vrátane tých, ktoré sa týkajú medzivládnych transferov, v prípade položiek uvedených v Spoločnom zozname vojenského materiálu EÚ, a to od prípadu k prípadu podľa kritérií stanovených v spoločnej pozícii 2008/944/SZBP. V súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/125³ by sa takýmito akciami nemalo financovať poskytovanie akéhokoľvek typu zariadení, ktoré možno použiť na mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie.

¹ Spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/... z ..., ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím (Ú. v. EÚ L ..., ..., s. ...).

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia nachádzajúceho sa v dokumente PE-CONS 54/20 (2016/0295 (COD)) a do poznámky pod čiarou číslo, dátum prijatia a odkaz na uverejnenie uvedeného nariadenia v úradnom vestníku.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/125 zo 16. januára 2019 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2019, s. 1).

- (75) V rozhodnutí o pridružení zámoria vrátane Grónska sa stanovuje finančné krytie pre pridruženie zámorských krajín a území k Únii. Uvedené finančné krytie je hlavným zdrojom financovania pre zámorské krajiny a územia. Podľa rozhodnutia o pridružení zámoria vrátane Grónska osoby a subjekty usadené v zámorských krajinách a na zámorských územiach by mali byť oprávnené získať financovanie v rámci uvedeného rozhodnutia s výhradou jeho pravidiel a cieľov a prípadných dojednaní uplatniteľných na členský štát, s ktorým je zámorská krajina alebo územie spojené. Okrem toho v oblastiach spoločného záujmu by sa mala podporovať aj spolupráca medzi partnerskými krajinami a zámorskými krajinami a územiami, ako aj najvzdialenejšími regiónmi Únie podľa článku 349 ZFEÚ.
- (76) S cieľom zvýšiť zodpovednosť partnerských krajín za ich rozvojové procesy a udržateľnosť vonkajšej pomoci by Únia v prípade potreby mala podporovať využívanie vlastných inštitúcií, kapacít a odborných znalostí partnerských krajín a systémov a postupov partnerských krajín pre všetky aspekty projektového cyklu pre spoluprácu pri súčasnom zabezpečení úplného zapojenia miestnych samospráv a občianskej spoločnosti. Únia by mala sprístupniť potenciálnym prijímateľom finančných prostriedkov Únie informácie a odbornú prípravu týkajúce sa toho, ako požiadať o financovanie z prostriedkov Únie.

- (77) Komunikácia podporuje demokratickú diskusiu, posilňuje inštitucionálnu kontrolu a kontrolu nad financovaním, ktoré poskytuje Únia, a prispieva k posilneniu dôveryhodnosti Únie. Únia a prijímatelia finančných prostriedkov Únie by mali zvýšiť viditeľnosť činnosti Únie a primerane komunikovať o pridanej hodnote podpory poskytovanej Úniou. V uvedenej súvislosti by v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách mali dohody uzavreté s príjemcami finančných prostriedkov Únie obsahovať povinnosti zabezpečujúce primeranú viditeľnosť a Komisia by mala konať vhodne a včas, ak tieto povinnosti nie sú splnené.
- (78) Ročné alebo viacročné akčné plány a opatrenia uvedené v tomto nariadení by mali predstavovať pracovné programy podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách. Ročné alebo viacročné akčné plány by mali pozostávať zo súboru opatrení zoskupených do jedného dokumentu.

(79) V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013¹ a nariadeniami Rady (ES, Euratom) č. 2988/95², (Euratom, ES) č. 2185/96³ a (EÚ) 2017/1939⁴ sa finančné záujmy Únie majú chrániť prostredníctvom primeraných opatrení vrátane opatrení týkajúcich sa: prevencie, odhaľovania, nápravy a vyšetrovania nezrovnalostí vrátane podvodov; vymáhania stratených, neoprávnenne vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov; a uloženia administratívnych sankcií v náležitých prípadoch. Konkrétne má Európsky úrad pre boj proti podvodom (ďalej len „OLAF“) právomoc vykonávať v súlade s nariadeniami (Euratom, ES) č. 2185/96 a (EÚ, Euratom) č. 883/2013 administratívne vyšetrovania vrátane kontrol a inšpekcií na mieste s cieľom zistiť, či nedošlo k podvodu, ku korupcii alebo k akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie. Európska prokuratúra je v súlade s nariadením (EÚ) 2017/1939 splnomocnená vyšetrovať a sťahovať trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie, ako sa ustanovuje v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371⁵.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1).

² Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995, s. 1).

³ Nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 z 11. novembra 1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (Ú. v. ES L 292, 15.11.1996, s. 2).

⁴ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách má každá osoba alebo každý subjekt, ktoré prijímajú finančné prostriedky Únie, v plnej miere spolupracovať pri ochrane finančných záujmov Únie, udeliť potrebné práva a prístup Komisii, OLAF-u, Dvoru audítorov a, pokiaľ ide o tie členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na posilnenej spolupráci podľa nariadenia (EÚ) 2017/1939, Európskej prokuratúre a zabezpečiť, aby všetky tretie strany zúčastňujúce sa na implementácii finančných prostriedkov Únie udelili rovnocenné práva. Z uvedeného dôvodu by dohody s tretími krajinami a územiami a s medzinárodnými organizáciami, ako aj akákoľvek zmluva alebo dohoda vyplývajúca z vykonávania nástroja mali obsahovať ustanovenia, ktorými sa Komisia, Dvor audítorov a úrad OLAF výslovne splnomocňujú na vykonávanie takýchto auditov, kontrol a inšpekcií na mieste v súlade s ich príslušnými právomocami a ktorými sa zabezpečí, aby všetky tretie strany zúčastňujúce sa na implementácii finančných prostriedkov Únie udelili rovnocenné práva.

- (80) Nástrojom by sa malo prispieť k medzinárodnému boju proti daňovým podvodom, daňovým únikom, podvodom, korupcii a praniu špinavých peňazí.

(81) S cieľom doplniť alebo zmeniť nepodstatné prvky tohto nariadenia by sa na Komisiu mala delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ, pokiaľ ide o zmenu objemu akcií na budovanie kapacít vojenských aktérov na podporu rozvoja a bezpečnosti v záujme rozvoja, maximálnej sumy na záruku pre vonkajšiu činnosť, miery tvorby rezerv a maximálnej výšky rezervy na záruku pre vonkajšiu činnosť, oblastí spolupráce a intervenčných oblastí uvedených v prílohách II, III a IV, prioritných oblastí operácií EFSD+ uvedených v prílohe V, ukazovateľov uvedených prílohe VI, ako aj pokiaľ ide o doplnenie tohto nariadenia o špecifické ciele a prioritné oblasti spolupráce na základe oblastí spolupráce pre geografické programy stanovené v prílohe II vrátane stanovenia priorit podľa subregiónov, tematických cieľov a orientačných pridelení finančných prostriedkov pre určité subregióny, a pokiaľ ide o doplnenie tohto nariadenia o ustanovenia o vytvorení rámca pre monitorovanie a hodnotenie. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj s príslušnými zainteresovanými stranami, ako sú občianska spoločnosť a experti, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva¹. Predovšetkým, v záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov, sa všetky dokumenty doručujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako expertom z členských štátov, a experti Európskeho parlamentu a Rady majú systematický prístup na zasadnutia skupín expertov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.

¹ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (82) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania príslušných ustanovení tohto nariadenia by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011¹.
- (83) Podľa bodov 22 a 23 Medziinštitucionálnej dohody z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva by sa nástroj mal hodnotiť na základe informácií získaných v súlade s osobitnými požiadavkami na monitorovanie, pričom by sa malo predchádzať administratívne zaťaženie, najmä vo vzťahu k členským štátom, a nadmernej regulácii. V prípade potreby by uvedené požiadavky mali zahŕňať merateľné ukazovatele ako základ hodnotenia účinkov nástroja v praxi.
- (84) Odkazy na nástroje vonkajšej pomoci Únie uvedené v článku 9 rozhodnutia Rady 2010/427/EÚ², ktoré sa nahrádzajú týmto nariadením, sa mali považovať za odkazy na toto nariadenie. Komisia by mala zabezpečiť, aby sa toto nariadenie vykonávalo v súlade s úlohou Európskej služby pre vonkajšiu činnosť stanovenou v uvedenom rozhodnutí.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie. (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

² Rozhodnutie Rady 2010/427/EÚ z 26. júla 2010 o organizácii a fungovaní Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (Ú. v. EÚ L 201, 3.8.2010, s. 30).

- (85) Akcie a opatrenia stanovené v tomto nariadení by v prípade potreby mali dopĺňať opatrenia, ktoré Únia prijala pri dosahovaní cieľov SZBP v rámci kapitoly 2 hlavy V Zmluvy o EÚ, ako aj opatrenia, ktoré sa prijali v rámci hlavy IV piatej časti ZFEÚ, a mali by byť s uvedenými opatreniami v súlade a mali by ich rešpektovať.
- (86) Keďže ciele tohto nariadenia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (87) Rozhodnutie č. 466/2014/EÚ by sa malo zmeniť a zrušiť a nariadenie (EÚ) 2017/1601 a nariadenie (ES, Euratom) č. 480/2009 by sa mali zrušiť.
- (88) S cieľom zabezpečiť kontinuitu pri poskytovaní podpory v príslušnej oblasti politiky a umožniť začatie vykonávania od začiatku VFR na roky 2021 – 2027 by toto nariadenie malo nadobudnúť účinnosť čo najskôr a malo by sa uplatňovať so spätnou účinnosťou od 1. januára 2021,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

HLAVA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Predmet úpravy

Týmto nariadením sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (ďalej len „nástroj“) vrátane Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj plus (ďalej len „EFSD+“) a záruka pre vonkajšiu činnosť na obdobie VFR na roky 2021 – 2027.

Stanovujú sa v ňom ciele nástroja, rozpočet na obdobie 2021 až 2027, formy financovania z prostriedkov Únie a pravidiel poskytovania týchto finančných prostriedkov.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „orientačný program pre krajinu“ je orientačný program, ktorý sa vzťahuje na jednu krajinu;

2. „orientačný program pre viaceré krajiny“ je orientačný program, ktorý sa vzťahuje na viac ako jednu krajinu;
3. „regionálny orientačný program“ je orientačný program pre viaceré krajiny, ktorý sa vzťahuje na viac ako jednu tretiu krajinu v rámci rovnakej geografickej oblasti stanovenej v článku 4 ods. 2;
4. „nadregionálny orientačný program“ je orientačný program pre viaceré krajiny, ktorý sa vzťahuje na viac ako jednu tretiu krajinu z rôznych geografických oblastí stanovených v článku 4 ods. 2;
5. „cezhraničná spolupráca“ je spolupráca medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi a jednou alebo viacerými tretími krajinami a územiaми pozdĺž vonkajších priľahlých pozemných a námorných hraníc Únie a chápe sa tak, že zahŕňa aj nadnárodnú spoluprácu na väčších nadnárodných územiach alebo v okolí morských oblastí a medziregionálnu spoluprácu, ako sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov (ďalej len „nariadenie o programe Interreg“);

6. „právny subjekt“ je fyzická osoba alebo právnická osoba zriadená a uznaná ako taká podľa práva Únie, vnútroštátneho práva alebo medzinárodného práva, ktorá má právnu subjektivitu a spôsobilosť konať vo svojom vlastnom mene, vykonávať práva a podliehať povinnostiam, alebo subjekt, ktorý nemá právnu subjektivitu, ako sa uvádza v článku 197 ods. 2 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách;
7. „organizácia občianskej spoločnosti“ je široká škála aktérov s viacerými úlohami a mandátmi, ktoré sa môžu v priebehu času a v jednotlivých inštitúciách a krajinách líšiť, a zahŕňa všetky neštátne, neziskové, nezávislé a nenásilné štruktúry, prostredníctvom ktorých ľudia organizujú uskutočňovanie spoločných cieľov a ideálov, či už politických, kultúrnych, náboženských, environmentálnych, sociálnych alebo hospodárskych, a ktoré pôsobia na miestnej, vnútroštátnej, regionálnej alebo medzinárodnej úrovni a zahŕňajú mestské aj vidiecke, formálne aj neformálne organizácie;
8. „miestny orgán“ zahŕňa verejné inštitúcie s právnou subjektivitou, ktoré sú zložkami štruktúry štátu na úrovni nižšej než úroveň ústrednej štátnej správy, ako sú dediny, obce, okresy, kraje, provincie alebo regióny, ktoré sa zodpovedajú občanom a sú zvyčajne zložené z poradného orgánu alebo orgánu zodpovedného za tvorbu politiky, ako je rada alebo zhromaždenie, a výkonného orgánu, ako je starosta alebo iný výkonný úradník, ktoré sú priamo alebo nepriamo zvolené alebo vybrané na miestnej úrovni;

9. „investičné okno“ je cieľová oblasť pre podporu prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ portfóliám investícií v konkrétnych regiónoch, krajinách alebo sektoroch;
10. „doplnkovosť“ je zásada založená na článku 209 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách, podľa ktorej v kontexte tohto nariadenia a nariadenia o nástroji IPA III, podpora vo forme záruky pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ prispieva k udržateľnému rozvoju prostredníctvom operácií, ktoré by sa nemohli vykonať bez tejto záruky alebo ktoré dosahujú pozitívne výsledky nad rámec toho, čo by sa mohlo dosiahnuť bez tejto záruky. Zásada doplnkovosti tiež znamená, že operáciami podporovanými prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť sa koncentrujú finančné prostriedky zo súkromného sektora a riešia situácie zlyhania trhu alebo suboptimálnych investícií, ako aj zvyšuje kvalita, udržateľnosť, vplyv alebo rozsah investícií. Touto zásadou sa tiež zabezpečuje, že sa operáciami v rámci záruky pre vonkajšiu činnosť nenahrádza podpora zo strany členského štátu, súkromné financovanie alebo iná finančná intervencia zo strany Únie alebo medzinárodná finančná intervencia a že takými operáciami nedochádza k vytlačaniu iných verejných alebo súkromných investícií, pokiaľ to nie je náležité odôvodnené v súlade s cieľmi a zásadami nástroja. Projekty podporované prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť majú obyčajne vyšší rizikový profil v porovnaní s portfóliom investícií podporovaných oprávnenými protistranami v rámci ich bežných investičných politík bez záruky pre vonkajšiu činnosť;

11. „operácia s protistranami na štátnej úrovni a nekomerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni“ je akákoľvek operácia, pri ktorej je protistranou buď priamo štát, alebo verejnoprávny subjekt, ktorý je v plnej miere krytý výslovnou zárukou štátu, pretože nemá právnu spôsobilosť alebo finančnú autonómiu alebo schopnosť využívať potrebné priame financovanie;
12. „operácia s komerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni“ je akákoľvek operácia, pri ktorej je protistranou verejnoprávny subjekt, ktorý nie je krytý výslovnou zárukou štátu a ktorý je finančne schopný si na vlastné riziko požičiavať a má na tento účel právnu spôsobilosť;
13. „prispievateľ“ je medzinárodná finančná inštitúcia, členský štát alebo verejná inštitúcia členského štátu, verejná agentúra alebo iný verejný či súkromný subjekt, ktorý prispieva do spoločného rezervného fondu;
14. „partnerská krajina“ je krajina alebo územie, ktoré môže využívať podporu Únie v rámci nástroja podľa článku 4.

Na účely tohto nariadenia sa odkaz na ľudské práva, rozumie tak, že zahŕňa základné slobody.

Článok 3
Ciele nástroja

1. Všeobecné ciele nástroja sú:
 - a) podporovať a presadzovať hodnoty, zásady a základné záujmy Únie na celom svete na účely sledovania cieľov a zásad vonkajšej činnosti Únie, ako sa stanovuje v článku 3 ods. 5 a článkoch 8 a 21 Zmluvy o EÚ, a tým prispievať k obmedzeniu a v dlhodobom horizonte odstráneniu chudoby, upevňovať, podporovať a presadzovať demokraciu, právny štát a dodržiavanie ľudských práv, udržateľný rozvoj a boj proti zmene klímy a riešiť problém neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania vrátane ich základných príčin;
 - b) podporovať multilateralizmus, plnenie medzinárodných záväzkov a cieľov, ku ktorým sa Únia zaviazala, a to najmä cieľov udržateľného rozvoja, Agendy 2030 a Parížskej dohody;
 - c) podporovať silnejšie partnerstvá s tretími krajinami vrátane s krajinami európskej susedskej politiky na základe spoločných záujmov a zodpovednosti s cieľom podporiť stabilizáciu, dobrú správu vecí verejných a budovanie odolnosti.

2. Špecifické ciele nástroja sú:

- a) podporovať a posilňovať dialóg a spoluprácu s tretími krajinami a regiónmi v susedstve, subsaharskej Afrike, Ázii a Tichomorí a Severnej a Južnej Amerike a Karibiku;
- b) rozvíjať osobitné posilnené partnerstvá a posilnenú politickú spoluprácu s krajinami európskej susedskej politiky založené na spolupráci, mieri a stabilite a spoločnom záväzku k univerzálnym hodnotám demokracie, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv a zamerané na skutočnú a udržateľnú demokraciu a postupnú sociálno-ekonomickú integráciu, ako aj medziľudské kontakty;
- c) na globálnej úrovni:
 - i) chrániť, podporovať a presadzovať demokraciu, právny štát vrátane mechanizmov zodpovednosti a ľudské práva vrátane rodovej rovnosti a ochrany obhajcov ľudských práv, a to aj za najzložitejších okolností a v najnaliehavejších situáciách;
 - ii) podporovať organizácie občianskej spoločnosti;

- iii) presadzovať stabilitu a mier a predchádzať konfliktom, a tým prispievať k ochrane civilného obyvateľstva; a
 - iv) riešiť ďalšie globálne výzvy, ako je zmena klímy, ochrana biodiverzity a životného prostredia či migrácia a mobilita;
- d) rýchlo reagovať na:
- i) krízové, nestabilné a konfliktné situácie, a to aj tie, ktoré môžu vyplývať z migračných tokov a núteného vysídľovania či hybridných hrozieb;
 - ii) výzvy v oblasti odolnosti vrátane prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľudskou činnosťou a prepojenie humanitárnej pomoci a rozvojovej činnosti; a
 - ii) potreby a priority zahraničnej politiky Únie.
3. Dosiahnutie cieľov uvedených v odsekoch 1 a 2 tohto článku sa meria pomocou príslušných ukazovateľov uvedených v článku 41.
4. Aspoň 93 % výdavkov v rámci nástroja musí spĺňať kritériá pre ODA stanovené Výborom pre rozvojovú pomoc OECD a prispievať tak ku kolektívnym záväzkom v rámci ODA, a to aj pokiaľ ide o najmenej rozvinuté krajiny. Zohľadní sa špecifickosť výdavkov týkajúcich sa partnerských krajín a území uvedených v prílohe I.

Článok 4
Rozsah pôsobnosti a štruktúra

1. Financovanie z prostriedkov Únie v rámci nástroja sa implementuje prostredníctvom:
 - a) geografických programov;
 - b) tematických programov;
 - c) činností rýchlej reakcie.

2. Geografické programy zahŕňajú spoluprácu na úrovni jednotlivých krajín a na úrovni viacerých krajín v týchto oblastiach:
 - a) susedstvo;
 - b) subsaharská Afrika;
 - c) Ázia a Tichomorie;
 - d) Severná a Južná Amerika a Karibik.

Geografické programy sa môžu vzťahovať na všetky tretie krajiny s výnimkou kandidátov a potenciálnych kandidátov vymedzených v nariadení o nástroji IPA III a zámorských krajín a území.

Môžu sa tiež stanoviť geografické programy kontinentálneho alebo nadregionálneho rozsahu, najmä panafrický program zahŕňajúci africké krajiny podľa písmen a) a b) prvého pododseku a program zahŕňajúci africké, karibské a tichomorské krajiny podľa písmen b) c) a d) prvého pododseku.

Geografické programy v oblasti susedstva sa môžu vzťahovať na ktorúkoľvek krajinu alebo územie uvedené v prílohe I.

V záujme dosiahnutia cieľov nástroja sa geografické programy zakladajú na oblastiach spolupráce stanovených v prílohe II.

3. Tematické programy zahŕňajú akcie spojené s plnením cieľov udržateľného rozvoja na globálnej úrovni v týchto oblastiach:
 - a) ľudské práva a demokracia;
 - b) organizácie občianskej spoločnosti;
 - c) mier, stabilita a predchádzanie konfliktom;
 - d) globálne výzvy.

Tematické programy sa môžu vzťahovať na všetky tretie krajiny, ako aj zámorské krajiny a územia.

V záujme dosiahnutia cieľov nástroja sa tematické programy zakladajú na intervenčných oblastiach stanovených v prílohe III.

4. Činnosti rýchlej reakcie umožnia včasné opatrenia s cieľom:
- a) prispievať k mieru, stabilite a predchádzaniu konfliktom v naliehavých situáciách, situáciách vznikajúcej krízy, krízových a pokrízových situáciách, a to aj tých, ktoré môžu vyplynúť z migračných tokov a núteného vysídľovania;
 - b) prispievať k posilneniu odolnosti štátov, spoločností, komún a jednotlivcov a k prepojeniu humanitárnej pomoci a rozvojovej činnosti, a v prípade potreby budovania mieru;
 - c) riešiť potreby a priority zahraničnej politiky Únie.

Činnosti rýchlej reakcie sa môžu vzťahovať na všetky tretie krajiny, ako aj zámorské krajiny a územia.

V záujme dosiahnutia cieľov nástroja sa činnosti rýchlej reakcie zakladajú na intervenčných oblastiach stanovených v prílohe IV.

5. Akcie v rámci nástroja sa vykonávajú predovšetkým prostredníctvom geografických programov.

Akciami vykonávanými prostredníctvom tematických programov sa dopĺňajú akcie, ktoré sú financované v rámci geografických programov, a podporujú sa nimi globálne a nadregionálne iniciatívy zamerané na dosiahnutie medzinárodne dohodnutých cieľov, najmä cieľov udržateľného rozvoja a Parížskej dohody, ako aj na ochranu globálnych verejných statkov alebo riešenie globálnych výziev. Akcie vykonávané prostredníctvom tematických programov sa môžu vykonávať aj vtedy, ak:

- a) neexistuje žiadny geografický program;
- b) geografický program bol pozastavený;
- c) s dotknutou partnerskou krajinou neexistuje žiadna dohoda o akcii; alebo
- d) akciu nie je možné primerane realizovať prostredníctvom geografického programu.

Činnosťami rýchlej reakcie sa dopĺňajú geografické a tematické programy. Činnosti rýchlej reakcie sa navrhnu a vykonajú tak, aby v prípade potreby bolo možné zabezpečiť ich kontinuitu v rámci geografických alebo tematických programov.

6. Komisia je v súlade s článkom 44 splnomocnená prijímať delegované akty s cieľom zmeniť prílohy II, III a IV.

7. Komisia je v súlade s článkom 44 splnomocnená prijať do 31. decembra 2021 delegovaný akt s cieľom doplniť toto nariadenie o ustanovenia stanovujúce:

- a) špecifické ciele a prioritné oblasti spolupráce na základe oblastí spolupráce pre geografické programy uvedených v prílohe II vrátane stanovenia priorít pre tieto subregióny: južné susedstvo, východné susedstvo, západnú Afriku a strednú Afriku, južnú Afriku a indický oceán, Blízky východ, Strednú Áziu, južnú Áziu, severnú a juhovýchodnú Áziu, Tichomorie, americký kontinent a Karibik;
- b) orientačné tematické ciele pre geografický pilier; a
- c) orientačné pridelenia finančných prostriedkov pre subregióny západnej Afriky, východnej a strednej Afriky, južnej Afriky a Indického oceánu.

Delegovaný akt uvedený v prvom pododseku tohto odseku sa preskúma v rámci hodnotenia v polovici obdobia uvedeného v článku 42 ods. 2.

Článok 5

Súlady, súdržnosť, synergie a komplementárnosť

1. Pri vykonávaní nástroja sa zabezpečí súlady, súdržnosť, synergie a komplementárnosť so všetkými oblasťami vonkajšej činnosti Únie, vrátane iných nástrojov na financovanie vonkajšej činnosti, a s ostatnými príslušnými politikami a programami Únie, ako aj súdržnosť politik v záujme rozvoja.

Únia na uvedený účel zohľadní vplyv všetkých vnútorných a vonkajších politik na udržateľný rozvoj a bude sa snažiť podporovať intenzívnejšie synergie a väčšiu komplementárnosť, najmä s obchodnou politikou, hospodárskou spoluprácou a inou odvetvovou spoluprácou.

2. Akcie, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (ES) č. 1257/96, sa v rámci nástroja nefinancujú.
3. Na akciu, na ktorú sa poskytol príspevok v rámci nástroja, sa môže vo vhodných prípadoch poskytnúť príspevok aj z iného programu Únie, ak sa tieto príspevky nevzťahujú na tie isté náklady. V rámci nástroja sa môžu poskytovať príspevky aj na opatrenia stanovené v rámci iných programov Únie, ak sa tieto príspevky nevzťahujú na tie isté náklady. Na príslušný príspevok na danú akciu sa uplatňujú pravidlá príslušného programu Únie. Kumulatívne financovanie nesmie presiahnuť celkové oprávnené náklady na dotknutú akciu a podpora z rôznych programov Únie sa môže vypočítať na pomernom základe v súlade s dokumentmi, v ktorých sa stanovujú podmienky podpory.

Článok 6
Rozpočet

1. Finančné krytie na vykonávanie nástroja na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2027 je 79 462 000 000 EUR v bežných cenách.
2. Finančné krytie uvedené v odseku 1 tvorí:
 - a) 60 388 000 000 EUR na geografické programy:
 - susedstvo: najmenej 19 323 000 000 EUR,
 - subsaharská Afrika: najmenej 29 181 000 000 EUR,
 - Ázia a Tichomorie: 8 489 000 000 EUR,
 - americký kontinent a Karibik: 3 395 000 000 EUR;
 - b) 6 358 000 000 EUR na tematické programy:
 - ľudské práva a demokracia: 1 362 000 000 EUR,
 - organizácie občianskej spoločnosti: 1 362 000 000 EUR,

- mier, stabilita a predchádzanie konfliktom: 908 000 000 EUR,
 - globálne výzvy: 2 726 000 000 EUR;
- c) 3 182 000 000 EUR na činnosti rýchlej reakcie.
3. Rezerva na vznikajúce výzvy a priority vo výške 9 534 000 000 EUR zvyšuje sumy uvedené v odseku 2 písm. a), b) a c) tohto článku v súlade s článkom 17.
 4. Finančné krytie uvedené v odseku 2 písm. a) zodpovedá najmenej 75 % finančného krytia uvedeného v odseku 1.
 5. Akcie podľa článku 9 sa financujú až do výšky 270 000 000 EUR. Komisia je splnomocnená prijať delegované akty v súlade s článkom 44 s cieľom zmeniť uvedenú sumu.

Článok 7

Politický rámec

Celkový politický rámec pre vykonávanie nástroja predstavujú dohody o pridružení, dohody o partnerstve a spolupráci, mnohostranné dohody, ktorých je Únia zmluvnou stranou, a iné dohody, ktorými sa stanovuje právne záväzný vzťah medzi Úniou a partnerskými krajinami, ako aj závery Európskej rady, závery Rady, vyhlásenia zo samitov alebo závery zasadnutí s partnerskými krajinami na úrovni hláv štátov alebo predsedov vlád alebo ministrov, uznesenia Európskeho parlamentu, oznámenia Komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (ďalej len „vysoký predstaviteľ“).

Článok 8

Všeobecné zásady

1. Únia sa snaží podporovať, rozvíjať a konsolidovať zásady demokracie, dobrej správy vecí verejných, právneho štátu, dodržiavania ľudských práv vrátane ich univerzality a nedeliteľnosti, základných slobôd a rešpektovania ľudskej dôstojnosti, zásady rovnosti a solidarity, na ktorých bola založená, a to prostredníctvom dialógu a spolupráce s partnerskými krajinami, regiónmi a občianskou spoločnosťou, aj prostredníctvom činnosti na multilaterálnych fórach.

2. Nástroj uplatňuje prístup založený na právach zahŕňajúci všetky ľudské práva, či už občianske a politické, alebo hospodárske, sociálne a kultúrne, s cieľom začleniť zásady v oblasti ľudských práv, podporiť nositeľov práv, a to najmä chudobné, marginalizované a zraniteľné osoby a skupiny vrátane osôb so zdravotným postihnutím pri uplatňovaní ich práv, a pomôcť partnerským krajinám pri plnení ich medzinárodných záväzkov v oblasti ľudských práv. Uvedený prístup sa riadi zásadou nikoho neopomenúť, zásadou rovnosti a zákazom diskriminácie z akýchkoľvek dôvodov.
3. Nástroj prostredníctvom cielených a presadzovaných akcií podporuje rodovú rovnosť, práva žien a dievčat a posilnenie ich postavenia, ako aj zákaz diskriminácie z akýchkoľvek dôvodov. Zároveň sa v ňom venuje osobitná pozornosť právam dieťaťa a posilneniu postavenia mládeže.
4. Nástroj sa vykonáva v plnom súlade so záväzkom Únie presadzovať, chrániť a uplatňovať všetky ľudské práva a v plnom rozsahu a účinne vykonávať Pekinskú akčnú platformu a akčný program Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji a výsledky konferencií venovaných ich preskúmaniu, a v tejto súvislosti sa ním tiež naďalej podporuje sexuálne a reprodukčné zdravie a práva. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa nástrojom podporuje odhodlanie Únie presadzovať, chrániť a uplatňovať právo každého jednotlivca na úplnú kontrolu nad otázkami súvisiacimi s jeho sexualitou a sexuálnym a reprodukčným zdravím a slobodné a zodpovedné rozhodovanie sa v týchto otázkach bez diskriminácie, nátlaku a násillia. Zároveň sa ním podporuje potreba zabezpečiť všeobecný prístup ku kvalitným a dostupným komplexným informáciám a vzdelávaniu v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia vrátane komplexnej sexuálnej výchovy a ku službám zdravotnej starostlivosti v uvedenej oblasti.

5. Únia v prípade potreby podporuje vykonávanie dvojstrannej, regionálnej a viacstrannej spolupráce a dialógu, dohôd o pridružení a obchodných dohôd, dohôd o partnerstve a trojstrannej spolupráce.

Únia podporuje mnohostranný prístup k celosvetovým statkom a výzvam založený na pravidlách a hodnotách a v tejto súvislosti spolupracuje s členskými štátmi, partnerskými krajinami, medzinárodnými organizáciami a inými darcami.

Únia presadzuje účinný multilateralizmus pri podpore spolupráce s medzinárodnými organizáciami a inými darcami.

Únia zohľadní v pravidelnom politickom dialógu s partnerskými krajinami ich výsledky pri plnení povinností a záväzkov, a to aj pokiaľ ide o vykonávanie Agendy 2030, medzinárodných dohovorov o ľudských právach a iných dohovorov vrátane dohovorov o normách v oblasti jadrovej bezpečnosti, medzinárodných dohôd, najmä Parížskej dohody, a zmluvných vzťahov s Úniou, najmä dohôd o pridružení, dohôd o partnerstve a spolupráci a obchodných dohôd.

6. Spolupráca medzi Úniou a členskými štátmi na jednej strane a partnerskými krajinami na strane druhej sa zakladá na zásadách účinnosti rozvoja, ktoré zároveň podporuje, ak je to uplatniteľné, pri všetkých spôsoboch plnenia, pričom ide konkrétne o: zodpovednosť partnerských krajín za rozvojové priority, zameranie sa na výsledky, inkluzívne rozvojové partnerstvá, transparentnosť a vzájomnú zodpovednosť. Únia podporuje účinnú a efektívnu mobilizáciu zdrojov a využívanie.

V súlade so zásadou inkluzívneho partnerstva a transparentnosti Komisia v prípade potreby zabezpečí, aby sa v procese navrhovania, vykonávania a súvisiacich postupov monitorovania programov uskutočnili náležité konzultácie s relevantnými zainteresovanými stranami v partnerských krajinách vrátane organizácií občianskej spoločnosti a s miestnymi orgánmi a aby tieto subjekty mali včas prístup k relevantným informáciám, ktoré im umožnia primerane sa zapojiť do tohto procesu a zohrávať v ňom zmysluplnú úlohu. Komisia v prípade potreby tiež zabezpečí, aby sa so súkromným sektorom viedol intenzívny dialóg.

V súlade so zásadou zodpovednosti Komisia v prípade potreby uprednostní pri vykonávaní programov využívanie inštitúcií a systémov partnerských krajín.

7. Aby sa prehĺbila komplementárnosť a efektívnosť ich činnosti a iniciatív, Únia a členské štáty zabezpečujú koordináciu svojich politík a uskutočňujú pravidelné vzájomné konzultácie o svojich programoch pomoci, a to aj v rámci medzinárodných organizácií a na medzinárodných konferenciách.

Únia a jej členské štáty koordinujú svoje podporné programy s cieľom zvýšiť účinnosť a efektívnosť.

Únia podporuje inkluzívnosť pri vykonávaní nástroja a spoluprácu s členskými štátmi v záujme maximalizácie pridanej hodnoty, pričom zohľadňuje skúsenosti a kapacity, čím posilňuje spoločné záujmy, hodnoty a spoločné ciele. Únia podporuje výmenu najlepších postupov a výmenu poznatkov medzi orgánmi a expertmi členských štátov.

8. V programoch a akciách v rámci nástroja sa uplatňuje hľadisko boja proti zmene klímy, ochrany životného prostredia, ľudských práv, demokracie, rodovej rovnosti a v prípade potreby znižovania rizika katastrof, pričom sa nimi riešia prepojenia medzi cieľmi udržateľného rozvoja na účely podpory integrovaných akcií, ktoré môžu vytvárať spoločné výhody a koherentným spôsobom naplňat' viaceré ciele. Uvedené programy a akcie sa zakladajú na komplexnej, multidisciplinárnej analýze súvislostí, kapacít, rizík a slabých miest, integrujú prístup zameraný na zvyšovanie odolnosti a vyznačujú sa vnímavosťou voči konfliktom, pričom sa v nich zohľadňuje predchádzanie konfliktom a budovanie mieru. Riadia sa zásadou „nespôsobiť škodu“ a zásadou „nikoho neopomenúť“.
9. Nástrojom sa podporuje využívanie digitalizácie ako silného faktora, ktorý umožňuje udržateľný rozvoj a inkluzívny rast.

10. V rámci spolupráce s partnermi sa presadzuje koordinovanejší, celostnejší a štruktúrovanejší prístup k migrácii, pri ktorom sa zohľadňuje význam riešenia základných príčin neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania. Maximalizujú sa ním synergie a budujú komplexné partnerstvá, pričom osobitná pozornosť sa venuje krajinám pôvodu a tranzitu. V uvedenom prístupe sa kombinujú všetky vhodné nástroje a potrebný pákový efekt prostredníctvom flexibilného stimulačného prístupu s prípadnými zmenami v pridelovaní finančných prostriedkov súvisiacich s migráciou, ak sú v tomto kontexte potrebné, v súlade so zásadami programovania stanovenými v nástroji. Zohľadňuje sa v ňom účinná spolupráca a vykonávanie dohôd a uskutočňovanie dialógov Únie o migrácii. Uvedené akcie sa vykonávajú pri plnom dodržiavaní medzinárodného práva vrátane medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a medzinárodného utečeneckého práva, právomocí Únie a vnútroštátnych právomocí. Účinnosť uvedeného prístupu sa posudzuje každý rok alebo podľa potreby. Akcie v rámci nástroja súvisiace s migráciou sa vykonávajú na podporu cieľov migračnej politiky Únie prostredníctvom flexibilného mechanizmu financovania.
11. Komisia zabezpečuje, aby sa akcie prijaté na základe nástroja v súvislosti s bojom proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, kybernetickou bezpečnosťou a bojom proti počítačovej kriminalite a budovaním kapacít vojenských aktérov na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj vykonávali v súlade s medzinárodným právom vrátane medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a humanitárneho práva. Na uvedený účel Komisia vytvorí vhodný rámec na posudzovanie a monitorovanie rizika. Komisia v uvedenom rámci vypracuje operačné usmernenia s cieľom zabezpečiť, aby sa pri navrhovaní a vykonávaní uvedených akcií zohľadňovali ľudské práva.

Takéto akcie sa zakladajú na pravidelnej a spoľahlivej analýze konfliktov s cieľom zabezpečiť vnímavosť voči konfliktom a zaviesť prístup k reforme sektora bezpečnosti, ktorým sa prispeje k demokratickej správe vecí verejných, zodpovednosti a bezpečnosti ľudí vrátane prínosov pre miestne obyvateľstvo. Uvedené akcie sa v prípade potreby začlenia do kontextu dlhodobej pomoci zameranej na reformu sektora bezpečnosti.

12. Komisia pravidelne informuje Európsky parlament a Radu a na podnet ktorejkoľvek z uvedených troch inštitúcií si s nimi vymieňa názory, okrem iného aj na prístup založený na stimuloch reagujúci na výkonnosť v kľúčových oblastiach, ktorý sa uvádza v článku 20. Európsky parlament môže uskutočňovať pravidelné výmeny názorov s Komisiou týkajúce sa jeho vlastných programov pomoci, a to o záležitostiach, ako je budovanie kapacít vrátane súvisiacej mediácie a dialógu, a o pozorovaní volieb.
13. Komisia si pravidelne vymieňa informácie s občianskou spoločnosťou.
14. Komisia v prípade potreby vypracuje a dodržiava rámce riadenia rizík vrátane opatrení na ich posudzovanie a zmierňovanie.
15. Finančné prostriedky Únie v rámci nástroja sa nesmú použiť na financovanie obstarávania zbraní alebo munície, ani na operácie s vojenskými alebo obrannými dôsledkami.

Článok 9

Budovanie kapacít vojenských aktérov na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj

1. S cieľom prispieť k udržateľnému rozvoju, ktorý si vyžaduje dosiahnutie stabilných, mierových a inkluzívnych spoločností, sa pomoc Únie v rámci nástroja môže za výnimočných okolností uvedených v odseku 3 použiť v kontexte širšej reformy sektora bezpečnosti alebo na budovanie kapacít vojenských aktérov v partnerských krajinách na účely vykonávania rozvojových činností a činnosti v oblasti bezpečnosti pre rozvoj.
2. Pomoc podľa tohto článku sa môže vzťahovať najmä na zabezpečovanie programov budovania kapacít na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj vrátane odbornej prípravy, mentorstva a poradenstva, ako aj poskytovanie vybavenia, zlepšovanie infraštruktúry a poskytovanie služieb priamo súvisiacich s uvedenou pomocou.
3. Pomoc podľa tohto článku sa poskytne len za týchto podmienok:
 - a) ak požiadavky na primerané dosiahnutie cieľov Únie v rámci nástroja nie je možné splniť pomocou nevojenských aktérov a ak je ohrozená existencia fungujúcich štátnych inštitúcií alebo ochrana ľudských práv a základných slobôd a štátne inštitúcie nie sú schopné túto hrozbu zvládnuť; a

- b) ak sa príslušná partnerská krajina a Únia zhodnú na tom, že vojenský aktéri majú kľúčový význam z hľadiska zachovania, vytvorenia alebo obnovenia podmienok nevyhnutných pre udržateľný rozvoj, a to aj v období kríz a nestabilných alebo destabilizujúcich podmienok a situácií.
4. Pomoc Únie podľa tohto článku sa nesmie použiť na financovanie budovania kapacít vojenských aktérov na iné účely, ako na zabezpečovanie rozvojových činností a činností v oblasti bezpečnosti pre rozvoj. Predovšetkým sa nesmie použiť na financovanie žiadnej z týchto činností:
- a) opakujúcich sa vojenských výdavkov;
 - b) obstarávania zbraní a munície alebo akéhokoľvek iného vybavenia určeného na použitie smrtiacej sily;
 - c) odbornej prípravy, ktorej účelom je konkrétne prispieť k bojaschopnosti ozbrojených síl.
5. Pri navrhovaní a vykonávaní opatrení podľa tohto článku Komisia podporuje zodpovednosť partnerskej krajiny. Vypracuje tiež nevyhnutné prvky a osvedčené postupy potrebné na zabezpečenie udržateľnosti a zodpovednosti v strednodobom a dlhodobom horizonte a presadzuje právny štát a uznávané zásady medzinárodného práva.

HLAVA II

VYKONÁVANIE NÁSTROJA

Kapitola I

Programovanie

Článok 10

Rozsah geografických programov

1. V záujme dosiahnutia cieľov nástroja sa geografické programy vypracúvajú na základe týchto oblastí spolupráce:
 - a) dobrá správa vecí verejných, demokracia, právny štát a ľudské práva vrátane rodovej rovnosti;
 - b) odstránenie chudoby, boj proti nerovnosti a diskriminácii a podpora ľudského rozvoja;
 - c) migrácia, nútené vysídľovanie a mobilita;
 - d) životné prostredie a zmena klímy;

- e) inkluzívny a udržateľný hospodársky rast a dôstojné zamestnávanie;
 - f) mier, stabilita a predchádzanie konfliktom;
 - g) partnerstvo.
2. Ďalšie podrobnosti o každej z oblastí spolupráce uvedených v odseku 1 sú stanovené v prílohe II.

Článok 11

Rozsah tematických programov

1. V záujme dosiahnutia cieľov nástroja sa tematické programy vzťahujú na tieto intervenčné oblasti:
- a) ľudské práva a demokracia: dosahovanie pokroku v oblasti:
 - i) základných hodnôt demokracie;
 - ii) právneho štátu;
 - iii) univerzálnosti, nedeliteľnosti a vzájomnej závislosti ľudských práv;
 - iv) rešpektovania ľudskej dôstojnosti,

- v) zásad nediskriminácie, rovnosti a solidarity;
 - vi) dodržiavania zásad Charty OSN a medzinárodného práva v oblasti ľudských práv;
- b) organizácie občianskej spoločnosti:
- i) inkluzívny, participatívny, posilnený a nezávislý priestor občianskej spoločnosti a demokracie v partnerských krajinách;
 - ii) inkluzívny a otvorený dialóg s aktérmi občianskej spoločnosti a medzi nimi;
 - iii) informovanosť, porozumenie, poznatky a zapojenie európskych občanov v súvislosti s otázkami rozvoja;
- c) mier, stabilita a predchádzanie konfliktom:
- i) pomoc pri predchádzaní konfliktom, budovaní mieru a pripravenosti na krízy;
 - ii) pomoc pri riešení globálnych a nadregionálnych hrozieb a vznikajúcich hrozieb;
- d) globálne výzvy:
- i) zdravotníctvo;
 - ii) vzdelávanie;

- iii) rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat;
- iv) deti a mládež;
- v) migrácia, nútené vysídľovanie a mobilita;
- vi) dôstojná práca, sociálna ochrana, nerovnosť a začlenenie;
- vii) kultúra;
- viii) zabezpečovanie zdravého životného prostredia a boj proti zmene klímy;
- ix) udržateľná energetika;
- x) udržateľný a inkluzívny rast, dôstojné pracovné miesta a zapojenie súkromného sektora;
- xi) potravinová a výživová bezpečnosť;
- xii) posilňovanie úlohy miestnych orgánov ako aktérov v oblasti rozvoja;
- xiii) podpora inkluzívnych spoločností a iniciatív s účasťou viacerých zainteresovaných strán, dobrej správy hospodárskych záležitostí vrátane spravodlivej a inkluzívnej mobilizácie domácich príjmov;
- xiv) podpora posudzovania a dokumentácie pokroku pri vykonávaní zásad partnerstva a účinnosti.

2. Ďalšie podrobnosti o každej z oblastí spolupráce uvedených v odseku 1 sú stanovené v prílohe III.

Článok 12

Všeobecný prístup k programovaniu

1. Spolupráca a intervencie v rámci nástroja sa programujú, s výnimkou činností rýchlej reakcie uvedených v článku 4 ods. 4.
2. Na základe článku 7 sa programovanie v rámci nástroja zakladá na týchto zásadách:
 - a) v programových dokumentoch sa poskytuje ucelený rámec pre spoluprácu medzi Úniou a partnerskými krajinami alebo regiónmi v súlade s celkovým účelom a rozsahom pôsobnosti, cieľmi a zásadami stanovenými v tomto nariadení;
 - b) pri vypracúvaní programových dokumentov pre partnerské krajiny a regióny, ktoré sa nachádzajú v krízovej, pokrízovej, nestabilnej alebo zraniteľnej situácii, sa vykoná analýza konfliktu s cieľom zabezpečiť vnímavosť voči konfliktom a náležite sa vezmú do úvahy osobitné potreby a okolnosti dotknutých partnerských krajín alebo regiónov a ich obyvateľstva; ak sú partnerské krajiny alebo regióny priamo dotknuté alebo ovplyvnené krízou, situáciou po kríze alebo nestabilnou situáciou, osobitný dôraz sa kladie na posilnenie koordinácie medzi všetkými dotknutými aktérmi, aby sa napomohlo prechodu z núdzovej situácie k udržateľnému rozvoju a stabilnému mieru vrátane predchádzania násiliu;

- c) Únia a členské štáty zabezpečujú vzájomné inkluzívne konzultácie v počiatočnom štádiu a počas celého procesu programovania, aby sa podporila súdržnosť, komplementárnosť a konzistentnosť ich činností spolupráce. Pri programovaní týkajúcom sa jednotlivých krajín sa uprednostňuje spoločné programovanie, ktorého vykonávanie je flexibilné, inkluzívne a iniciované na úrovni jednotlivých krajín. Spoločné programovanie je otvorené pre ďalších relevantných darcov a aktérov, ak to Únia a členské štáty považujú za relevantné; Únia a členské štáty sa okrem toho vždy, keď je to vhodné, snažia podporovať partnerské krajiny prostredníctvom spoločného vykonávania;
- d) Únia v počiatočnom štádiu a počas celého procesu programovania podporuje pravidelný mnohostranný a inkluzívny dialóg s ďalšími darcami a aktérmi vrátane, v príslušných prípadoch, miestnych orgánov, zástupcov občianskej spoločnosti, nadácií a súkromného sektora, s cieľom podľa potreby uľahčiť ich príslušné príspevky a zabezpečiť, aby pri procese programovania zohrávali zmysluplnú úlohu;
- e) prostredníctvom tematického programu týkajúceho sa ľudských práv a demokracie a tematického programu týkajúceho sa organizácií občianskej spoločnosti uvedených v článku 4 ods. 3 písm. a) a b) sa poskytuje pomoc nezávisle od súhlasu vlád a ostatných orgánov verejnej moci dotknutých tretích krajín; uvedenými tematickými programami sa podporujú najmä aktéri občianskej spoločnosti na všetkých úrovniach, pričom zohľadňujú formy a metódy implementácie uvedené v článku 27 ods. 3.

Výsledok konzultácií plánovaných podľa písmen c) a d) prvého pododseku sa oznámi Európskemu parlamentu a Rade.

3. Programové dokumenty sa zakladajú na výsledkoch a vždy, keď je to možné, zahŕňajú jasné ciele a ukazovatele. Ukazovatele sa v prípade potreby zakladajú na medzinárodne dohodnutých cieľoch a ukazovateľoch, najmä tých, ktoré sú stanovené pre ciele udržateľného rozvoja, ako aj rámcoch výsledkov na úrovni jednotlivých krajín, s cieľom posudzovať a oznamovať príspevok Únie k výsledkom na úrovni výstupov, výsledkov a vplyvu.

Článok 13

Zásady programovania pre geografické programy

1. Programovanie geografických programov sa zakladá na týchto zásadách:
 - a) bez toho, aby bol dotknutý odsek 5, sa akcie v čo najväčšom možnom rozsahu zakladajú na včasnom, nepretržitom a inkluzívnom dialógu medzi Úniou, členskými štátmi a dotknutými partnerskými krajinami vrátane vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, so zapojením organizácií občianskej spoločnosti, národných, regionálnych a miestnych parlamentov a ostatných zainteresovaných strán s cieľom zvýšiť demokratickú zodpovednosť za proces a nabádať k podpore vnútroštátnych a regionálnych stratégií;
 - b) v prípade potreby sa programové obdobie zosynchronizuje a zosúladí so strategickými cyklami partnerských krajín;

- c) pri programovaní sa môžu stanoviť činnosti spolupráce financované z rôznych súm pridelených prostriedkov stanovených v článku 6 ods. 2 a z iných programov Únie v súlade s ich základnými aktmi.

2. Programovaním geografických programov sa vytvára špecifický a prispôsobený rámec spolupráce založený na:

- a) potrebách partnerov stanovených na základe špecifických kritérií, berúc do úvahy počet obyvateľov, chudobu, nerovnosť, ľudský rozvoj, hospodársku a environmentálnu zraniteľnosť a odolnosť štátu a spoločnosti, ako aj vplyv dlhotrvajúcich a opakujúcich sa kríz;
- b) schopnosti partnerov a ich odhodlaní presadzovať spoločné hodnoty, zásady a záujmy vrátane ľudských práv, základných slobôd, demokracie, právneho štátu, dobrej správy vecí verejných, boja proti korupcii, otvoreného priestoru občianskej spoločnosti a rodovej rovnosti a podporovať spoločné ciele a mnohostranné aliancie a spoluprácu, medzinárodný systém založený na pravidlách, ako aj presadzovanie priorít Únie;
- c) záväzkoch partnerov vrátane tých, ktoré sa dohodli spoločne s Úniou, a výkonnosti stanovených na základe kritérií, ako je politická reforma a hospodársky a sociálny rozvoj, environmentálna udržateľnosť a účinné využívanie pomoci, pričom sa zohľadnia špecifiká a úroveň rozvoja partnerských krajín;

- d) potenciálnom vplyve financovania z prostriedkov Únie v partnerských krajinách a regiónoch;
 - e) schopnostiach partnerov mobilizovať a účinne využívať domáce zdroje, ako aj mať prístup k finančným zdrojom, riadiť zdroje transparentne s cieľom podporovať priority vnútroštátneho rozvoja, a na ich absorpčných kapacitách.
3. Prednosť pri pridelovaní zdrojov majú krajiny, ktoré pomoc potrebujú najviac, a to predovšetkým najmenej rozvinuté krajiny, krajiny s nízkymi príjmami, krajiny v krízovej, pokrízovej, nestabilnej a zraniteľnej situácii vrátane malých ostrovných rozvojových štátov a rozvojových krajín bez prístupu k moru.
 4. Únia okrem toho rieši osobitné výzvy krajín so stredným príjmom a najmä krajín, ktoré sa dostali na úroveň prevyšujúcu status krajiny s nižším príjmom.
 5. Spolupráca s industrializovanými krajinami sa zameriava na podporu záujmov a hodnôt Únie a spoločných záujmov a hodnôt, spoločne dohodnutých cieľov a multilateralizmu.
 6. Nástrojom sa prispieva k akciám stanoveným v rámci nariadenia (EÚ) 2021/...⁺. Na základe tohto nariadenia sa vypracuje jednotný programový dokument na obdobie siedmich rokov, ktorý bude zahŕňať finančné prostriedky z nariadenia o nástroji IPA III₂. Na použitie uvedených finančných prostriedkov sa vzťahuje nariadenie (EÚ) 2021/...⁺.

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente PE-CONS 32/21 [2018/0191(COD)].

Článok 14

Programové dokumenty pre geografické programy

1. Nástroj sa v prípade geografických programov vykonáva prostredníctvom viacročných orientačných programov pre krajinu a viacročných orientačných programov pre viaceré krajiny.
2. Vo viacročných orientačných programoch sa stanovujú prioritné oblasti vybrané na financovanie z prostriedkov Únie, špecifické ciele, očakávané výsledky, jasné a konkrétne ukazovatele výkonnosti a orientačné pridelenia finančných prostriedkov, a to celkové, ako aj pre jednotlivé prioritné oblasti, a v príslušných prípadoch spôsoby implementácie.
3. Viacročné orientačné programy sa zakladajú na:
 - a) vnútroštátnej alebo regionálnej stratégii v podobe rozvojového plánu alebo podobného dokumentu schváleného Komisiou ako základ pre príslušný viacročný orientačný program v čase prijatia uvedeného dokumentu;
 - b) rámcovom dokumente, v ktorom sa stanovuje politika Únie voči dotknutému partnerovi alebo dotknutým partnerom vrátane spoločného dokumentu medzi Úniou a členskými štátmi;
 - c) spoločnom dokumente medzi Úniou a dotknutým partnerom alebo dotknutými partnermi, v ktorom sa stanovujú spoločné priority a vzájomné záväzky.

4. Ak je to možné a vhodné, v záujme zvýšenia vplyvu kolektívnej spolupráce Únie nahradí spoločný programový dokument programové dokumenty Únie a členských štátov. Takýto spoločný programový dokument však môže nahradiť viacročný orientačný program Únie len za predpokladu, že je schválený vo vykonávacom akte prijatom podľa článku 16, je v súlade s článkami 12 a 13, obsahuje prvky stanovené v odseku 2 tohto článku a stanovuje sa v ňom rozdelenie práce medzi Úniou a členskými štátmi.

Článok 15

Programové dokumenty pre tematické programy

1. Nástroj sa v prípade tematických programov vykonáva prostredníctvom viacročných orientačných programov.
2. Vo viacročných orientačných programoch pre tematické programy sa stanoví stratégia Únie, priority vybrané na financovanie Úniou, špecifické ciele, očakávané výsledky, jasné a konkrétne ukazovatele výkonnosti, medzinárodná situácia a činnosti hlavných partnerov, pokiaľ ide o dotknutú tému.

V prípade potreby sa stanovia zdroje a priority intervencií pre účasť na celosvetových iniciatívach.

3. Vo viacročných orientačných programoch pre tematické programy sa stanovujú aj orientačné pridelenia finančných prostriedkov, a to tak z celkového hľadiska, ako aj podľa jednotlivých oblastí spolupráce a jednotlivých priorít. Orientačné pridelenie finančných prostriedkov sa môže uviesť vo forme rozpätia.

Článok 16

Prijímanie a zmena viacročných orientačných programov

1. Komisia prostredníctvom vykonávacích aktov prijme viacročné orientačné programy uvedené v článkoch 14 a 15. Uvedené vykonávacie akty sa prijímú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 45 ods. 2. Uvedený postup sa uplatňuje aj na preskúmania uvedené v odsekoch 3 a 4 tohto článku, v dôsledku ktorých sa výrazne mení obsah viacročného orientačného programu.
2. Pri prijímaní spoločných viacročných programových dokumentov uvedených v článku 14 sa rozhodnutie Komisie vzťahuje len na príspevok Únie k spoločnému viacročnému programovému dokumentu.
3. Viacročné orientačné programy pre geografické programy sa preskúmajú po hodnotení v polovici obdobia uvedenom v článku 42 ods. 2, a ak je to potrebné pre ich účinné vykonávanie aj *ad hoc*, najmä ak došlo k podstatným zmenám politického rámca uvedeného v článku 7 alebo po krízovej alebo pokrízovej situácii.

4. Viacročné orientačné programy pre tematické programy sa preskúmajú po hodnotení v polovici obdobia uvedenom v článku 42 ods. 2, a ak je to potrebné pre ich účinné vykonávanie aj *ad hoc*, najmä ak došlo k podstatným zmenám politického rámca uvedeného v článku 7.
5. V prípade riadne odôvodnených vážnych a naliehavých dôvodov, ako sú krízy alebo bezprostredné ohrozenie mieru, demokracie, právneho štátu, ľudských práv alebo základných slobôd, môže Komisia zmeniť viacročné orientačné programy uvedené v článkoch 14 a 15 prostredníctvom vykonávacích aktov. Uvedené vykonávacie akty sa prijímú v súlade s postupom pre naliehavé prípady uvedeným v článku 45 ods. 4.

Článok 17

Rezerva na vznikajúce výzvy a priority

1. Suma uvedená v článku 6 ods. 3 sa použije tam, kde je to najpotrebnejšie a riadne odôvodnené, okrem iného:
 - a) na zabezpečenie primeranej reakcie Únie v prípade nepredvídaných okolností;

- b) na riešenie nových potrieb alebo vznikajúcich výziev, ako sú tie na hraniciach Únie alebo jej susedov súvisiace s krízou, či už prírodnou alebo spôsobenou človekom, násilným konfliktom alebo pokrízovými situáciami či migračným tlakom a núteným vysídľovaním;
 - c) na podporu nových iniciatív alebo priorít pod vedením Únie alebo medzinárodných iniciatív alebo priorít.
2. Rozhodnutie o využití uvedených finančných prostriedkov sa prijme v súlade s postupmi stanovenými v článkoch 16 a 25.

Kapitola II

Osobitné ustanovenia pre oblasť susedstva

Článok 18

Špecifické ciele pre oblasť susedstva

V súlade s článkami 3 a 4 špecifickými cieľmi podpory Únie v rámci nástroja pre oblasť susedstva sú:

- a) podporovať posilnenú politickú spoluprácu a posilňovať a upevňovať skutočnú a udržateľnú demokraciu, stabilitu, dobrú správu vecí verejných, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv;

- b) podporovať vykonávanie dohôd o pridružení alebo iných existujúcich a budúcich dohôd, spoločne dohodnutých programov pridruženia a priorít partnerstva alebo rovnocenných dokumentov, a to aj prostredníctvom inštitucionálnej spolupráce a budovania kapacít;
- c) podporovať posilnené partnerstvo so spoločnosťami medzi Úniou a partnerskými krajinami a medzi partnerskými krajinami, a to aj prostredníctvom medziľudských kontaktov, a širokej škály činností s osobitným zameraním na mládež;
- d) posilňovať regionálnu a cezhraničnú spoluprácu, najmä v rámci Východného partnerstva, Únie pre Stredozemie, spolupráce v rámci celého európskeho susedstva, ako aj regionálnej spolupráce v oblasti Čierneho mora, spolupráce v Arktíde, Severnej dimenzie, a to aj v oblastiach energetiky a bezpečnosti;
- e) dosiahnuť postupnú integráciu do vnútorného trhu Únie a rozšírenej odvetvovej a medziodvetvovej spolupráce, a to aj aproximáciou právnych predpisov a zblížovaním v oblasti regulácie s právnymi predpismi Únie a ďalšími relevantnými medzinárodnými normami a štandardmi, ako aj zlepšovaním prístupu na trh, napríklad aj prostredníctvom prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu, a súvisiacim budovaním inštitúcií a investíciami;

- f) posilňovať partnerstvá v oblasti dobre riadenej a bezpečnej migrácie a mobility a v prípade potreby a za predpokladu, že sú podmienky pre dobre riadenú migráciu a bezpečnú mobilitu splnené, podporovať vykonávanie existujúcich bezvízových režimov v súlade s revidovaným mechanizmom pozastavenia vízového režimu, dialógmi o liberalizácii vízového režimu a dvojstrannými alebo regionálnymi dohodami a dojednaniami s tretími krajinami vrátane partnerstiev v oblasti mobility;
- g) podporovať budovanie dôvery a ďalších opatrení prispievajúcich k bezpečnosti, predchádzaniu konfliktom a k ich urovnávaniu vrátane podpory postihnutého obyvateľstva a obnovy.

Článok 19

Programové dokumenty a kritériá pridelovania prostriedkov

1. Pokiaľ ide o partnerské krajiny a územia uvedené v prílohe I, prioritné oblasti na financovanie z prostriedkov Únie sa vyberú najmä z tých, ktoré sú zahrnuté v dohodách o pridružení, partnerstve a spolupráci, spoločne dohodnutých programoch pridruženia a prioritách partnerstva alebo iných relevantných, existujúcich a budúcich, spoločne dohodnutých dokumentoch medzi Úniou a partnerskými krajinami na dvojstrannej a viacstrannej úrovni uvedených v článku 14 ods. 3 písm. c), a to v príslušných prípadoch aj v rámci Východného partnerstva a južného rozmeru európskej susedskej politiky, v súlade so špecifickými cieľmi stanovenými v článku 18 a oblasťami spolupráce v rámci geografických programov stanovenými v prílohe II.

2. Odchylné od článku 13 ods. 2 a 3 je podpora zo strany Únie v rámci geografických programov v oblasti susedstva diferencovaná, pokiaľ ide o formu a príslušné sumy, pričom sa v súvislosti s partnerskou krajinou zohľadňujú jej:
- a) potreby, a to na základe ukazovateľov, ako je napríklad počet obyvateľov, nerovnosti a úroveň rozvoja;
 - b) záväzok uskutočňovať spoločne dohodnuté ciele politických, hospodárskych, environmentálnych a sociálnych reforiem a dosahovanie pokroku pri ich uskutočňovaní;
 - c) záväzok budovať skutočnú a udržateľnú demokraciu, právny štát, dobrú správu vecí verejných, dodržiavať ľudské práva a bojovať proti korupcii a dosahovanie pokroku v uvedených oblastiach;
 - d) partnerstvo s Úniou vrátane úrovne jej ambícií v súvislosti s týmto partnerstvom;
 - e) absorpčná kapacita a potenciálny vplyv podpory zo strany Únie na základe nástroja.
3. Podpora Únie uvedená v odseku 2 tohto článku sa zohľadňuje v rámci programových dokumentov pre geografické programy uvedených v článku 14.

Článok 20

Prístup založený na stimuloch

1. Ako stimul na uskutočnenie reforiem sa partnerským krajinám a územiám uvedeným v prílohe I prideli približne 10 % finančného krytia stanoveného v článku 6 ods. 2 písm. a) prvej zarážke na doplnenie orientačných pridelení finančných prostriedkov pre jednotlivé krajiny uvedené v článku 14. O pridelení týchto prostriedkov sa rozhodne na základe ich výkonnosti a pokroku, ktoré dosahujú, pokiaľ ide o demokraciu, dobrú správu vecí verejných a právny štát vrátane spolupráce s občianskou spoločnosťou, ľudských práv, a to aj rodovej rovnosti, spolupráce v oblasti migrácie, správy hospodárskych záležitostí a reforiem, najmä tých, na ktorých sa spoločne dohodli. Pokrok partnerských krajín sa pravidelne posudzuje, najmä prostredníctvom správ o pokroku, ktoré zahŕňajú porovnanie vývojových tendencií so situáciou v predchádzajúcich rokoch.
2. Odsek 1 sa neuplatňuje na podporu určenú pre občiansku spoločnosť, predchádzanie konfliktom a budovanie mieru, kontakty medzi ľuďmi vrátane spolupráce medzi miestnymi orgánmi, podporu zlepšovania situácie v oblasti ľudských práv alebo podporné opatrenia pri krízach. V prípade závažného alebo pretrvávajúceho zhoršovania situácie v oblasti demokracie, ľudských práv a právneho štátu alebo zvýšeného rizika konfliktu sa podpora uvedených akcií – ak je to možné a potrebné – zintenzívni.

Článok 21

Orientačné programy pre viaceré krajiny

Orientačné programy pre viaceré krajiny v oblasti susedstva riešia výzvy spoločné pre všetky alebo viacero partnerských krajín na základe priorít Východného partnerstva a južnej dimenzie revidovanej európskej susedskej politiky a zohľadňuje sa v nich práca vykonaná v kontexte Únie pre Stredozemie a regionálna, nadregionálna a subregionálna spolupráca, predovšetkým medzi dvoma alebo viacerými partnerskými krajinami, a to aj v rámci regionálnej spolupráce Severnej dimenzie a Čiernomorskej synergie.

Článok 22

Cezhraničná spolupráca

1. Cezhraničná spolupráca, ako sa vymedzuje v článku 2 prvom odseku bode 5, sa vzťahuje na spoluprácu pozdĺž vonkajších priľahlých pozemných a námorných hraníc, nadnárodnú spoluprácu v rámci väčších nadnárodných území alebo v okolí morských oblastí, ako aj medziregionálnu spoluprácu.
2. Oblasť susedstva prispieva k programom cezhraničnej spolupráce, ako sa uvádza v odseku 1 spolufinancovaným Európskym fondom regionálneho rozvoja v rámci nariadenia o programe Interreg. Na podporu týchto programov sa orientačne prideli suma až do výšky 5 % finančného krytia pre oblasť susedstva.

3. Príspevky na programy cezhraničnej spolupráce sa určia a použijú podľa článku 10 ods. 3 nariadenia o programe Interreg.
4. Miera spolufinancovania zo strany Únie nesmie byť vyššia ako 90 % oprávnených výdavkov programu cezhraničnej spolupráce.
5. Predbežné financovanie programov cezhraničnej spolupráce môže prekročiť percentuálnu hodnotu uvedenú v článku 51 nariadenia o programe Interreg. Na žiadosť riadiaceho orgánu môže byť miera predbežného financovania v každom rozpočtovom roku až 80 % ročných záväzkov na program.
6. Viacročný strategický dokument pre cezhraničnú spoluprácu, v ktorom sa stanovujú prvky uvedené v článku 14 ods. 2 tohto nariadenia, sa prijme v súlade s článkom 10 ods. 1 nariadenia o programe Interreg.
7. Ak sa programy cezhraničnej spolupráce ukončia v súlade s článkom 12 nariadenia o programe Interreg, podpora z finančného krytia na oblasť susedstva pre ukončený program, ktorá ešte je k dispozícii, sa môže podľa potreby použiť predovšetkým na financovanie iných programov cezhraničnej spolupráce alebo akejkoľvek inej činnosti v rámci uvedeného finančného krytia.

Kapitola III

Akčné plány, opatrenia a spôsoby vykonávania

Článok 23

Akčné plány a opatrenia

1. Komisia prijme ročné alebo viacročné akčné plány a opatrenia. Opatrenia môžu mať formu individuálnych opatrení, osobitných opatrení, podporných opatrení alebo opatrení výnimočnej pomoci. V akčných plánoch a opatreniach sa zohľadní konkrétna situácia a pre každú akciu sa spresnia sledované ciele, očakávané výsledky a hlavné činnosti, spôsoby vykonávania, monitorovanie a hodnotenie, ako aj rozpočet a všetky súvisiace výdavky na podporu.
2. Akčné plány sú založené na programových dokumentoch s výnimkou prípadov uvedených v odsekoch 5 a 6. Akčné plány sa vypracúvajú inkluzívnym, transparentným a včasným spôsobom. Vždy, keď je to vhodné, sa v rámci lepšej spolupráce akčné plány prerokujú spoločne s členskými štátmi.
3. V prípade potreby sa akcia môže prijať ako individuálne opatrenie pred prijatím alebo po prijatí akčných plánov. Individuálne opatrenia sú založené na programových dokumentoch s výnimkou prípadov uvedených v odseku 5 a v iných riadne odôvodnených prípadoch.

4. V prípade nepredvídaných potrieb alebo okolností a ak nie je možné financovanie z vhodnejších zdrojov, môže Komisia prijať osobitné opatrenia, ktoré sa v programových dokumentoch neuvádzajú.
5. Ročné alebo viacročné akčné plány a individuálne opatrenia sa môžu použiť na vykonávanie činností rýchlej reakcie uvedených v článku 4 ods. 4 písm. b) a c).
6. Komisia môže pre činnosti rýchlej reakcie prijať opatrenia výnimočnej pomoci, ako sa uvádza v článku 4 ods. 4 písm. a).

Opatrenie výnimočnej pomoci môže trvať najviac 18 mesiacov a v prípade objektívnych a nepredvídaných prekážok pri jeho vykonávaní sa môže predĺžiť dvakrát o ďalšie obdobie najviac šiestich mesiacov, a to celkovo maximálne na obdobie 30 mesiacov, pod podmienkou, že sa nezvýši finančná suma na dané opatrenie.

V prípade dlhodobých krízových situácií a konfliktov môže Komisia prijať druhé opatrenie výnimočnej pomoci s dĺžkou trvania až 18 mesiacov. V riadne odôvodnených prípadoch sa môžu prijať ďalšie opatrenia, pokiaľ je kontinuita akcie Únie nevyhnutná a nemožno ju zabezpečiť inými prostriedkami.

Článok 24
Podporné opatrenia

1. Z finančných prostriedkov Únie sa môžu hrať výdavky na podporu vykonávania nástroja a na dosahovanie jeho cieľov vrátane administratívnej podpory súvisiacej s prípravnými, následnými, monitorovacími, kontrolnými, audítorskými a hodnotiacimi činnosťami, ktoré sú potrebné na toto vykonávanie, ako aj výdavky v ústrediach a delegáciách Únie na administratívnu a koordinačnú podporu potrebnú pre nástroj a na riadenie operácií financovaných v rámci nástroja vrátane informačných a komunikačných činností a systémov informačných technológií na úrovni inštitúcií

2. Ak v akčných plánoch alebo opatreniach uvedených v článku 23 nie sú zahrnuté výdavky na podporu, Komisia v prípade potreby prijme podporné opatrenia. Financovanie z prostriedkov Únie v rámci podporných opatrení môže zahŕňať:
 - a) štúdie, zasadnutia, informácie, zvyšovanie informovanosti, odbornú prípravu, prípravu a výmenu získaných poznatkov a najlepších postupov, publikačnú činnosť a akékoľvek ďalšie výdavky na administratívnu alebo technickú pomoc potrebnú na programovanie a riadenie akcií vrátane platených externých expertov;

- b) výskumné a inovačné činnosti a štúdie relevantných záležitostí a šírenie ich výsledkov;
- c) výdavky týkajúce sa realizácie informačných a komunikačných akcií vrátane vývoja komunikačných stratégií a inštitucionálnej komunikácie o politických prioritách Únie a viditeľnosti týchto priorit.

Článok 25

Prijímanie akčných plánov a opatrení

1. Akčné plány a opatrenia sa prijímajú prostredníctvom vykonávacích aktov. Uvedené vykonávacie akty sa prijímú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 45 ods. 2.
2. Postup uvedený v odseku 1 sa nevyžaduje pri:
 - a) individuálnych opatreniach, v prípade ktorých finančné prostriedky Únie nepresahujú 5 000 000 EUR;
 - b) osobitných a podporných opatreniach, ani akčných plánoch prijatých na účely vykonávania činností rýchlej reakcie, v prípade ktorých financovanie z prostriedkov Únie nepresahuje 10 000 000 EUR;
 - c) opatreniach výnimočnej pomoci uvedených v článku 23 ods. 4, v prípade ktorých financovanie z prostriedkov Únie nepresahuje 20 000 000 EUR;

- d) technických zmenách akčných plánov a opatrení, ak takéto zmeny podstatným spôsobom neovplyvnia ciele dotknutého akčného plánu alebo opatrenia, ako sú:
 - i) zmena spôsobu vykonávania;
 - ii) predĺženia obdobia vykonávania;
 - iii) prerozdelenie finančných prostriedkov medzi akciami obsiahnutými v akčnom pláne;
 - iv) zvýšenie alebo zníženie rozpočtu na akčné plány a opatrenia najviac o 20 % pôvodného rozpočtu, ale nie o viac ako 10 000 000 EUR.

V prípade viacročných akčných plánov a opatrení sa prahové hodnoty uvedené v odseku 2 prvom pododseku písm. a), b) a c) a písm. d) bode iv) uplatňujú na ročnom základe.

Akčné plány a opatrenia, ak sú prijaté podľa tohto odseku, s výnimkou opatrení výnimočnej pomoci, a technické zmeny sa do jedného mesiaca od ich prijatia oznámia Európskemu parlamentu a členským štátom prostredníctvom príslušného výboru uvedeného v článku 45.

3. Pred prijatím alebo predĺžením opatrení výnimočnej pomoci, ktoré neprevyšujú 20 000 000 EUR, informuje Komisia Európsky parlament a Radu o ich povahe a cieľoch a plánovaných finančných sumách. Komisia informuje Európsky parlament a Radu pred uskutočnením významných a podstatných zmien týkajúcich sa už prijatých opatrení výnimočnej pomoci. V záujme konzistentnosti vonkajšej činnosti Únie zohľadňuje Komisia pri plánovaní a následnom vykonávaní týchto opatrení príslušný politický prístup.
4. Ak si to vyžadujú riadne odôvodnené vážne a naliehavé dôvody, ako sú krízy vrátane prírodných alebo človekom spôsobených katastrof alebo bezprostredné ohrozenie demokracie, právneho štátu, ľudských práv alebo základných slobôd, môže Komisia prijať akčné plány a opatrenia alebo zmeny existujúcich akčných plánov a opatrení ako okamžite uplatniteľné vykonávacie akty v súlade s postupom uvedeným v článku 45 ods. 4.

5. V prípade environmentálne citlivých akcií, najmä v prípade novej významnej infraštruktúry, sa na úrovni akcií v súlade s uplatniteľnými právnymi aktmi Únie vrátane smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ¹ a smernice Rady 85/337/EHS² uskutoční primeraný environmentálny skrining, a to aj pokiaľ ide o vplyv na zmenu klímy a biodiverzitu, prípadne zahrňujúci posúdenia vplyvu na životné prostredie vrátane vplyvu na zmenu klímy, ekosystém a biodiverzitu.

Vykonajú sa ďalšie vhodné *ex ante* posúdenia, ktoré sú primerané cieľom a sumám plánovaných akcií a opatrení, s cieľom určiť možné dôsledky a riziká uvedených akcií a opatrení, pokiaľ ide o ľudské práva, prístup k prírodným zdrojom, ako je pôda, a sociálne normy, a to aj vo forme posúdení vplyvu hlavných akcií a opatrení, pri ktorých sa očakáva, že budú mať významný vplyv na uvedené oblasti.

V prípade potreby sa pri vykonávaní odvetvových programov využijú strategické environmentálne hodnotenia vrátane hodnotení vplyvu na zmenu klímy. Pri vypracúvaní environmentálnych hodnotení sa zabezpečí účasť zainteresovaných strán, ako aj prístup verejnosti k výsledkom takýchto hodnotení.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 28.1.2012, s. 1).

² Smernica Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. ES L 175, 5.7.1985, s. 40).

Článok 26
Metódy spolupráce

1. Ako sa stanovuje v nariadení o rozpočtových pravidlách, Komisia implementuje financovanie v rámci nástroja buď priamo prostredníctvom Komisie, prostredníctvom delegácií Únie alebo prostredníctvom výkonných agentúr, alebo nepriamo prostredníctvom niektorého zo subjektov uvedených v článku 62 ods. 1 písm. c) uvedeného nariadenia.
2. Financovanie v rámci nástroja sa môže poskytovať aj prostredníctvom príspevkov do medzinárodných, regionálnych alebo vnútroštátnych fondov, ako sú napríklad fondy zriadené alebo spravované EIB, členskými štátmi, partnerskými krajinami a regiónmi, medzinárodnými organizáciami alebo inými darcami.
3. Subjekty uvedené v článku 62 ods. 1 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách a oprávnené protistrany uvedené v článku 35 ods. 4 tohto nariadenia plnia svoje povinnosti podávať správy podľa článku 155 nariadenia o rozpočtových pravidlách každoročne. Požiadavky na podávanie správ pre ktorýkoľvek z uvedených subjektov sú stanovené v rámcovej dohode o finančnom partnerstve, dohode o príspevku, dohode o rozpočtových zárukách alebo dohode o financovaní.

4. Akcie financované v rámci nástroja sa môžu vykonávať prostredníctvom paralelného alebo spoločného spolufinancovania.
5. V prípade paralelného spolufinancovania sa akcia rozdelí na niekoľko jasne identifikovateľných zložiek, z ktorých každú financujú iní partneri zabezpečujúci spolufinancovanie spôsobom, pri ktorom je vždy možné identifikovať konečné využitie finančných prostriedkov a nedochádza k duplicitě financovania.
6. V prípade spoločného spolufinancovania sa celkové náklady na akciu rozdelia medzi partnerov, ktorí poskytujú spolufinancovanie, pričom zdroje sa spoja takým spôsobom, že pri žiadnej konkrétnej činnosti vykonávanej ako súčasť akcie už nie je možné určiť zdroj finančných prostriedkov.
7. Spolupráca medzi Úniou a jej partnermi môže mať napríklad formu:
 - a) trojstranných dojednaní, na základe ktorých Únia koordinuje svoju finančnú pomoc partnerskej krajine alebo regiónu s tretími krajinami;

- b) opatrení administratívnej a technickej spolupráce, ako aj budovanie kapacít, okrem iného v záujme výmeny skúseností členských štátov týkajúcich sa prechodu alebo vykonávania reforiem, ako je napríklad decentralizovaná spolupráca prostredníctvom partnerstiev alebo twinningu, medzi verejnými inštitúciami vrátane miestnych orgánov, verejnoprávnych subjektov alebo súkromnoprávných subjektov, ktoré sú poverené plnením úloh služieb vo verejnom záujme členského štátu, a takými inštitúciami, orgánmi a subjektmi partnerského štátu alebo regiónu, ako aj opatrení spolupráce za účasti expertov z verejného sektora vyslaných z členských štátov a ich regionálnych a miestnych orgánov;
- c) príspevkov na nevyhnutné náklady na vytvorenie a správu verejno-súkromného partnerstva vrátane nákladov na ich nezávislé hodnotenie a monitorovanie, a to vždy, keď je to možné, organizáciami občianskej spoločnosti;
- d) podporných programov odvetvovej politiky, prostredníctvom ktorých Únia poskytuje podporu odvetvovému programu partnerskej krajiny;
- e) príspevkov na náklady súvisiace s účasťou krajín na programoch Únie a akciách vykonávaných agentúrami a orgánmi Únie, ako aj orgánmi alebo osobami poverenými vykonávaním osobitných činností v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky podľa hlavy V Zmluvy o EÚ.

Článok 27

Formy financovania z prostriedkov Únie

1. Financovanie z prostriedkov Únie sa môže poskytovať prostredníctvom druhov financovania uvedených v nariadení o rozpočtových pravidlách, a to najmä prostredníctvom:
 - a) grantov;
 - b) verejných zákaziek na poskytnutie služieb, dodanie tovaru alebo uskutočnenie prác;
 - c) rozpočtovej podpory;
 - d) príspevkov do trustových fondov zriadených Komisiou v súlade s článkom 234 nariadenia o rozpočtových pravidlách;
 - e) finančných nástrojov;
 - f) rozpočtových záruk;
 - g) operácií kombinovaného financovania;
 - h) odpustenia dlhov v kontexte medzinárodne schváleného programu znižovania zadlženosti;
 - i) finančnej pomoci;
 - j) platených externých expertov.

2. Komisia v rámci spolupráce so zainteresovanými stranami z partnerských krajín, ako napríklad s organizáciami občianskej spoločnosti a miestnymi orgánmi, zohľadní pri stanovovaní spôsobov financovania, druhu príspevku, spôsobov udeľovania a administratívnych postupov pre riadenie grantov osobitosti týchto zainteresovaných strán vrátane ich potrieb a príslušného kontextu, a to s cieľom osloviť čo najširšiu škálu takýchto zainteresovaných strán a čo najlepšie reagovať na ich situáciu. V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách sa podporujú osobitné spôsoby, ako sú napríklad dohody o partnerstve, schválenia finančnej podpory tretím stranám, priame zadanie zákazky alebo výzvy na predkladanie návrhov s obmedzením oprávnenosti, alebo jednorazové platby, jednotkové náklady a paušálne financovanie, ako aj financovanie, ktoré nie je spojené s nákladmi, uvedené v článku 125 ods. 1 nariadenia o rozpočtových pravidlách.
3. Okrem prípadov uvedených v článku 195 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa môže postup priameho zadania zákazky použiť v prípade:
 - a) grantov s nízkou hodnotou pre obhajcov ľudských práv na financovanie naliehavých ochranných opatrení a potrieb, a to aj prostredníctvom mechanizmov na ochranu obhajcov ľudských práv, ktorí sú v ohrození, ako aj pre mediátorov a ďalších aktérov občianskej spoločnosti zapojených do dialógu týkajúceho sa kríz a ozbrojených konfliktov, riešenia konfliktov, zmierenia a budovania mieru, prípadne bez potreby spolufinancovania;

- b) grantov, prípadne bez potreby spolufinancovania, na financovanie akcií v najťažších podmienkach, v ktorých by uverejnenie výzvy na prekladanie návrhov nebolo primerané, vrátane situácií vyznačujúcich sa výrazným nedostatkom základných slobôd vrátane porušovania ľudských práv, ohrozenia demokratických inštitúcií, vyostrenia kríz alebo ozbrojených konfliktov, v ktorých je najviac ohrozená bezpečnosť ľudí alebo v ktorých organizácie pre ľudské práva a obhajcovia ľudských práv, mediátori a ostatní aktéri občianskej spoločnosti, ktorí sa zúčastňujú na dialógu týkajúcom sa kríz a ozbrojených konfliktov, zmierenia a budovania mieru, pracujú za najťažších podmienok; takéto granty nesmú presiahnuť hodnotu 1 000 000 EUR a ich trvanie nesmie presiahnuť 18 mesiacov, pričom toto obdobie môže byť v prípade objektívnych a nepredvídaných prekážok v ich implementácii predĺžené o ďalších 12 mesiacov;
- c) grantov pre Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva, ako aj Globálny kampus pre ľudské práva, Európske medziuniverzitné centrum pre ľudské práva a demokratizáciu, ktoré poskytuje európsky magisterský program v oblasti ľudských práv a demokratizácie, a pre jeho pridruženú sieť univerzít poskytujúcich postgraduálne štúdium v oblasti ľudských práv vrátane štipendií pre študentov a obhajcov ľudských práv z tretích krajín;
- d) grantov s nízkou hodnotou pre organizácie občianskej spoločnosti, ktoré v čo najväčšej možnej miere využívajú zjednodušené formy financovania v súlade s článkom 125 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Rozpočtová podpora, a to aj prostredníctvom zmlúv o vykonávaní sektorových reforiem, sa zakladá na zodpovednosti krajiny, vzájomnej zodpovednosti a záväzku partnerských krajín, pričom sa zohľadňujú ich výsledky a pokrok, pokiaľ ide o univerzálne hodnoty, demokraciu, ľudské práva a právny štát, a zameriava sa na posilňovanie partnerstiev medzi Úniou a partnerskými krajinami. Zahŕňa posilnený politický dialóg, budovanie kapacít a lepšiu správu vecí verejných a dopĺňa tak úsilie partnerov o to, aby sa zhromaždilo viac prostriedkov a lepšie sa vynakladali s cieľom podporovať udržateľný a inkluzívny rast a vytváranie dôstojných pracovných miest, a to aj pre mladých ľudí, odstraňovanie chudoby a znižovanie nerovnosti, ako aj budovať a konsolidovať demokracie a mierové spoločnosti. Rozpočtovou podporou sa prispieva aj k rodovej rovnosti.

Akékoľvek rozhodnutie poskytnúť rozpočtovú podporu sa zakladá na politikách rozpočtovej podpory, na ktorých sa Únia dohodla, jasne stanovených kritériách oprávnenosti a starostlivom posúdení rizík a prínosov.

4. Rozpočtová podpora sa diferencuje takým spôsobom, aby lepšie reagovala na politické, hospodárske, sociálne a environmentálne okolnosti v partnerskej krajine, pričom sa zohľadňujú nestabilné situácie.

Pri poskytovaní rozpočtovej podpory v súlade s článkom 236 nariadenia o rozpočtových pravidlách Komisia jasne vymedzí a monitoruje kritériá podmienenosti rozpočtovej podpory vrátane pokroku v oblasti reforiem a transparentnosti a podporuje rozvoj parlamentnej kontroly a kapacít vnútroštátneho auditu a zlepšovanie transparentnosti a prístup verejnosti k informáciám.

5. Vyplácanie rozpočtovej podpory sa zakladá na ukazovateľoch preukazujúcich uspokojivý pokrok uskutočnený pri dosahovaní cieľov dohodnutých s partnerskou krajinou.
6. V súlade s článkom 193 ods. 2 druhým pododsekom písm. a) nariadenia o rozpočtových pravidlách sa v riadne odôvodnených prípadoch uvedených v rozhodnutí o financovaní môžu činnosti podporované v rámci nástroja a súvisiace náklady, ktoré vznikli v roku 2021, považovať za oprávnené od 1. januára 2021, aj keď sa uvedené činnosti realizovali a uvedené náklady vznikli pred podaním žiadosti o grant.
7. Finančné nástroje, rozpočtové záruky a operácie kombinovaného financovania v rámci nástroja sa implementujú v súlade so zásadami stanovenými v článku 209 ods. 1 nariadenia o rozpočtových pravidlách a vždy, keď je to možné, pod vedením EIB, mnohostrannej európskej finančnej inštitúcie, ako je napríklad Európska banka pre obnovu a rozvoj, alebo dvojstrannej európskej finančnej inštitúcie, ako sú napríklad rozvojové banky, a sú prípadne spojené s dodatočnými inými formami finančnej podpory od členských štátov, ako aj tretích strán.

Príspevky na finančné nástroje v rámci nástroja môžu poskytovať členské štáty, ako aj akýkoľvek iný subjekt uvedený v článku 62 ods. 1 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

8. Finančné nástroje uvedené v odseku 7 sa môžu na účely implementácie a podávania správ zoskupovať do facilit.
9. Na financovanie z prostriedkov Únie sa nevzťahujú žiadne osobitné dane, clá ani poplatky, ani sa takýmto financovaním neaktivuje ich výber.
10. Dane, clá a poplatky ukladané partnerskými krajinami môžu byť oprávnené na financovanie v rámci nástroja.

Článok 28

Oprávnené osoby a subjekty

1. Účasť na verejnom obstarávaní a postupoch udeľovania grantov a cien v prípade akcií financovaných v rámci geografických programov a v rámci tematického programu týkajúceho sa organizácií občianskej spoločnosti a tematického programu týkajúceho sa globálnych výziev je otvorená pre medzinárodné organizácie a pre všetky ostatné právne subjekty vrátane organizácií občianskej spoločnosti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi týchto krajín, a, ak ide o právnické osoby, ktoré sú aj skutočne usadené v týchto krajinách:
 - a) členské štáty, prijímatelia uvedení v príslušnej prílohe k nariadeniu o nástroji IPA III a zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore;
 - b) partnerské krajiny susedstva a Ruská federácia, ak sa príslušný postup uskutočňuje v súvislosti s programami uvedenými v prílohe I, na ktorých sa zúčastňuje;
 - c) rozvojové krajiny a územia uvedené na zozname príjemcov ODA, ktorý zverejnil Výbor OECD pre rozvojovú pomoc, ktoré nie sú členmi skupiny G-20, a zámorské krajiny a územia;

- d) rozvojové krajiny uvedené na zozname príjemcov ODA, ktoré sú členmi skupiny G-20, a iné krajiny a územia, ak sa príslušný postup uskutočňuje v súvislosti s akciou financovanou Úniou v rámci nástroja, na ktorej sa zúčastňujú;
- e) krajiny, pre ktoré Komisia stanovila recipročný prístup k externému financovaniu; takýto prístup sa môže udeliť na obmedzené obdobie aspoň jedného roka vždy, keď krajina udelí oprávnenosť za rovnakých podmienok subjektom z Únie a z krajín oprávnených v rámci nástroja; Komisia rozhodne o recipročnom prístupe a o jeho trvaní po konzultácii s dotknutou prijímajúcou krajinou alebo dotknutými prijímajúcimi krajinami;
- f) členské krajiny OECD v prípade zákaziek vykonávaných v niektorej z najmenej rozvinutých krajín alebo vysoko zadlžených chudobných krajín, ktoré sa uvádzajú na zozname príjemcov ODA.

2. Bez toho, aby boli dotknuté obmedzenia vyplývajúce z povahy a cieľov akcie, je účasť na verejnom obstarávaní a na postupoch udeľovania grantov a cien v prípade akcií financovaných v rámci tematického programu v oblasti ľudských práv a demokracie a mieru, tematického programu v oblasti stability a predchádzania konfliktom, ako aj činností rýchlej reakcie, otvorená bez obmedzenia.

3. Všetky dodávky a materiály financované v rámci nástroja môžu pochádzať z akejkoľvek krajiny.
4. Pravidlá oprávnenosti stanovené v tomto článku sa neuplatňujú na fyzické osoby, ktoré sú zamestnané oprávnenými dodávateľmi, prípadne subdodávateľmi, alebo ktoré majú s nimi zákonne uzavreté iné zmluvy, a nepredstavujú pre ne obmedzenia na základe štátnej príslušnosti.
5. V prípade akcií spolufinancovaných subjektom alebo vykonávaných v rámci priameho alebo nepriameho riadenia so subjektmi podľa článku 62 ods. 1 písm. c) bodov ii) až viii) nariadenia o rozpočtových pravidlách sa uplatňujú aj pravidlá oprávnenosti týchto subjektov.
6. Ak darcovia poskytujú financovanie trustovému fondu založenému Komisiou alebo prostredníctvom vonkajších pripísaných príjmov, uplatňujú sa pravidlá oprávnenosti stanovené v akte, ktorým sa zriaďuje trustový fond, alebo, v prípade vonkajších pripísaných príjmov, v dohode s darcom.
7. V prípade akcií financovaných v rámci nástroja a z iného programu Únie sa za oprávnené považujú oprávnené subjekty v rámci ktoréhokoľvek z týchto programov Únie.
8. V prípade akcií pre viaceré krajiny sa za oprávnené môžu považovať právne subjekty, ktoré sú štátnymi príslušníkmi krajín a území, na ktoré sa akcia vzťahuje, a v prípade právnických osôb právne subjekty, ktoré sú v týchto krajinách a na týchto územiach aj skutočne usadené.
9. Pravidlá oprávnenosti stanovené v tomto článku sa môžu obmedziť, pokiaľ ide o štátnu príslušnosť, zemepisnú polohu alebo povahu žiadateľov, ak sa takéto obmedzenia vyžadujú z dôvodu osobitnej povahy a cieľov akcie a ak sú nevyhnutné na účely jej účinného vykonávania.

10. Uchádzači, žiadatelia a záujemcovia z neoprávnených krajín sa môžu akceptovať za oprávnených v naliehavom prípade alebo v prípade nedostupnosti služieb na trhoch dotknutých krajín alebo území alebo v iných riadne odôvodnených prípadoch, keď by uplatňovanie pravidiel oprávnenosti znemožnilo alebo neprimerane sťažilo uskutočnenie akcie.
11. S cieľom podporiť miestne kapacity, trhy a nákupy v prípade, keď sa v nariadení o rozpočtových pravidlách stanovuje zadávanie zákaziek na základe jedinej ponuky, uprednostňujú sa miestni a regionálni dodávatelia. Vo všetkých ostatných prípadoch sa podporuje účasť miestnych a regionálnych dodávateľov v súlade s príslušnými ustanoveniami uvedeného nariadenia. Podporujú sa kritériá udržateľnosti a náležitej starostlivosti.
12. V rámci tematického programu v oblasti ľudských práv a demokracie je akýkoľvek subjekt, na ktorý sa nevzťahuje vymedzenie právneho subjektu uvedené v článku 2 prvom odseku bode 6, oprávnený, ak je to potrebné so zreteľom na intervenčné oblasti tohto programu.

Článok 29

Vylúčené činnosti

Financovaním z prostriedkov Únie v rámci nástroja sa nepodporujú akcie alebo opatrenia, ktoré:

- a) môžu viesť k porušovaniu ľudských práv v partnerských krajinách;

- b) sú nezlučiteľné s vnútroštátne stanoveným príspevkom (ďalej len „NDC“) prijímajúcej krajiny podľa Parížskej dohody alebo podporujú investície do fosílnych palív alebo majú podľa environmentálneho skríningu a posúdenia vplyvu významné nepriaznivé účinky na životné prostredie alebo klímu, pokiaľ takéto akcie alebo opatrenia nie sú nevyhnutne potrebné na dosiahnutie cieľov nástroja a nie sú sprevádzané vhodnými opatreniami na zabránenie a predchádzanie týmto účinkom alebo na ich obmedzenie, a ak je to možné, ich kompenzáciu vrátane podpory postupného zrušenia environmentálne škodlivých dotácií na fosílnu palivá.

Článok 30

Prenosy, ročné čiastkové platby, viazané rozpočtové prostriedky, splátky a príjmy z finančných nástrojov a rozpočtových záruk

1. Okrem článku 12 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách, sa nevyužitú viazanú a platobnú rozpočtovú prostriedky v rámci nástroja automaticky prenášajú a môžu sa viazať a použiť až do 31. decembra nasledujúceho rozpočtového roka. Prenesená suma sa použije v nasledujúcom rozpočtovom roku ako prvá.

Komisia informuje Európsky parlament a Radu o viazaných rozpočtových prostriedkoch prenesených v súlade s článkom 12 ods. 6 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

2. Okrem uplatnenia pravidiel stanovených v článku 15 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré sa týkajú opätovného sprístupnenia rozpočtových prostriedkov, sa v pôvodnom rozpočtovom riadku znovu sprístupnia viazané rozpočtové prostriedky zodpovedajúce sume rozpočtových prostriedkov, ktorej viazanosť bola v dôsledku úplného alebo čiastočného nevykonania akcie v rámci nástroja zrušená.
3. Rozpočtové záväzky, ktoré sa vzťahujú na akcie trvajúce viac ako jeden rozpočtový rok, sa môžu rozdeliť na ročné čiastkové platby počas viacerých rokov v súlade s článkom 112 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Článok 114 ods. 2 tretí pododsek nariadenia o rozpočtových pravidlách sa na viacročné akcie uvedené v prvom pododseku tohto odseku nevzťahuje. Komisia automaticky zruší viazanosť akejkolvek časti rozpočtových záväzkov týkajúcich sa akcie, ktorá nebola do 31. decembra piateho roku nasledujúceho po roku prijatia daného rozpočtového záväzku využitá na účely predbežného financovania alebo uskutočnenia priebežných platieb, alebo v súvislosti s ktorou nebol predložený žiadny certifikovaný výkaz výdavkov ani žiadna žiadosť o platbu.

Odsek 2 tohto článku sa vzťahuje aj na ročné čiastkové platby.

4. Odchylné od článku 209 ods. 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa splátky a príjmy z finančného nástroja a rozpočtových záruk pripíšu do pôvodného rozpočtového riadku ako vnútorné pripísané príjmy po odpočítaní nákladov a poplatkov súvisiacich s riadením. Komisia každých päť rokov preskúma prínos existujúcich finančných nástrojov z hľadiska dosahovania cieľov Únie a ich účinnosť.

Kapitola IV

EFSD+, záruka pre vonkajšiu činnosť, rozpočtové záruky a finančná pomoc tretím krajinám

Článok 31

Rozsah pôsobnosti a financovanie

1. Z finančného krytia uvedeného v článku 6 ods. 2 písm. a) sa pokrýva Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus (EFSD+) a záruka pre vonkajšiu činnosť.

2. Účelom EFSD+ ako integrovaného finančného balíka, ktorý poskytuje finančnú kapacitu vo forme grantov, technickej pomoci, finančných nástrojov, rozpočtových záruk a operácií kombinovaného financovania uvedených v článku 27 ods. 1 tohto nariadenia, je podporiť investície a zlepšiť prístup k financovaniu ako prostriedok, ktorý prispieva k dosahovaniu cieľov a dodržiavaniu všeobecných zásad uvedených v článkoch 3 a 8 tohto nariadenia, a v relevantných prípadoch aj cieľov nariadenia o nástroji IPA III, a zároveň maximalizovať doplnkovosť a rozvojový účinok a poskytovať inovačné produkty, a to aj MSP.

EFSD+ podporuje najmä udržateľný a inkluzívny hospodársky, environmentálny a sociálny rozvoj, prechod k udržateľnému hospodárstvu s pridanou hodnotou a stabilné investičné prostredie. Posilňuje tiež sociálno-ekonomickú a environmentálnu odolnosť v partnerských krajinách s osobitným dôrazom na odstránenie chudoby. EFSD+ tak prispieva k znižovaniu sociálno-ekonomických nerovností, udržateľný a inkluzívny rast, adaptáciu na zmenu klímy a jej zmiernenie, ochranu životného prostredia a environmentálne manažérstvo, vytváranie dôstojných pracovných miest na základe hlavných pracovných noriem MOP, hospodárske príležitosti, zručnosti a podnikanie, sociálno-ekonomické sektory vrátane sociálnych podnikov a družstiev, MSP, udržateľnú konektivitu, podporu zraniteľných skupín, presadzovanie ľudských práv, rodovú rovnosť a posilňovanie postavenia žien a mladých ľudí, a rieši špecifické základné sociálno-ekonomické príčiny neregulárnej migrácie a základné príčiny núteného vysídľovania, v súlade s prioritnými oblasťami uvedenými v prílohe V a príslušnými orientačnými programovými dokumentmi.

Osobitná pozornosť sa venuje krajinám, ktoré sú nestabilné alebo sú v konflikte, najmenej rozvinutým krajinám a vysoko zadlženým chudobným krajinám, a to aj prostredníctvom podpory budovania inštitucionálnych kapacít, správy hospodárskych záležitostí a technickej pomoci.

3. Zárukou pre vonkajšiu činnosť sa podporujú operácie EFSD+, na ktoré sa vzťahujú rozpočtové záruky, v súlade s článkami 32 až 39 tohto nariadenia. Zárukou pre vonkajšiu činnosť sa podporuje aj makrofinančná pomoc a úvery pre tretie krajiny uvedené v článku 10 ods. 2 nariadenia (Euratom) 2021/...⁺.

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)].

4. V rámci záruky pre vonkajšiu činnosť môže Únia zaručiť operácie na základe dohôd o záruke podpísaných v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2027, a to do výšky 53 449 000 000 EUR.

Komisia je v súlade s článkom 44 splnomocnená prijať delegovaný akt s cieľom zmeniť maximálnu sumu záruky pre vonkajšiu činnosť až o 20 %.

5. Miera tvorby rezerv sa pohybuje od 9 % do 50 % v závislosti od typu operácií.

Na tvorbu rezerv na záruku pre vonkajšiu činnosť sa môže z rozpočtu Únie použiť maximálna suma 10 000 000 000 EUR. Komisia je v súlade s článkom 44 splnomocnená prijímať delegované akty s cieľom zmeniť túto maximálnu sumu, aby sa zabezpečilo, že výška rezervy bude odrážať sumu a miery tvorby rezerv na záruku pre vonkajšiu činnosť, pričom sa zohľadní typ zaručených operácií.

Miera tvorby rezerv pre záruku pre vonkajšiu činnosť je 9 % v prípade makrofinančnej pomoci Únie a rozpočtových záruk, ktorými sa kryje riziko zlyhania štátu súvisiace s úverovými operáciami.

Miery tvorby rezerv sa preskúmajú aspoň každé tri roky od dátumu začatia uplatňovania tohto nariadenia stanoveného v článku 51. Komisia je v súlade s článkom 44 splnomocnená prijímať delegované akty s cieľom zmeniť miery tvorby rezerv.

6. Záruka pre vonkajšiu činnosť sa považuje za jednotnú záruku v spoločnom rezervnom fonde zriadenom článkom 212 nariadenia o rozpočtových pravidlách.
7. Z EFSD+ a zo záruky pre vonkajšiu činnosť sa môžu podporovať operácie financovania a investičné operácie v partnerských krajinách v geografických oblastiach uvedených v článku 4 ods. 2. Tvorba rezerv na záruku pre vonkajšiu činnosť sa financuje z rozpočtu príslušných geografických programov stanovených v článku 6 ods. 2 písm. a) a tieto rezervy sa presunú do spoločného rezervného fondu. Z EFSD+ a zo záruky pre vonkajšiu činnosť sa môžu podporovať aj operácie v prijímateľských krajinách uvedených v príslušnej prílohe k nariadeniu o nástroji IPA III. Finančné krytie pre uvedené operácie v rámci EFSD+ a pre tvorbu rezerv na záruku pre vonkajšiu činnosť sa financuje podľa nariadenia o nástroji IPA III. Tvorba rezerv na záruku pre vonkajšiu činnosť za úvery pre tretie krajiny uvedená v článku 10 ods. 2 nariadenia (Euratom) 2021/...⁺ sa financuje na základe uvedeného nariadenia.
8. Tvorba rezerv podľa článku 211 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa zakladá na celkových záväzkoch Únie schválených na základe tohto nariadenia. Požadovaná ročná suma rezerv sa môže vytvárať počas obdobia nepresahujúceho sedem rokov. Tvorba rezerv na záruky schválené na základe nariadenia (EÚ) 2017/1601 a na záruky, finančnú pomoc a úvery Euratomu tretím krajinám schválené podľa základných aktov, u ktorých sa tvorba rezerv riadi nariadením (ES, Euratom) č. 480/2009, sa naďalej riadi ustanoveniami uvedených nariadení.

⁺ Ú. v.: vložte, prosím, do textu číslo nariadenia uvedeného v dokumente ST 12568/20 [2018/0245(NLE)].

9. Čisté aktíva k ... [Ú. v.: vložte dátum posledného dňa mesiaca nasledujúceho po mesiaci nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia] v záručnom fonde EFSD zriadenom nariadením (EÚ) 2017/1601 a v Garančnom fonde pre vonkajšie opatrenia zriadenom nariadením (ES, Euratom) č. 480/2009, sa presunú do spoločného rezervného fondu na účely tvorby rezerv na rozpočtové záruky schválené na základe nariadenia (EÚ) 2017/1601 a na záruky, finančnú pomoc a úvery Euratomu tretím krajinám schválené podľa základných aktov, pri ktorých sa tvorba rezerv riadi nariadením (ES, Euratom) č. 480/2009.

Článok 32

Štruktúra EFSD+

1. EFSD+ sa skladá z regionálnych investičných platforiem v rámci regionálnych oblastí stanovených v článku 4 ods. 2 tohto nariadenia a v nariadení o nástroji IPA III a vytvorených na základe pracovných metód, postupov a štruktúr existujúcich mechanizmov kombinovaného financovania Únie v oblasti vonkajšej činnosti, ktoré môžu spájať svoje operácie kombinovaného financovania a operácie v rámci záruky pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+.
2. Komisia zabezpečuje riadenie EFSD+.

Článok 33
Strategická rada EFSD+

1. Komisii pri zabezpečovaní riadenia EFSD+ poskytuje poradenstvo strategická rada (ďalej len „strategická rada EFSD+“) s výnimkou operácií vzťahujúcich sa na prijímateľov prostriedkov uvedených v príslušnej prílohe k nariadeniu o nástroji IPA III zo západného Balkánu, ktorí majú osobitnú strategickú radu.
2. Strategická rada EFSD+ poskytuje Komisii poradenstvo vo veci strategického smerovania a priorít investícií krytých zárukou pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ vrátane investičných okien uvedených v článku 36 a prispieva k ich zosúladiťovaniu s hlavnými zásadami a cieľmi vonkajšej činnosti Únie, rozvojovej politiky Únie, európskej susedskej politiky, ako aj s cieľmi stanovenými v článku 3 a s účelom EFSD+ stanoveným v článku 31. Strategická rada EFSD+ tiež podporuje Komisiu pri stanovovaní celkových investičných cieľov, pokiaľ ide o využívanie záruky pre vonkajšiu činnosť na podporu operácií EFSD+, a monitoruje primerané a diverzifikované geografické a tematické krytie investičných okien.
3. Strategická rada EFSD+ podporuje aj celkovú koordináciu, komplementárnosť a súlad medzi regionálnymi investičnými platformami, medzi tromi piliermi plánu pre vonkajšie investície, medzi plánom pre vonkajšie investície a ďalším úsilím Únie v oblasti migrácie a plnenia Agendy 2030 vrátane boja proti zmene klímy, ako aj s programami Únie v oblasti vonkajšej činnosti a finančnými nástrojmi.

4. Strategická rada EFSD+ sa skladá zo zástupcov Komisie a vysokého predstaviteľa, všetkých členských štátov a EIB. Európsky parlament má štatút pozorovateľa. Prispievateľom, oprávneným protistranám, partnerským krajinám, príslušným regionálnym organizáciám a ďalším zainteresovaným stranám sa môže podľa potreby udeliť štatút pozorovateľa. Pred začlenením akéhokoľvek nového pozorovateľa sa uskutoční konzultácia so strategickou radou EFSD+. Strategickej rade EFSD+ spoločne predsedá Komisia a vysoký predstaviteľ.
5. Strategická rada EFSD+ zasadá najmenej dvakrát ročne a stanoviská prijíma podľa možnosti konsenzom. Ďalšie zasadnutia sa môžu kedykoľvek zorganizovať z iniciatívy predsedu alebo na žiadosť jednej tretiny členov strategickej rady. Ak konsenzus nie je možné dosiahnuť, uplatnia sa hlasovacie práva, ako sa dohodlo na prvom zasadnutí strategickej rady EFSD+ a ustanovilo v jej rokovacom poriadku. V rokovacom poriadku je stanovený rámec týkajúci sa úlohy pozorovateľov. Zápisnice zo zasadnutí a programy zasadnutí strategickej rady EFSD+ sa po ich prijatí zverejňujú.
6. Komisia každoročne predkladá strategickej rade EFSD+ správu o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní EFSD+. Strategická rada pre západný Balkán informuje o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní záručného nástroja pre tento región s cieľom doplniť vyššie uvedené podávanie správ. Strategické rady EFSD+ preskúmajú hodnotiace správy uvedené v článku 42 ods. 5 a zohľadnia ich.

Strategická rada EFSD+ pravidelne organizuje konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami o strategickom smerovaní a vykonávaní EFSD+.

7. Existencia strategickej rady EFSD+ a strategickej rady pre západný Balkán nemá vplyv na potrebu mať jeden zjednotený rámec EFSD+ pre riadenie rizík.
8. Funkcia riadenia rizík pre záruky v rámci EFSD+ zohľadňuje ciele a zásady nástroja. Posudzovanie rizika a metodiky odmeňovania v rámci EFSD+ sa konzistentne uplatňujú na všetky investičné okná vrátane tých, ktoré sa uvádzajú v článku 36. Komisia zriadi skupinu pre posudzovanie technických rizík. Komisia zabezpečuje nezávislú, nestrannú a inkluzívnu vysokokvalitnú funkciu skupiny pre posudzovanie technických rizík. Komisia tiež zabezpečuje, aby sa informácie a analýzy poskytovali pri náležitom zohľadnení dôvernosti včas a transparentným a inkluzívnym spôsobom všetkým členským štátom. Zloženie, rokovací poriadok a pracovné metódy skupiny pre posudzovanie technických rizík sú inkluzívne, otvorené pre expertov z EIB, iné oprávnené protistrany a zainteresované členské štáty a predkladajú sa strategickej rade EFSD+. Komisia oznámi Európskemu parlamentu a Rade zloženie, mandát a rokovací poriadok skupiny pre posudzovanie technických rizík a zabezpečí, aby jej členovia boli nestranní a aby u nich nedochádzalo ku konfliktu záujmov.

9. Počas obdobia uplatňovania EFSD+ strategická rada EFSD+ čo najskôr prijme a uverejní usmernenia, ktorými sa stanoví, ako sa má zabezpečiť súlad operácií EFSD+ s účelom, cieľmi a kritériami oprávnenosti stanovenými v článkoch 31 a 35.

Článok 34

Regionálne výkonné rady

Výkonné rady regionálnych investičných platforiem pomáhajú Komisii na úrovni vykonávania pri stanovení regionálnych a odvetvových investičných cieľov a regionálnych, odvetvových a tematických investičných okien a formulujú stanoviská k operáciám kombinovaného financovania a k využívaniu záruky pre vonkajšiu činnosť pokrývajúcej investičné programy navrhnuté v rámci EFSD+, pričom zohľadňujú odporúčania dotknutej strategickej rady a príslušné posúdenie rizika.

Článok 35

Oprávnenosť a výber operácií a protistrán pre záruku pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+

1. Operácie financovania a investičné operácie oprávnené na podporu prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť sú konzistentné a zosúladené s politikami Únie, príslušnými programovými dokumentmi, ako aj so stratégiami a s politikami partnerských krajín. Podporujú sa nimi najmä ciele, všeobecné zásady a politický rámec nástroja, a v relevantných prípadoch nariadenia o nástroji IPA III, s náležitým zreteľom na prioritné oblasti stanovené v prílohe V k tomuto nariadeniu.

2. Záruka pre vonkajšiu činnosť podporuje operácie financovania a investičné operácie, ktoré sú v súlade s podmienkami stanovenými v článku 209 ods. 2 písm. a) až e) nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré sa týkajú najmä potreby dosiahnutia doplnkovosti, a to aj prostredníctvom riešenia zlyhaní trhu alebo suboptimálnych investičných situácií, zosúladenia záujmov oprávnených protistrán, zabránenia narušeniu hospodárskej súťaže, a v prípade potreby maximalizovania súkromných investícií a ktoré:
- a) sa v súlade s článkom 34 nariadenia o rozpočtových pravidlách podrobia *ex ante* hodnoteniam, ktoré sú primerané cieľom a sumám plánovaných operácií, s cieľom určiť možné dôsledky a riziká týchto operácií, pokiaľ ide o normy v oblasti ľudských práv a environmentálne, pracovné a sociálne normy, a to aj vo forme posúdení vplyvu hlavných programov, pri ktorých sa očakáva, že budú mať významný vplyv na uvedené oblasti, v súlade s účelom EFSD+ stanoveným v článku 31 ods. 2 tohto nariadenia a s náležitým zohľadnením zásady slobodného a predchádzajúceho informovaného súhlasu dotknutých spoločenských skupín v prípade investícií súvisiacich s pôdou;
 - b) zabezpečujú komplementárnosť v rámci rôznych pilierov plánu pre vonkajšie investície, ako aj s inými iniciatívami;

- c) sú hospodársky a finančne životaschopné s náležitým zreteľom na prípadnú podporu a spolufinancovanie projektu zo strany partnerov zo súkromného a verejného sektora a súčasne zohľadňujú konkrétne operačné prostredie a kapacity krajín, ktoré sa považujú za nestabilné alebo za krajiny v konflikte, najmenej rozvinuté krajiny, malé ostrovné rozvojové štáty, rozvojové krajiny bez prístupu k moru a vysoko zadlžené chudobné krajiny, ktoré môžu využívať výhodnejšie podmienky;
- d) sú technicky životaschopné a udržateľné z environmentálneho a sociálneho hľadiska a maximalizujú rozvojový účinok;
- e) nenarúšajú trhy v partnerských krajinách a regiónoch a nevytvárajú nekalú hospodársku súťaž s miestnymi aktérmi;
- f) sa vykonávajú v súlade s politickým rámcom uvedeným v článku 7, príslušnými povinnosťami a normami v oblasti životného prostredia, sociálneho a pracovného práva, ako aj s medzinárodne dohodnutými usmerneniami, zásadami a dohovormi v oblasti investícií, najmä tými, ktoré prijala OSN a OECD, pri plnom dodržiavaní medzinárodného práva v oblasti ľudských práv, ako aj v súlade s cieľmi a všeobecnými zásadami stanovenými v článkoch 3 a 8.

3. Záruka pre vonkajšiu činnosť sa použije na krytie rizika v prípade týchto nástrojov:
- a) úvery vrátane úverov v miestnej mene;
 - b) záruky;
 - c) protizáruky;
 - d) nástroje kapitálového trhu;
 - e) akákoľvek iná forma financovania alebo zvýšenie kreditnej kvality, poistenie a kapitálová alebo kvázi kapitálová účasť.
4. S výhradou schválenia Komisiou v súlade s článkom 37 tohto nariadenia sú oprávnenými protistranami na účely záruky pre vonkajšiu činnosť protistrany, ktoré sa uvádzajú v článku 208 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách, vrátane protistrán z partnerských krajín a tretích krajín, ktoré prispievajú na záruku pre vonkajšiu činnosť. Okrem toho a odchylné od článku 62 ods. 1 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách sú na účely záruky pre vonkajšiu činnosť oprávnené súkromnoprávne subjekty spravované právom členského štátu, partnerskej krajiny alebo tretej krajiny, ktoré prispeli na záruku pre vonkajšiu činnosť v súlade s článkom 37 tohto nariadenia a ktoré poskytnú primerané uistenie o svojej finančnej kapacite.

5. Oprávnené protistrany musia dodržiavať pravidlá a podmienky stanovené v článku 62 ods. 1 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách. V prípade súkromnoprávnych subjektov spravovaných právom členského štátu, partnerskej krajiny alebo tretej krajiny, ktoré prispeli na záruku pre vonkajšiu činnosť v súlade s článkom 37 tohto nariadenia, sa uprednostnia tie subjekty, ktoré poskytnú informácie týkajúce sa kritérií v environmentálnej, sociálnej a daňovej oblasti a v oblasti správy a riadenia spoločností.

Komisia zabezpečí účinné, efektívne a spravodlivé použitie dostupných zdrojov oprávnenými protistranami vrátane malých a stredných protistrán, pričom podporuje ich vzájomnú spoluprácu a náležite zohľadňuje ich kapacity, pridanú hodnotu a skúsenosti.

Komisia zabezpečí spravodlivé zaobchádzanie so všetkými oprávnenými protistranami v súlade s článkom 27 ods. 7 a zaistí, aby sa počas celého obdobia vykonávania EFSD+ predchádzalo konfliktom záujmov. S cieľom zabezpečiť komplementárnosť môže Komisia požadovať od oprávnených protistrán akékoľvek relevantné informácie o ich operáciách mimo EFSD+.

6. Podmienka stanovená v článku 219 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách týkajúca sa príspevkov v podobe vlastných zdrojov sa vzťahuje na každú oprávnenú protistranu, ktorej sa poskytla rozpočtová záruka v rámci nástroja na portfóliovom základe.

7. Komisia vyberie oprávnené protistrany v súlade s článkom 154 nariadenia o rozpočtových pravidlách, pričom náležite zohľadní:
- a) odporúčanie strategických a regionálnych výkonných rád;
 - b) ciele investičného okna;
 - c) skúsenosti a kapacitu v oblasti riadenia rizika oprávnenej protistrany;
 - d) výšku vlastných a dodatočných zdrojov, ako aj spolufinancovania zo súkromného sektora, ktoré je oprávnená protistrana pripravená zmobilizovať pre investičné okno s náležitým prihliadnutím na veľkosť investície;
 - e) sektorové alebo geografické odborné znalosti oprávnených protistrán;
 - f) prínosy podporovania spolupráce medzi oprávnenými protistranami.
8. Komisia po konzultácii s regionálnymi výkonnými radami a po tom, ako informuje Európsky parlament a Radu, vytvorí na základe viacročných orientačných programov a odporúčania strategickej rady EFSD+ a strategickej rady pre západný Balkán investičné okná, na ktoré sa má vzťahovať záruka pre vonkajšiu činnosť až do stanovenej výšky, pre regióny alebo konkrétne partnerské krajiny alebo pre oboje, pre konkrétne sektory, alebo pre konkrétne projekty alebo konkrétne kategórie konečných prijímateľov alebo pre oboje, ktoré majú byť financované v rámci nástroja. Komisia informuje Európsky parlament a Radu o tom, nakoľko sú investičné okná v súlade s týmto článkom a o ich podrobných prioritách financovania. Všetky žiadosti o finančnú podporu v rámci investičného okna sa predkladajú Komisii.

Výber investičných okien sa riadne odôvodní analýzou zlyhaní trhu alebo suboptimálnych investičných situácií a posúdením ich súladu s prioritami tohto nariadenia, a v relevantných prípadoch, nariadenia o nástroji IPA III. Komisia vykonáva uvedenú analýzu v spolupráci s potenciálne oprávnenými protistranami a so zainteresovanými stranami.

Oprávnené protistrany môžu poskytnúť nástroje uvedené v odseku 3 v rámci investičného okna alebo jednotlivého projektu spravovaného oprávnenou protistranou. Uvedené nástroje možno poskytnúť v prospech partnerských krajín vrátane krajín, ktoré sú nestabilné alebo sú v konflikte, alebo krajín, ktoré čelia problémom súvisiacim s rekonštrukciou a obnovou po skončení konfliktu, v prospech inštitúcií týchto partnerských krajín vrátane ich verejných národných a súkromných miestnych bánk a finančných inštitúcií, ako aj v prospech subjektov súkromného sektora vrátane MSP týchto partnerských krajín. S výnimkou riadne odôvodnených prípadov z uvedených nástrojov nevyplývajú výhody pre spoločnosti kontrolované vojenským sektorom alebo sektorom štátnej bezpečnosti.

9. Komisia posúdi operácie podporované prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť podľa kritérií oprávnenosti stanovených v odsekoch 1, 2 a 3, a ak je to možné, využije pri tom existujúce systémy Únie a oprávnených protistrán na meranie výsledkov. Komisia vypracuje kontrolný zoznam kritérií oprávnenosti, ako sa stanovuje v článku 31, článku 35 ods. 1 a ods. 2 a na základe informácií poskytnutých oprávnenými protistranami posúdi a vyberie s použitím tohto kontrolného zoznamu všetky návrhy, ktoré sa majú zo záruky pre vonkajšiu činnosť podporiť. V prípade potreby požiada Komisia oprávnené protistrany, aby objasnili alebo zmenili poskytnuté informácie. Komisia každoročne zverejňuje uvedené kontrolné zoznamy a výsledky svojho posúdenia každého investičného okna rozčlenené podľa krajín a odvetví.
10. Komisia je v súlade s článkom 44 splnomocnená prijímať delegované akty s cieľom zmeniť prioritné oblasti uvedené v prílohe V.

Článok 36

Úloha EIB

1. EIB implementuje výlučné špecializované investičné okno poskytujúce komplexné krytie rizika pre operácie s protistranami na štátnej úrovni a operácie s nekomerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni s orientačnou minimálnou sumou 11 000 000 000 EUR, ktoré sa programujú v súlade s postupmi stanovenými v kapitolách I a III tejto hlavy.

Operácie s protistranami na štátnej úrovni a nekomerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni v rámci výlučného špecializovaného investičného okna patria výlučne do právomoci EIB. V rámci výlučného špecializovaného investičného okna sa príspevok z vlastných zdrojov považuje za prevzatie zostatkového rizika, pričom záruka EÚ pokrýva 65 % agregovanej sumy vyplatenej a zaručenej v rámci finančných operácií EIB zníženej o splatené sumy a zvýšenej o všetky súvisiace sumy.

Odchylné od druhého pododseku, ak EIB nemôže vykonávať operácie v rámci výlučného špecializovaného investičného okna alebo sa rozhodne, že ich nebude vykonávať, vykonávanie týchto operácií sa umožní iným oprávneným protistranám v súlade s podmienkami, ktoré sa stanovujú v príslušných dohodách o záruke pre vonkajšiu činnosť, v ktorých sa zohľadnia podmienky ponúkané EIB pre rovnaký typ operácií, ako aj osobitné potreby, okolnosti a povaha oprávnenej protistrany vykonávajúcej tieto operácie.

2. EIB je oprávnená vykonávať operácie s protistranami na nižšej ako štátnej úrovni, na ktoré sa nevzťahuje výlučné špecializované investičné okno uvedené v odseku 1, a operácie so súkromným sektorom. Postup uvedený v článku 35 sa použije na to, aby sa EIB v prípade potreby poverila dvoma dodatočnými špecializovanými investičnými oknami zahrňujúcimi:
- a) nevýlučné komplexné krytie rizika pre operácie s komerčnými protistranami na nižšej ako štátnej úrovni a
 - b) nevýlučné operácie na podporu priamych zahraničných investícií, obchodu a internacionalizácie hospodárstiev partnerských krajín, ktoré poskytujú krytie politického rizika pre operácie súkromného sektora.
3. Orientačná suma špecializovaných investičných okien uvedených v odsekoch 1 a 2 je 26 725 000 000 EUR.

Pri implementácii špecializovaných investičných okien uvedených v odsekoch 1 a 2 EIB zabezpečuje súlad s týmto nariadením vrátane jeho celkových cieľov a cieľov EFSD+ a v relevantných prípadoch cieľov nariadenia o nástroji IPA III, ako aj s príslušnými programovými dokumentmi a dodržiava povinnosti týkajúce sa podávania správ.

4. V súlade s článkom 209 ods. 2 písm. f) nariadenia o rozpočtových pravidlách sa vzhľadom na povahu a cieľ politiky výlučného špecializovaného investičného okna uvedeného v odseku 1 môže v príslušnej dohode o záruke pre vonkajšiu činnosť stanoviť, že Únia nie je za operácie v rámci uvedeného investičného okna odmeňovaná.

5. Na účely tohto článku sa operácie na nižšej ako štátnej úrovni považujú za komerčné, pokiaľ EIB náležite neodôvodní, že je tomu inak, a Komisia to nepotvrdí.

Operácie v rámci špecializovaného investičného okna uvedeného v odseku 2 písm. b) musia byť v súlade s operáciami agentúr členských štátov pre vývozné úvery.

6. EIB podlieha stanovisku rád stanovených v článkoch 33 a 34.

V prípade operácií EIB, ktoré patria do investičných okien uvedených v tomto článku, sa posúdenie oprávnenosti stanovené v článku 35 ods. 9 vykoná v rámci postupu stanoveného v článku 19 Protokolu č. 5 o štatúte Európskej investičnej banky pripojeného k ZFEÚ. EIB včas poskytne všetky informácie, ktoré Komisia na uvedený účel požaduje. Na finančné operácie EIB, ktoré patria do uvedených investičných okien, sa nevzťahuje záruka EÚ, ak Komisia vydá záporné stanovisko v rámci postupu stanoveného v článku 19 Protokolu č. 5 o štatúte Európskej investičnej banky pripojeného k ZFEÚ. Všetky ďalšie podmienky, ktoré sa vzťahujú na EIB, sa stanovujú v príslušných dohodách o záruke pre vonkajšiu činnosť.

7. EIB je oprávnená na vykonávanie činností v rámci iných investičných okien zriadených podľa článku 35 ods. 8.
8. V súlade s týmto nariadením vrátane jeho cieľov a zásad a príslušných programových dokumentov, ako aj – v relevantných prípadoch – nariadenia o nástroji IPA III, uzavru Komisia a EIB špecializované dohody o záruke pre vonkajšiu činnosť pre špecializované investičné okná uvedené v odsekoch 1 a 2.

Článok 37

Príspevok iných darcov na záruku pre vonkajšiu činnosť

1. Členské štáty, tretie krajiny a iné tretie strany môžu prispieť na záruku pre vonkajšiu činnosť.

Odchylne od článku 218 ods. 2 druhého pododseku nariadenia o rozpočtových pravidlách môžu zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore prispieť buď v podobe záruk alebo hotovosti.

Tretie krajiny iné, ako sú zmluvné strany Dohody o Európskom hospodárskom priestore a iné tretie strany prispievajú formou hotovosti a podlieha stanovisku strategickej rady EFSD+ a schváleniu zo strany Komisie.

Členské štáty môžu požiadať, aby sa ich príspevky vyčlenili na začatie akcií v konkrétnych regiónoch, krajinách, sektoroch alebo existujúcich investičných oknách. Komisia o schválených príspevkoch bezodkladne informuje Európsky parlament a Radu.

2. Príspevky v podobe záruky nesmú presiahnuť 50 % sumy uvedenej v článku 31 ods. 4.

Príspevky poskytnuté členskými štátmi a zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore vo forme záruky sa môžu vyžadovať na platby výziev na plnenie zo záruky až po tom, ako sa na platby výziev na plnenie zo záruky použili finančné prostriedky poskytnuté zo všeobecného rozpočtu Únie zvýšené o akékoľvek iné hotovostné príspevky.

Na krytie výziev na plnenie zo záruky sa môže použiť akýkoľvek príspevok bez ohľadu na jeho účelové viazanie.

Medzi Komisiou v mene Únie a prispievateľom sa uzavrie dohoda o príspevku, ktorá obsahuje najmä ustanovenia týkajúce sa platobných podmienok.

Článok 38

Vykonávanie dohôd o záruke pre vonkajšiu činnosť

1. Komisia uzavrie v mene Únie dohody o záruke pre vonkajšiu činnosť s oprávnenými protistranami vybranými podľa článku 35. Uvedené dohody možno uzavrieť s konzorciom dvoch alebo viacerých oprávnených protistrán. V súlade s článkom 219 ods. 1 nariadenia o rozpočtových pravidlách sú rozpočtové záruky neodvolateľné, nepodmienené a na požiadanie pre tie typy operácií, na ktoré sa vzťahuje záruka pre vonkajšiu činnosť. Pri uzavieraní dohôd o záruke pre vonkajšiu činnosť Komisia náležite zohľadní odporúčania a usmernenia rád a skupiny pre posudzovanie technických rizík.
2. Medzi Komisiou a vybranou oprávnenou protistranou alebo vybranými oprávnenými protistranami sa uzavrie jedna alebo viacero dohôd o záruke pre vonkajšiu činnosť pre každé investičné okno. Okrem toho na riešenie osobitných potrieb sa záruka pre vonkajšiu činnosť môže poskytnúť na individuálne financovanie alebo investičné operácie.

Európsky parlament a Rada sú informovaní o podpise všetkých dohôd o záruke pre vonkajšiu činnosť. Uvedené dohody sa na ich požiadanie sprístupnia, pričom sa zohľadní ochrana dôverných a citlivých obchodných informácií.

3. Dohody o záruke pre vonkajšiu činnosť obsahujú najmä:

- a) podrobné pravidlá týkajúce sa krytia, požiadaviek, oprávnenosti, oprávnených protistrán a postupov;
- b) podrobné pravidlá poskytovania záruky pre vonkajšiu činnosť vrátane spôsobov jej krytia a jej vymedzeného krytia portfólií a projektov v rámci konkrétnych druhov nástrojov, ako aj analýzy rizika projektov a portfólií projektov, a to aj na sektorovej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni;
- c) odkaz na ciele a účel nástroja, posúdenie potrieb a uvedenie očakávaných výsledkov s prihliadnutím na podporu sociálnej zodpovednosti podnikov a zodpovedného obchodného správania, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie medzinárodne dohodnutých usmernení, zásad a dohovorov týkajúcich sa investícií uvedených v článku 35 ods. 2 písm. f);
- d) odmenu za záruku pre vonkajšiu činnosť, ktorá má zohľadňovať mieru rizika, a možnosť, aby sa odmena v náležite odôvodnených prípadoch mohla čiastočne dotovať s cieľom poskytnúť výhodnejšie podmienky, a to najmä v súvislosti s krajinami, ktoré sú nestabilné alebo sú postihnuté konfliktom, najmenej rozvinutými krajinami a vysoko zadlženými chudobnými krajinami;

- e) požiadavky na využívanie záruky pre vonkajšiu činnosť vrátane platobných podmienok, ako sú osobitné časové lehoty, úroky, ktoré sa majú platiť z dlžných súm, výdavky a náklady na vymáhanie a prípadne potrebné mechanizmy týkajúce sa likvidity;
 - f) postupy týkajúce sa pohľadávok, okrem iného vrátane spúšťacích udalostí a čakacích lehôt, a postupy týkajúce sa vymáhania pohľadávok;
 - g) povinnosti týkajúce sa monitorovania, podávania správ, transparentnosti a hodnotenia;
 - h) jasné a prístupné postupy podávania sťažností tretími stranami, ktoré by vykonávaním projektov podporovaných zárukou pre vonkajšiu činnosť mohli byť dotknuté.
4. Oprávnená protistrana schváli operácie financovania a investičné operácie v súlade s vlastnými pravidlami a postupmi a v súlade s dohodou o záruke pre vonkajšiu činnosť.
5. Záruka pre vonkajšiu činnosť môže pokrývať:
- a) v prípade dlhových nástrojov istinu a všetky úroky a sumy splatné vybranej oprávnenej protistrane, ktoré však táto protistrana v súlade s podmienkami operácií financovania po tom, ako došlo k zlyhaniu, nedostala;
 - b) v prípade kapitálových investícií investované sumy a s nimi spojené náklady na financovanie;

- c) v prípade iných operácií financovania a investičných operácií uvedených v článku 35 ods. 2 použité sumy a s nimi spojené náklady na financovanie;
 - d) všetky príslušné výdavky a náklady na vymáhanie súvisiace s prípadom zlyhania, pokiaľ nie sú odpočítané od vymožených finančných prostriedkov.
6. Na účely účtovníctva Komisie a podávania správ o rizikách krytých zárukou pre vonkajšiu činnosť a v súlade s článkom 209 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách oprávnené protistrany, s ktorými bola uzavretá dohoda o záruke pre vonkajšiu činnosť, predložia Komisii a Dvoru audítorov každý rok finančné správy o operáciách financovania a investičných operáciách, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, overené nezávislým externým audítorom, obsahujúce okrem iného informácie o:
- a) posúdení rizík operácií financovania a investičných operácií oprávnených protistrán vrátane informácií o záväzkoch Únie oceňovaných v súlade s účtovnými pravidlami uvedenými v článku 80 nariadenia o rozpočtových pravidlách a medzinárodnými účtovnými štandardmi pre verejný sektor;
 - b) nesplatenom finančnom záväzku Únie vyplývajúcom z operácií EFSD+ poskytnutých oprávneným protistranám a na ich operácie financovania a investičné operácie, členenom podľa jednotlivých operácií.

7. Oprávnené protistrany poskytnú Komisii na požiadanie všetky ďalšie informácie potrebné na plnenie povinností Komisie podľa tohto nariadenia, najmä pokiaľ ide o podmienky účasti stanovené v článku 35 vrátane dodržiavania noriem v oblasti ľudských práv a sociálnych, pracovných a environmentálnych noriem.
8. Komisia podá strategickej rade EFSD+, regionálnym výkonným radám, Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu o finančných nástrojoch, rozpočtových zárukách vrátane tých, ktoré implementovala EIB, a finančnej pomoci v súlade s článkom 41 ods. 4 a 5 a článkami 241 a 250 nariadenia o rozpočtových pravidlách. Oprávnené protistrany na uvedený účel každoročne poskytnú informácie potrebné na to, aby Komisii umožnili splnenie uvedených povinností týkajúcich sa podávania správ.

Článok 39

Mechanizmus vybavovania sťažností a nápravy a ochrana finančných záujmov Únie

1. Vzhľadom na možné sťažnosti tretích strán v partnerských krajinách vrátane komunit a jednotlivcov, ktorí sú operáciami podporovanými EFSD+ a zárukou pre vonkajšiu činnosť dotknutí, Komisia a delegácie Únie zverejnia na svojich webových sídlach priame odkazy na mechanizmy na vybavovanie sťažností príslušných protistrán, ktoré uzavreli dohody s Komisiou. Komisia takisto zabezpečí, aby bolo možné dostávať priamo sťažnosti spojené s vybavovaním sťažností zo strany oprávnených protistrán. Komisia tieto informácie zohľadní so zreteľom na budúcu spoluprácu s týmito protistranami.
2. Osoby a subjekty implementujúce finančné nástroje a rozpočtové záruky dodržiavajú platné právo a zásady Únie a dohodnuté medzinárodné normy a normy Únie stanovené v článku 155 ods. 2 a 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách. Komisia posúdi, či systémy, pravidlá a postupy uvedených osôb a subjektov zabezpečujú ochranu finančných záujmov Únie rovnocennú s tou, ktorá je stanovená v prípade, keď Komisia plní rozpočet Únie, s náležitým ohľadom na zásadu proporcionality, pričom zohľadní povahu akcie a podmienky, za ktorých sa táto akcia vykonáva.

Článok 40

Kapitálová účasť v rozvojových finančných inštitúciách

Finančné krytie pre geografické programy uvedené v článku 6 ods. 2 písm. a) sa môže použiť na poskytnutie príspevku na kapitálovú vybavenosť európskych a iných rozvojových finančných inštitúcií.

Kapitola V

Monitorovanie, podávanie správ a hodnotenie

Článok 41

Monitorovanie a podávanie správ

1. Ukazovatele na účely podávania správ o pokroku nástroja pri dosahovaní špecifických cieľov stanovených v článku 3 ods. 2 sú uvedené v prílohe VI. Uvedené ukazovatele sa v súlade s ukazovateľmi cieľov udržateľného rozvoja použijú spolu s údajmi z hodnotení a iných existujúcich správ o výsledkoch ako základ pre posúdenie rozsahu, v akom sa uvedené špecifické ciele dosiahli.
2. Komisia nepretržite monitoruje svoje akcie a aspoň raz za rok preskúma pokrok pri dosahovaní cieľov stanovených v tomto nariadení, ako aj očakávaných výsledkov, a to aj so zreteľom na vykonanú činnosť a jej prínosy.

Pokrok v súvislosti s očakávanými výsledkami sa monitoruje transparentne a včas, na základe relevantných, merateľných, kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov, okrem iného vrátane tých, ktoré sú stanovené v prílohe VI. Ak je to možné, ukazovatele sa rozčlenia podľa pohlavia, veku a iných relevantných faktorov.

3. Spoločné rámce výsledkov zahrnuté a dohodnuté v spoločných programových dokumentoch, ktoré spĺňajú kritériá stanovené v článku 14 ods. 4, poskytujú, ak je to možné, základ pre spoločné monitorovanie kolektívnej podpory pre partnerskú krajinu, ktoré vykonáva Únia a jej členské štáty.

Systémom podávania správ o výkonnosti sa zabezpečí, aby sa údaje na monitorovanie vykonávania programu a výsledkov nástroja získavali efektívne, účinne a včas.

Na uvedený účel sa príjemcom finančných prostriedkov Únie ukladajú primerané požiadavky na podávanie správ.

4. Komisia preskúma pokrok dosiahnutý pri vykonávaní nástroja. Počnúc rokom 2022 Komisia predkladá Európskemu parlamentu a Rade včas do 30. novembra každého roka výročnú správu o pokroku pri dosahovaní cieľov nástroja prostredníctvom ukazovateľov, okrem iného vrátane ukazovateľov, ktoré sú stanovené v prílohe VI, pričom uvedie informácie o prebiehajúcich činnostiach, dosiahnutých výsledkoch a účinnosti nariadenia. Uvedenú správu predloží aj Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov.

5. Výročná správa obsahuje:

- a) informácie za predchádzajúci rok o financovaných opatreniach;
- b) výsledky monitorovania a hodnotenia;
- c) účasť a úroveň spolupráce príslušných partnerov rozčlenenú podľa typov subjektov uvedených v článku 62 nariadenia o rozpočtových pravidlách za priame aj nepriame riadenie;
- d) rozpočtové záväzky vrátane kontrahovaných súm a platobné rozpočtové prostriedky rozčlenené podľa jednotlivých krajín, regiónov a sektorov spolupráce;
- e) kvalitatívne a kvantitatívne informácie vrátane informácií o opatreniach prijatých podľa článku 9, o využívaní rezervy na vznikajúce výzvy a priority uvedenej v článku 17 a o použití finančných prostriedkov určených na prístup založený na stimuloch, ktorý reaguje na výkonnosť v kľúčových oblastiach, uvedený v článku 20.

Vo výročnej správe sa posúdia výsledky financovania z prostriedkov Únie, pokiaľ je to možné prostredníctvom použitia konkrétnych a merateľných ukazovateľov na preukázanie pokroku pri dosahovaní cieľov nástroja, ako aj pokroku dosiahnutého pri začleňovaní záležitostí uvedených v článku 8 ods. 8. Takisto sa v nej uvádza prehľad foriem financovania z prostriedkov Únie, ako sa stanovuje v článku 27. V prípade rozvojovej spolupráce sa tiež v správe posúdi, ak je to možné a vhodné, aj dodržiavanie zásad účinnosti rozvoja, a to aj pokiaľ ide o inovačné finančné nástroje.

6. Výročná správa vypracovaná v roku 2021 bude obsahovať konsolidované informácie z výročných správ týkajúcich sa rokov 2014 až 2020 o každom financovaní na základe nariadení uvedených v článku 50 ods. 2 tohto nariadenia vrátane vonkajších pripísaných príjmov a príspevkov do trustových fondov a záruk a uvedie sa v nej rozčlenenie výdavkov podľa krajín, foriem financovania z prostriedkov Únie stanovených v článku 27 tohto nariadenia, typov subjektov uvedených v článku 62 nariadenia o rozpočtových pravidlách za priame aj nepriame riadenie, záväzkov a platieb. V uvedenej výročnej správe sa uvádzajú hlavné získané poznatky a opatrenia prijaté v nadväznosti na odporúčania z externých hodnotení vykonaných v predchádzajúcich rokoch.
7. Komisia predkladá v rámci výročnej správy podrobné informácie o operáciách financovania a investičných operáciách krytých zárukou pre vonkajšiu činnosť a o fungovaní EFSD+, jeho riadení a účinnom prispievaní k napĺňaniu jeho cieľov. Obsahuje tieto prvky:
- a) posúdenie výsledkov prispievajúcich k účelu a cieľom nástroja a prípadne aj iných finančných nástrojov, ako sa stanovuje v článku 31 ods. 7;

- b) posúdenie, a to na základe ukazovateľov v súlade s článkami 31 ods. 2 a 35 ods. 2, doplnkovosti a pridanej hodnoty, mobilizovania zdrojov súkromného sektora vrátane MSP, typu podporovaných subjektov súkromného sektora, odhadovaných a skutočných výstupov, výsledkov a vplyvu operácií financovania a investičných operácií krytých zárukou pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ na súhrnnom základe vrátane vplyvu na vytváranie dôstojných pracovných miest a odstraňovanie chudoby a na spôsob riešenia osobitných sociálno-ekonomických základných príčin neregulárnej migrácie a základných príčin núteného vysídľovania; súčasťou posúdenia je analýza rizikových opatrení a ich vplyvu na finančnú a hospodársku stabilitu partnerov a rodová analýza pokrytých operácií založená na dôkazoch a údajoch rozčlenených, ak je to možné, podľa rodu, krajín a odvetví;
- c) posúdenie súladu operácií podporovaných zárukou pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ s medzinárodne dohodnutými zásadami účinnosti rozvoja;
- d) posúdenie pákového efektu dosiahnutého krytými operáciami;

- e) posúdenie synergií a komplementárnosti medzi operáciami krytými zárukou pre vonkajšiu činnosť v rámci EFSD+ vrátane tých, ktoré sa uvádzajú v článku 36, a inými piliermi plánu pre vonkajšie investície na základe príslušných existujúcich správ s osobitným zreteľom na pokrok dosiahnutý v oblasti dobrej správy vecí verejných vrátane boja proti korupcii a nezákonným finančným tokom, dodržiavania ľudských práv, právneho štátu a rodovo responzívnych politík, ako aj podpory podnikania, miestneho podnikateľského prostredia a miestnych finančných trhov;
 - f) posúdenie odmeny za záruky a vykonávania článku 155 ods. 2 a 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách.
8. Ročný odhad celkových výdavkov na opatrenia v oblasti klímy, dezertifikácie a biodiverzity sa vykoná na základe prijatých orientačných programových dokumentov. Finančné prostriedky pridelené v rámci nástroja podliehajú každoročnému systému sledovania na základe metodiky OECD, a to „environmentálne ukazovatele a ukazovatele z Ria“ začlenenému do existujúcej metodiky riadenia výkonnosti programov Únie s cieľom vyčíslíť výdavky súvisiace s environmentálnym riadením a ochranou, opatreniami v oblasti klímy, dezertifikáciou a biodiverzitou na úrovni akčných plánov a opatrení uvedených v článku 23 a zaznamenaných v rámci hodnotení a výročnej správy, pričom sa nevyklučuje použitie presnejších metodík, ak sú takéto metodiky k dispozícii.

Komisia sprístupní informácie o rozvojovej spolupráci v súlade s uznávanými medzinárodnými normami, ako sú napríklad normy MOP a OECD, a prostredníctvom použitia rámca pre spoločnú normu vypracovanú Iniciatívou za transparentnosť poskytovania medzinárodnej pomoci.

9. Na zabezpečenie účinného posúdenia pokroku nástroja pri dosahovaní jeho cieľov je Komisia splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 44 s cieľom zmeniť prílohu VI na účely preskúmania alebo doplnenia ukazovateľov, ak sa to považuje za potrebné, a doplniť toto nariadenie o ustanovenia o vytvorení rámca pre monitorovanie a hodnotenie.

Článok 42

Hodnotenie

1. Komisia hodnotí vplyv a efektívnosť svojich akcií podľa intervenčných oblastí a efektívnosť programovania, ak je to vhodné, prostredníctvom nezávislých externých hodnotení. Komisia náležite zohľadní návrhy Európskeho parlamentu alebo Rady na nezávislé externé hodnotenia. V uplatniteľných prípadoch sa hodnotenia zakladajú na zásadách osvedčených postupov Výboru OECD pre rozvojovú pomoc s cieľom zistiť, či sa dosiahli špecifické ciele, a navrhnúť odporúčania na zlepšenie budúcich akcií.

Komisia oznámi zistenia a závery hodnotení spolu so svojimi pripomienkami a následnými opatreniami Európskemu parlamentu, Rade a členským štátom. Hodnotenia sa môžu prerokovať na žiadosť členských štátov podľa článku 45 ods. 7. Výsledky sa zohľadnia pri príprave programov a akcií a pridelovaní zdrojov. Uvedené hodnotenia a následné opatrenia sa zverejnia.

Komisia zapája do procesu hodnotenia financovania z prostriedkov Únie poskytnutého v rámci nástroja v primeranom rozsahu všetky príslušné zainteresované strany vrátane prijímateľov, aktérov občianskej spoločnosti a miestnych orgánov, a v prípade potreby sa môže snažiť o vypracovanie spoločných hodnotení s členskými štátmi a inými partnermi s úzkym zapojením partnerských krajín.

2. Komisia predloží do 31. decembra 2024 hodnotenie nástroja v polovici obdobia. Vztahuje sa na obdobie od 1. januára 2021 do začiatku uvedeného hodnotenia. K hodnoteniu v polovici obdobia sa v prípade potreby priložia legislatívne návrhy, v ktorých sa stanovujú potrebné zmeny tohto nariadenia.
3. Komisia vykoná záverečné hodnotenie nástroja v rámci preskúmania v polovici obdobia nasledujúceho rozpočtového obdobia. V uvedenom hodnotení sa zanalyzuje a posúdi prínos Únie k dosiahnutiu cieľov nástroja, pričom sa zohľadnia ukazovatele merajúce dosiahnuté výsledky a akékoľvek zistenia a závery týkajúce sa vplyvu nástroja.

4. V hodnotení v polovici obdobia a v záverečnom hodnotení sa rieši aj účinnosť, efektívnosť, vplyv, udržateľnosť, pridaná hodnota, priestor pre zjednodušenie, vnútorná a vonkajšia súdržnosť vrátane komplementárnosti a synergii a trvajúca relevantnosť cieľov nástroja. V hodnoteniach sa uvedú získané poznatky. V hodnoteniach sa posúdi maximálna suma záruky pre vonkajšiu činnosť stanovená v článku 31 ods. 4 a uvedú sa v nich informácie o pridanej hodnote začlenenia predtým samostatných nástrojov do jedného zjednodušeného nástroja.

Hodnotenie v polovici obdobia a záverečné hodnotenie obsahujú aj konsolidované informácie z výročných správ o každom financovaní, ktoré sa riadi týmto nariadením, vrátane vonkajších pripísaných príjmov a príspevkov do trustových fondov, a uvádza sa v nich rozčlenenie výdavkov podľa prijímateľských krajín, foriem financovania z prostriedkov Únie a zapojenia členských štátov a relevantných partnerov, záväzkov a platieb, ako aj rozčlenenie podľa geografických programov, tematických programov a činností rýchlej akcie vrátane použitia finančných prostriedkov mobilizovaných z rezervy na vznikajúce výzvy a priority, ako sa uvádza v článku 6.

Konkrétnym účelom vykonávania hodnotenia v polovici obdobia a záverečného hodnotenia je zlepšenie financovania z prostriedkov Únie. Tieto hodnotenia sú zdrojom informácií pri prijímaní rozhodnutí o predĺžení, úprave alebo pozastavení určitých typov akcií vykonávaných v rámci nástroja.

5. V súlade s osobitnými ustanoveniami nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré sa týkajú podávania správ, Komisia do 31. decembra 2024 a potom každé tri roky vyhodnotí na základe externého hodnotenia využívanie a fungovanie záruky pre vonkajšiu činnosť, najmä jej príspevok k celkovým cieľom, dosiahnutým výsledkom a doplnkovosti. Komisia uvedenú hodnotiacu správu predkladá Európskemu parlamentu a Rade. K uvedenej hodnotiacej správe sa pripojí stanovisko Dvora audítorov. Hodnotiaca správa a stanovisko Dvora audítorov sa zverejnia.

HLAVA III

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 43

Rozšírenie geografického rozsahu pôsobnosti

1. V riadne odôvodnených prípadoch a ak akcia, ktorá sa má vykonať je globálnej, nadregionálnej alebo regionálnej povahy, môže Komisia v rámci príslušných viacročných orientačných programov alebo v rámci príslušných akčných plánov alebo opatrení rozhodnúť o rozšírení rozsahu akcií na krajiny a územia, na ktoré sa podľa článku 4 nevzťahuje toto nariadenie, s cieľom zabezpečiť súdržnosť a účinnosť financovania z prostriedkov Únie alebo posilniť regionálnu alebo nadregionálnu spoluprácu.

2. Komisia môže pristúpiť aj k špecifickému prideleniu finančných prostriedkov na pomoc partnerským krajinám a regiónom pri posilňovaní ich spolupráce so susednými najvzdialenejšími regiónmi Únie a so zámorskými krajinami a územiaми. Na uvedený účel môže nástroj podľa potreby a na základe reciprocity a proporcionality, pokiaľ ide o úroveň financovania na základe rozhodnutia o pridružení zámoria vrátane Grónska alebo nariadenia o programe Interreg, alebo oboch, , prispievať na akcie vykonávané partnerskou krajinou alebo regiónom alebo akýmkoľvek iným subjektom podľa tohto nariadenia, krajinou, územím alebo akýmkoľvek iným subjektom podľa rozhodnutia o pridružení zámoria vrátane Grónska alebo najvzdialenejšími regiónmi Únie v rámci spoločných operačných programov, alebo na programy medziregionálnej spolupráce alebo opatrenia stanovené a vykonávané podľa nariadenia o programe Interreg .

Článok 44

Vykonávanie delegovania právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.
2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 4 ods. 6 a 7, článku 6 ods. 5, článku 31 ods. 4 a 5, článku 35 ods. 10 a článku 41 ods. 9 sa Komisii udeľí na obdobie platnosti tohto nariadenia.

3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 4 ods. 6 a 7, článku 6 ods. 5, článku 31 ods. 4 a 5, článku 35 ods. 10 a článku 41 ods. 9 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.
4. Komisia pred prijatím delegovaného aktu konzultuje s expertmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.
5. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.
6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 4 ods. 6 a 7, článku 6 ods. 5, článku 31 ods. 4 a 5, článku 35 ods. 10 a článku 41 ods. 9 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

Článok 45
Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor pre Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce. Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011. Výbor môže zasadať v rôznych formátoch, ktoré zodpovedajú za konkrétne oblasti spolupráce a intervenčné oblasti, ako sú geografické akcie, tematické akcie a činnosti rýchlej reakcie.
2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.
3. Ak sa má stanovisko výboru získať písomným postupom, uvedený postup sa ukončí bez výsledku, ak tak v rámci lehoty na vydanie stanoviska rozhodne predseda výboru alebo ak o to požiada jednoduchá väčšina členov výboru.
4. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 8 nariadenia (EÚ) č. 182/2011 v spojení s jeho článkom 5.
5. Prijaté rozhodnutie zostane v účinnosti počas obdobia uplatňovania prijatého alebo upraveného dokumentu, akčného programu alebo opatrenia.

6. Pozorovateľ z EIB sa zúčastňuje na rokovaní výboru týkajúci sa otázok spojených s EIB.
7. Členské štáty môžu požiadať o preskúmanie akejkoľvek inej záležitosti týkajúcej sa vykonávania nástroja, najmä pokiaľ ide o viacročné programové dokumenty vrátane preskúmaní a hodnotení v polovici trvania alebo *ad hoc* preskúmaní a hodnotení.

Článok 46

Informovanie, komunikácia a viditeľnosť

1. Prijemcovia finančných prostriedkov Únie musia priznať pôvod uvedených finančných prostriedkov a zabezpečiť viditeľnosť finančných prostriedkov Únie, najmä pri propagácii akcií a podávaní správ o nich a ich výsledkoch a to tým, že zdôraznia podporu prijatú od Únie viditeľným spôsobom v komunikačných materiáloch, ktoré súvisia s akciami podporovanými v rámci nástroja, a poskytnú ucelené, účinné a primerané ciele informácie rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti.

Dohody uzavreté s prijemcami finančných prostriedkov Únie obsahujú príslušné povinnosti v tejto súvislosti.

2. Komisia vykonáva informačné a komunikačné akcie v súvislosti s nástrojom, akciami vykonávanými v rámci nástroja a dosiahnutými výsledkami . Finančné zdroje pridelené na nástroj zároveň prispievajú k inštitucionálnej komunikácii a podávaniu správ o politických prioritách Únie, pokiaľ sa uvedené priority týkajú cieľov nástroja.
3. Nástrojom sa podporuje strategická komunikácia a verejná diplomacia vrátane boja proti dezinformáciám s cieľom informovať o hodnotách Únie, ako aj o pridanej hodnote akcií Únie a výsledkoch, ktoré sa nimi dosiahli.
4. Komisia zverejní informácie o akciách financovaných v rámci nástroja, ako sa uvádza v článku 38 nariadenia o rozpočtových pravidlách, podľa potreby aj prostredníctvom komplexného jednotného webového sídla.
5. Na webovom sídle uvedenom v odseku 4 sa uvádzajú aj informácie o operáciách financovania a investičných operáciách a základné prvky všetkých dohôd o záruke pre vonkajšiu činnosť vrátane informácií o právnej identite oprávnených protistrán, očakávaných prínosoch v oblasti rozvoja a postupoch vybavovania sťažností v súlade s článkom 38 ods. 3 písm. h), pričom sa zohľadňuje ochrana dôverných a citlivých obchodných informácií.

6. Oprávnené protistrany EFSD+ v súlade so svojou politikou transparentnosti a s pravidlami Únie týkajúcimi sa ochrany údajov a prístupu k dokumentom a informáciám na svojom webovom sídle proaktívne a systematicky sprístupňujú verejnosti informácie o všetkých operáciách financovania a investičných operáciách krytých zárukou pre vonkajšiu činnosť, ktoré sa týkajú najmä spôsobu, akým uvedené operácie prispievajú k dosiahnutiu cieľov a požiadaviek stanovených v tomto nariadení. Keď je to možné, tieto informácie sú rozčlenené na úrovni projektov. Takéto informácie vždy zohľadňujú ochranu dôverných a citlivých obchodných informácií. Oprávnené protistrany EFSD+ tiež uvádzajú podporu Únie v rámci všetkých informácií, ktoré uverejňujú o operáciách financovania a investičných operáciách, ktoré sú kryté zárukou pre vonkajšiu činnosť v súlade s týmto nariadením.

Článok 47

Odchýlka od požiadaviek na zviditeľnenie

Ak v dôsledku bezpečnostných otázok alebo politicky citlivých záležitostí môže byť vhodnejšie alebo potrebné obmedziť komunikačné činnosti alebo činnosti na zviditeľnenie v určitých krajinách alebo oblastiach alebo počas určitých období, určí sa cieľová skupina a nástroje na zviditeľnenie, produkty a kanály, ktoré sa majú použiť na podporu danej akcie v každom jednotlivom prípade na základe konzultácie a dohody s Úniou. Ak je potrebná rýchla intervencia v rámci reakcie na náhlu krízu, nie je potrebné bezodkladne vypracovať úplný plán komunikácie a zviditeľnenia. V takýchto situáciách sa však od začiatku primerane uvádza podpora Únie.

Článok 48

Doložka o Európskej službe pre vonkajšiu činnosť

Toto nariadenie sa uplatňuje v súlade s rozhodnutím 2010/427/EÚ, najmä jeho článkom 9.

Článok 49

Zmeny rozhodnutia č. 466/2014/EÚ

Rozhodnutie č. 466/2014/EÚ sa mení takto:

1. V článku 1 sa odsek 5 nahrádza takto:

„5. Záruka EÚ sa vzťahuje na finančné operácie EIB podpísané v období od 1. januára 2014 do 31. decembra 2021.“

2. V článku 20 sa druhý odsek nahrádza takto:

„Komisia predloží do 31. decembra 2022 Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tohto rozhodnutia.“

3. V prílohe I sa posledné tri odseky bodu D nahrádzajú takto:

„V rámci celkového fixného stropu môžu správne orgány EIB po konzultácii s Komisiou rozhodnúť o prerozdelení súm v rámci regiónov a medzi nimi.“

Článok 50

Zrušenie a prechodné ustanovenia

1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 31 ods. 8 tohto nariadenia, sa nariadenia (ES, Euratom) č. 480/2009 a (EÚ) 2017/1601 zrušujú s účinnosťou od ... [vložte prvý deň druhého mesiaca nasledujúceho po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia], a rozhodnutie č. 466/2014/EÚ sa zrušuje s účinnosťou od 1. januára 2022. Z finančného krytia pre nástroj sa financuje tvorba rezerv na rozpočtové záruky schválené na základe nariadenia (EÚ) 2017/1601 a na záruky a finančnú pomoc schválené podľa základných aktov, pri ktorých sa tvorba rezerv riadi nariadením (ES, Euratom) č. 480/2009. Tvorba rezerv na takéto záruky a finančnú pomoc prijímateľom uvedeným v príslušnej prílohe k nariadeniu o nástroji IPA III sa financujú z uvedeného nariadenia.
2. Z finančného krytia pre nástroj sa môžu uhrádzať aj výdavky na technickú a administratívnu pomoc potrebné na zabezpečenie prechodu medzi týmto nariadením a opatreniami prijatými v rámci nariadení (ES, Euratom) č. 480/2009, (EÚ) č. 230/2014, (EÚ) č. 232/2014, (EÚ) č. 233/2014, (EÚ) č. 234/2014, (EÚ) č. 235/2014, (EÚ) č. 236/2014, (Euratom) č. 237/2014 a (EÚ) 2017/1601 a rozhodnutia č. 466/2014/EÚ.
3. Z finančného krytia pre nástroj sa môžu uhrádzať aj výdavky súvisiace s prípravou akéhokoľvek budúceho súvisiaceho nariadenia.

4. V prípade potreby možno rozpočtové prostriedky na pokrytie výdavkov uvedených v článku 24 ods. 1 zahrnúť do rozpočtu na obdobie po roku 2027, aby sa umožnilo riadenie akcií, ktoré sa neskončia do 31. Decembra 2027.

Článok 51

Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom jeho uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. januára 2021.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Štrasburgu

Za Európsky parlament
predseda

Za Radu
predseda

PRÍLOHA I

ZOZNAM KRAJÍN A ÚZEMÍ V OBLASTI SUSEDSTVA

Alžírsko

Arménsko

Azerbajdžan

Bielorusko

Egypt

Gruzínsko

Izrael

Jordánsko

Libanon

Líbya

Moldavská republika

Maroko

Okupované palestínske územia

Sýria

Tunisko

Ukrajina

Podpora Únie v tejto oblasti sa môže použiť aj na účely umožnenia Ruskej federácii zúčastniť sa na programoch cezhraničnej spolupráce a na iných príslušných orientačných programoch pre viaceré krajiny, a to aj podľa článku 13 ods. 6 a článku 21.

PRÍLOHA II

OBLASTI SPOLUPRÁCE PRE GEOGRAFICKÉ PROGRAMY

Pre všetky geografické regióny

LUDIA

1. Dobrá správa vecí verejných, demokracia, právny štát a ľudské práva vrátane rodovej rovnosti
 - a) posilňovanie a podpora demokracie a inkluzívnych demokratických procesov, právneho štátu, boja proti korupcii, správy vecí verejných a dohľadu vrátane transparentných, inkluzívnych a dôveryhodných volebných procesov, ako aj transparentných, zodpovedných, efektívnych a inkluzívnych inštitúcií na všetkých úrovniach vrátane legislatívnych orgánov, nezávislého súdnictva, posilňovanie zmysluplnej politickej účasti a zastúpenia;
 - b) posilňovanie presadzovania, ochrany a uplatňovania ľudských práv a základných slobôd v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv vrátane Všeobecnej deklarácie ľudských práv; podpora a ochrana obhajcov ľudských práv; podpora a monitorovanie mechanizmov podávania sťažností a nápravy, pokiaľ ide o porušovanie a zneužívanie ľudských práv na vnútroštátnej a miestnej úrovni; prispievanie k vykonávaniu globálnych a regionálnych nástrojov a rámcov, zvyšovanie kapacít občianskej spoločnosti pri ich vykonávaní a monitorovaní;

- c) boj proti diskriminácii vo všetkých jej formách a presadzovanie zásady rovnosti a nediskriminácie, najmä rodovej rovnosti, práv a posilňovania postavenia žien a dievčat, práv detí, osôb so zdravotným postihnutím, osôb patriacich k menšinám, lesbických, homosexuálnych, bisexuálnych, transsexuálnych a intersexuálnych (ďalej len „LGBTI“) osôb a pôvodného obyvateľstva, ako sa stanovuje v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva (UNDRIP);
- d) podpora a posilňovanie občianskej spoločnosti, ako aj posilňovanie jej postavenia a jej nezávislých, aktívnych a mnohorakých úloh v rámci politickej transformácie, reformných procesov a demokratickej transformácie a podpora vytvárania otvoreného priestoru umožňujúceho zapojenie občianskej spoločnosti a občanov do politického života a kontroly rozhodovania, ako aj boj proti zužovaniu demokratického priestoru; podpora a presadzovanie účasti všetkých na politických procesoch a verejnom živote;
- e) zlepšovanie plurality, nezávislosti a profesionality slobodných a nezávislých médií, ako aj zvyšovanie mediálnej gramotnosti a boj proti dezinformáciám; posilňovanie digitálnych práv vrátane práv na prístup k informáciám; posilňovanie práva na súkromie a ochranu údajov;
- f) zvyšovanie odolnosti štátov, spoločností, komúní a jednotlivcov proti politickým, hospodárskym, environmentálnym, demografickým a spoločenským tlakom a otrasom, tlakom a otrasom v súvislosti s potravinami a proti prírodným a ľudskou činnosťou spôsobeným katastrofám a zdravotným rizikám vrátane pandémie;

- g) posilňovanie rozvoja demokratických a inkluzívnych verejných inštitúcií na medzinárodnej, vnútroštátnej a nižšej úrovni vrátane miestnych orgánov; posilňovanie kapacity pre rodovo responzívne rozpočtovanie a plánovanie, ako aj nezávislého, účinného, efektívneho a zodpovedného justičného systému, podpora právneho štátu, medzinárodnej spravodlivosti, zodpovednosti a finančne dostupného prístupu k spravodlivosti pre všetkých;
- h) podpora procesov reformy verejnej správy na národnej a nižšej úrovni, a to aj využitím systémov elektronickej verejnej správy zameranej na občanov a iných digitálnych riešení na budovanie robustnej, zodpovednej a transparentnej verejnej správy a systémov poskytovania služieb, posilňovanie právnych rámcov a inštitucionálnych štruktúr, vnútroštátnych štatistických systémov a kapacít, a to aj so zreteľom na rozčleňovanie údajov podľa príjmu, pohlavia, veku a iných faktorov, správneho riadenia verejných financií vrátane externého auditu a prispievanie k boju proti korupcii, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, daňovým únikom a agresívnemu daňovému plánovaniu;
- i) podpora národných a miestnych vlád a správnych orgánov s cieľom vytvoriť požadovanú infraštruktúru, aby bolo možné presne vykonať a úradne uznať všetky zápisy občanov do registrov (od narodenia po smrť) a v prípade potreby zverejniť duplicitné dokumenty, čím sa zabezpečí, že všetci občania budú oficiálne existovať a budú môcť uplatňovať svoje základné práva;

- j) podpora inkluzívnych, vyvážených a integrovaných územných, vidieckych a mestských politík a rozvoja prostredníctvom posilňovania verejných inštitúcií a orgánov na vnútroštátnej a nižšej úrovni, podpora budovania kapacít miestnych orgánov a mobilizácia ich odborných znalostí v záujme podpory územného prístupu k miestnemu rozvoju vrátane účinnej decentralizácie, fiškálnej decentralizácie a procesov reštrukturalizácie štátu;
- k) zvyšovanie transparentnosti a zodpovednosti verejných inštitúcií na vnútroštátnej a nižšej úrovni a podnikov vo verejnom vlastníctve a zlepšovanie prístupu pre všetkých k informáciám o verejných záležitostiach, posilňovanie verejného obstarávania vrátane podpory vypracúvania kritérií a cieľov environmentálnej, sociálnej a hospodárskej udržateľnosti a riadenia verejných financií na regionálnej, vnútroštátnej a miestnej úrovni, podpora rozvoja a zavádzania systémov elektronickej verejnej správy a posilňovanie poskytovania služieb;
- l) podpora udržateľného, zodpovedného a transparentného riadenia odvetví prírodných zdrojov a súvisiacich príjmov, ktoré je vnímavé voči konfliktom, a podpora reforiem na zabezpečenie spravodlivých, nestranných, efektívnych a udržateľných daňových politík.

2. Odstránenie chudoby, boj proti nerovnosti a diskriminácii a podpora ľudského rozvoja
- a) odstránenie chudoby vo všetkých jej rozmeroch, a to aj prostredníctvom verejných služieb v oblasti zdravotníctva, výživy, vzdelávania a sociálnej ochrany, boj proti diskriminácii a nerovnosti a zabezpečiť, aby nikto nebol opomenutý;
 - b) podpora udržateľného poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybárstva s cieľom zvýšiť potravinovú bezpečnosť a vytvárať hospodárske príležitosti a pracovné miesta;
 - c) zintenzívnenie úsilia o prijatie politík a príslušné investície na podporu, ochranu a napĺňanie práv žien a dievčat, mladých ľudí a detí, ako aj osôb so zdravotným postihnutím, uľahčenie ich zapojenia a zmysluplného prispievania do sociálneho, občianskeho a hospodárskeho života a zmysluplnej účasti na ňom a zabezpečenie ich plnohodnotného prínosu k inkluzívnemu rastu a udržateľnému rozvoju;
 - d) podpora dodržiavania, ochrany a uplatňovania práv žien a dievčat a posilňovanie ich postavenia vrátane hospodárskych, pracovných a sociálnych práv, práv k pozemkom, ako aj práv uvedených v článku 8 ods. 4, eliminácia sexuálne a rodovo motivovaného násillia vo všetkých formách vrátane škodlivých praktík, ako je napríklad predčasné, nútené manželstvo a manželstvo maloletých a mrzačenie ženských pohlavných orgánov;

- e) riešenie prepojení globálneho demografického rastu a demografických zmien s udržateľným rozvojom vo všetkých príslušných rozmeroch vrátane rodovej rovnosti, zdravotníctva, sociálnej ochrany, sociálnej súdržnosti, vzdelávania a zamestnanosti;
- f) venovanie osobitnej pozornosti osobám, ktoré sú znevýhodnené, zraniteľné a marginalizované, vrátane detí a mládeže, starších osôb, osôb so zdravotným postihnutím, LGBTI osôb, osôb, ktoré patria k menšinám, a pôvodného obyvateľstva, utečencov, vnútorne vysídlených osôb, osôb postihnutých ozbrojeným konfliktom a osôb bez štátnej príslušnosti;
- g) presadzovanie integrovaného prístupu k podpore komunit, predovšetkým tých najmarginalizovanejších, najzraniteľnejších a najchudobnejších osôb, ako aj osôb, ku ktorým je najťažšie sa dostať, a to okrem iného zlepšovaním všeobecného prístupu k základným potrebám a službám vrátane oblasti zdravotníctva, vzdelávania, výživy a sociálnej ochrany;
- h) pomoc pri poskytovaní bezpečného, priaznivého prostredia pre deti ako dôležitého prvku podpory zdravého mladého obyvateľstva, ktoré bude môcť naplno využiť svoj potenciál. To zahŕňa podporu prechodu od inštitucionálnej ku komunitnej starostlivosti o deti. Zahŕňa to aj umožnenie čo najlepšieho štartu do života deťom, najmä tým najmarginalizovanejším, a to investovaním do rozvoja v ranom detstve a zabezpečením prístupu k základným službám, ako sú napríklad zdravotníctvo, výživa, vzdelávanie a sociálna ochrana, pre deti, ktoré trpia chudobou alebo nerovnosťou;

- i) podpora všeobecného prístupu k dostatočnému množstvu cenovo dostupných, bezpečných, výživných potravín a k zdravej strave, najmä pre ľudí v najzraniteľnejších situáciách, okrem iného pre deti mladšie ako päť rokov, dospievajúcich, dievčatá aj chlapcov, ako aj ženy, a to najmä počas tehotenstva a dojčenia, a posilňovanie potravinovej a výživovej odolnosti a plynulého sledu starostlivosti, najmä v krajinách, ktoré čelia dlhotrvajúcim alebo opakujúcim sa krízam; predchádzanie spomalenému rastu, chradnutiu a iným formám podvýživy; podpora viacsektorových prístupov k poľnohospodárstvu zohľadňujúcich otázky výživy;
- j) podpora všeobecného prístupu k bezpečnej a dostatočnej sanitácii pitnej vody a hygiene, ako aj podpora udržateľného a integrovaného hospodárenia s vodami, a to najmä na miestnej úrovni;
- k) dosahovanie všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti s rovnosťou prístupu pre všetkých jednotlivcov a komunity ku kvalitným a cenovo dostupným zdravotníckym službám vrátane služieb zdravotnej starostlivosti v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia v súvislosti s implementáciou Pekinskej akčnej platformy a akčného programu Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji a výsledkov konferencií venovaných ich preskúmaniu prostredníctvom podpory budovania inkluzívnych, pevných, kvalitných a odolných systémov zdravotnej starostlivosti, ktoré sú prístupné pre všetkých, a posilňovania kapacity v oblasti včasného varovania, znižovania rizika, riadenia rizika a obnovy; doplnenie opatrení prostredníctvom rámcového programu Únie pre výskum a inovácie zameraného na riešenie globálnych hrozieb pre zdravie, rozvoj bezpečných, účinných a cenovo dostupných vakcín, liekov a liečby zanedbávaných chorôb súvisiacich s chudobou a na zlepšenie reakcií na výzvy v oblasti zdravia vrátane prenosných ochorení, antimikrobiálnej rezistencie a objavujúcich sa chorôb a epidémií;

- l) podpora všeobecnej a spravodlivej sociálnej ochrany a posilňovanie záchranných sociálnych sietí, podpora sietí a systémov na zabezpečenie základného príjmu, predchádzanie prípadom prepadu do extrémnej chudoby a zvyšovanie odolnosti;
- m) podpora inkluzívneho a udržateľného rozvoja miest s cieľom riešiť nerovnosť v mestách so zameraním na osoby, ktoré to najviac potrebujú;
- n) podpora miestnych orgánov, a to aj prostredníctvom decentralizovanej spolupráce, budovania kapacít a mobilizácie zdrojov, v ich úsilí zlepšovať v mestských a vo vidieckych oblastiach lokalizáciu cieľov udržateľného rozvoja prostredníctvom poskytovania základných služieb a ich reakčnej schopnosti, rovnakého prístupu k potravinovej a výživovej bezpečnosti, zabezpečovania prístupného, dôstojného a cenovo dostupného bývania, ako aj kvality života, najmä pre ľudí žijúcich v neformálnych osadách a slumoch; posilňovanie a podpora dostupnej účasti a mechanizmov podávania sťažností, najmä pre znevýhodnené a vylúčené osoby a skupiny;
- o) podpora dosahovania medzinárodne dohodnutých cieľov vo vzdelávaní, s osobitným zameraním na posilňovanie systémov bezplatného vzdelávania, prostredníctvom inkluzívneho a spravodlivého kvalitného formálneho, informálneho a neformálneho vzdelávania a podpora príležitostí na celoživotné vzdelávanie pre všetkých a na všetkých úrovniach, najmä v ranom detstve a na základnom stupni vzdelávania, počas technickej a odbornej prípravy, a to aj v núdzových a krízových situáciách, a s osobitným zameraním na ženy a dievčatá, a aj prostredníctvom odbornej prípravy a profesijného rozvoja učiteľov a používania digitálnych technológií na zlepšenie vzdelávania, výučby a učenia sa;

- p) podpora akcií zameraných na budovanie kapacít, vzdelávaciu mobilitu medzi Úniou a partnerskými krajinami alebo medzi partnerskými krajinami navzájom, ako aj na spoluprácu a politický dialóg s inštitúciami, organizáciami, miestnymi vykonávacími subjektmi a orgánmi z týchto krajín;
- q) podpora spolupráce v oblasti vedy, techniky a výskumu, najmä pokiaľ ide o riešenie zmien súvisiacich s chudobou a spoločenských zmien, otvorených dát, veľkých dát (big data), umelej inteligencie a inovácií, a zároveň zabraňovanie úniku mozgov;
- r) zintenzívnenie koordinácie medzi všetkými relevantnými aktérmi na všetkých úrovniach, aby sa podporil prechod z núdzovej situácie spôsobenej prírodnou katastrofou alebo ľudskou činnosťou do fázy rozvoja; zabezpečenie spoločného plánovania a programovania intervencií v oblasti spolupráce, ktoré sú v súlade s humanitárnou pomocou, a prípadne aj opatrení na budovanie mieru na základe spoločnej analýzy;
- s) podpora slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania alebo viery, a to aj prostredníctvom opatrení na odstránenie všetkých foriem nenávisťi, neznášanlivosti a diskriminácie založených na náboženstve alebo viere a presadzovaním tolerancie a úcty k náboženskej a kultúrnej rozmanitosti v rámci spoločností a medzi nimi;

- t) podpora medzikultúrneho dialógu a kultúrnej rozmanitosti vo všetkých formách, ochrana a podpora kultúrneho dedičstva a uvoľňovanie potenciálu kreatívneho priemyslu na udržateľný sociálny a hospodársky rozvoj;
- u) podpora akcií a rozvoj spolupráce v oblasti športu s cieľom prispieť k posilneniu postavenia žien, mladých ľudí, jednotlivcov a komúnít, ako aj k plneniu cieľov v oblasti zdravia, vzdelávania a sociálneho začlenenia v rámci Agendy 2030;
- v) podpora dôstojnosti a odolnosti dlhodobo núteno vysídlených osôb a ich začlenenia do hospodárskeho a spoločenského života hostiteľských krajín a hostiteľských komúnít, a to aj na miestnej úrovni.

3. Migrácia, nútené vysídľovanie a mobilita

- a) posilňovanie dvojstranných, regionálnych a medzinárodných partnerstiev v oblasti migrácie, núteného vysídľovania a mobility na základe integrovaného a vyváženého prístupu zahŕňajúceho všetky aspekty migrácie vrátane pomoci pri vykonávaní dvojstranných alebo regionálnych dohôd a dojednaní Únie a uskutočňovaní jej dialógov vrátane tých, ktoré sa týkajú návratov a readmisie, legálnych možností a partnerstiev v oblasti mobility, a to pri plnom dodržiavaní medzinárodného práva a záväzkov v oblasti ľudských práv;
- b) podpora udržateľnej reintegrácie vracajúcich sa migrantov a ich rodín, ako aj bezpečných a dôstojných návratov medzi partnerskými krajinami pri plnom dodržiavaní humanitárnych záväzkov a záväzkov v oblasti ľudských práv podľa medzinárodného práva a práva Únie;

- c) riešenie a zmiernovanie základných príčin neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania;
- d) boj proti neregulárnej migrácii a nútenému vysídľovaniu; zníženie zraniteľnosti v súvislosti s migráciou, okrem iného zraniteľnosti spôsobenej obchodovaním s ľuďmi a prevádzachtvom, a zahrnutie podporných opatrení na ochranu obetí vykorisťovania a zneužívania; ako aj zintenzívnenie spolupráce v oblasti integrovaného riadenia hraníc v súlade s medzinárodným právom a právom Únie, právom v oblasti ľudských práv, humanitárnym právom a normami v oblasti ochrany údajov;
- e) posilňovanie vedeckých, technických, ľudských a inštitucionálnych kapacít na riadenie migrácie vrátane odbornej prípravy v oblasti ľudských práv, podpory postupov partnerských krajín týkajúcich sa prijímania, spracúvania žiadostí, azylu a návratu; posilnenie cezhraničnej spolupráce zameranej na výmenu informácií v súlade s normami v oblasti ochrany údajov a povinnosťami týkajúcimi sa práva na súkromie podľa medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a podpora zberu a využívania presných a rozčlenených údajov ako základu pre politiky založené na dôkazoch s cieľom uľahčiť riadenú, bezpečnú, regulárnu a zodpovednú migráciu a mobilitu;
- f) podpora účinných migračných politík založených na ľudských právach na všetkých úrovniach vrátane programov ochrany;

- g) podpora podmienok na prípadné uľahčenie legálnej migrácie a dobre riadenej mobility pri súčasnom rešpektovaní právomocí členských štátov, ako aj podpora medziľudských kontaktov, okrem iného v oblasti vzdelávania, výskumu a inovácií, kultúrnej výmeny a medzikultúrneho dialógu, a to aj poskytovaním presných a včasných informácií, čím sa maximalizuje vplyv regulárnej migrácie na rozvoj;
- h) zlepšenie spoločného chápania vzťahu medzi migráciou a rozvojom a uznanie toho, že riadená, bezpečná, regulárna a zodpovedná migrácia a mobilita, mier, dobrá správa vecí verejných, stabilita, inkluzívny rast a udržateľný rozvoj sú úzko prepojené, a úsilie o synergie medzi týmito rôznymi rozmermi;
- i) zabezpečenie ochrany, dodržiavania a uplatňovania ľudských práv všetkých migrantov, utečencov, nútene vysídlených osôb a vnútorne vysídlených osôb vrátane osôb vysídlených v dôsledku zmeny klímy, pričom osobitnú pozornosť je potrebné venovať zraniteľným skupinám;
- j) podpora riešení zameraných na rozvoj určených pre nútene vysídlené osoby, vnútorne vysídlené osoby a ich hostiteľské komunity, a to aj prostredníctvom sociálno-ekonomického začlenenia s prístupom na trh práce a k dôstojným pracovným miestam, vzdelávaniu a službám, s cieľom podporovať dôstojnosť, odolnosť a sebestačnosť vysídlených osôb;

- k) podpora zapojenia diaspór v krajinách pôvodu s cieľom prispieť k udržateľnému rozvoju, a to aj zapojením miestnych orgánov a organizácií občianskej spoločnosti, s prihliadnutím na ich investičný potenciál, podpora ich iniciatív v oblasti solidarity a podnikania;
- l) podpora rýchlejších, lacnejších a bezpečnejších prevodov remitencií v krajinách pôvodu, ako aj v prijímajúcich krajinách, a teda využívania ich potenciálu na rozvoj.

Spolupráca v tejto oblasti sa bude riadiť v súlade s predpismi Únie relevantnými pre oblasť migrácie pri plnom rešpektovaní zásady súdržnosti politík v záujme rozvoja.

PLANÉTA

4. Životné prostredie a zmena klímy

- a) posilňovanie vedeckých, technických, ľudských a inštitucionálnych kapacít na účely riadenia v oblasti klímy a životného prostredia, začleňovania problematiky a monitorovania týchto oblastí; posilňovanie regionálnej, vnútroštátnej a miestnej správy v oblasti klímy a životného prostredia a uľahčenie prístupu k verejným a súkromným zdrojom v oblasti znižovania rizika katastrof, ochrany ekosystémov a biodiverzity a financovania opatrení, ako aj poistenia rizík v oblasti zmeny klímy;

- b) podpora adaptácie na zmenu klímy s osobitným dôrazom na mimoriadne zraniteľné štáty a obyvateľstvo; prispievanie k úsiliu partnerov pri plnení ich záväzkov v oblasti zmeny klímy, ochrany ekosystémov a biodiverzity, a to aj na miestnej úrovni, v súlade s Parížskou dohodou a so sendaiským rámcom pre znižovanie rizika katastrof. Uvedené úsilie zahŕňa realizáciu NDC a akčných plánov na zmiernenie a adaptáciu, ako aj synergií medzi adaptáciou a zmiernením, prostredníctvom globálnych iniciatív, ako je napríklad partnerstvo v oblasti NDC, ako aj ich záväzky v rámci mnohostranných environmentálnych dohôd, ako je napríklad Dohovor OSN o biologickej diverzite a Dohovor OSN o boji proti dezertifikácii;
- c) rozvoj a/alebo posilňovanie udržateľného zeleného a modrého rastu a obehového hospodárstva vo všetkých hospodárskych odvetviach;

- d) podpora prístupu k udržateľnej energii v rozvojových krajinách; posilňovanie spolupráce v oblasti udržateľnej energie z obnoviteľných zdrojov v plnom súlade s najprísnejšími medzinárodnými normami vrátane posúdenia vnútroštátneho aj cezhraničného bezpečnostného a environmentálneho vplyvu. Podpora a rozširovanie spolupráce v oblasti energetickej efektívnosti a vytvárania a využívania obnoviteľných zdrojov energie; podpora prístupu k spoľahlivým, bezpečným, cenovo dostupným, čistým a udržateľným energetickým službám; podpora najmä malých, minisiet'ových a mimosiet'ových riešení vysokej environmentálnej a rozvojovej hodnoty a miestnych a decentralizovaných riešení, ktorými sa zabezpečí prístup k energii pre ľudí žijúcich v chudobe a vo vzdialených regiónoch;
- e) budovanie kapacít na začlenenie environmentálnej udržateľnosti a cieľov v oblasti zmeny klímy a presadzovanie ekologického rastu vo vnútroštátnych a miestnych rozvojových stratégiách vrátane podpory kritérií udržateľnosti vo verejnom obstarávaní;
- f) podpora postupného zrušenia environmentálne škodlivých dotácií na fosílnu palivá, podpora stabilných a transparentných trhov s energiou a zavádzania inteligentných sietí, ako aj používania digitálnych technológií v oblasti udržateľného hospodárenia s energiou;
- g) podpora sociálnej zodpovednosti podnikov, náležitej starostlivosti v dodávateľských reťazcoch a dôsledné uplatňovanie zásady „prístupu predbežnej opatrnosti“ a zásady „znečisťovateľ platí“;

- h) podpora environmentálne udržateľných poľnohospodárskych postupov vrátane agroekológie a biodiverzity, ako aj zlepšenie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu a podpora environmentálnej a sociálnej odolnosti a zdravých ekosystémov;
- i) zlepšovanie miestnych, vnútroštátnych, regionálnych a kontinentálnych multimodálnych dopravných sietí a služieb s cieľom ďalej zlepšovať príležitosti v záujme udržateľného hospodárskeho rozvoja odolného proti zmene klímy a vytvárania pracovných miest so zreteľom na nízkoemisný rozvoj odolný proti zmene klímy. Podpora uľahčovania a liberalizácie dopravy, zlepšenie udržateľnosti, zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky a odolnosti v oblasti dopravy;
- j) posilňovanie zapojenia miestnych orgánov a komunít a pôvodného obyvateľstva do reakcií na zmenu klímy, boja proti strate biodiverzity a trestnej činnosti týkajúcej sa voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, zachovania ekosystémov a správy prírodných zdrojov vnímavej voči konfliktom, a to aj prostredníctvom zlepšenia držby pôdy a hospodárenia s vodami. Podpora udržateľného rozvoja miest a odolnosti v mestských oblastiach; posilňovanie a podpora účasti na mechanizmoch podávania sťažností a nápravy na vnútroštátnej a miestnej úrovni a prístupu k nim, najmä pokiaľ ide o pôvodné obyvateľstvo, ako sa uvádza v deklarácii UNDRIP;
- k) podpora vzdelávania pre udržateľný rozvoj s cieľom umožniť ľuďom pretvárať spoločnosť a budovať udržateľnú budúcnosť;

- l) podpora zachovania prírodných zdrojov, ich udržateľného manažmentu a využívania, ktoré sú vnímavé voči konfliktom, a ich obnovy, podpora zdravých suchozemských a nesuchozemských ekosystémov, zastavenie straty biodiverzity, ochrana voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín vrátane boja proti pytliactvu a nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi; posilňovanie konzultácií a podpora regionálnej cezhraničnej spolupráce a zabezpečovanie slobodného, predchádzajúceho informovaného súhlasu a účinnej účasti pôvodného obyvateľstva, ako sa uvádza v deklarácii UNDRIP;
- m) podpora integrovaného, udržateľného, participatívneho hospodárenia s vodami vnímavého voči konfliktom a cezhraničnej spolupráce v oblasti vôd v súlade s medzinárodným právom, v relevantných prípadoch aj so zapojením miestnych orgánov;
- n) podpora zachovávanía a zväčšovania zásob uhlíka prostredníctvom udržateľného riadenia využívania pôdy, zmien využívania pôdy a lesného hospodárstva a boj proti zhoršovaniu stavu životného prostredia, dezertifikácii a degradácii pôdy a lesov a proti suchu, v relevantných prípadoch aj so zapojením miestnych orgánov;
- o) podpora zalesňovania a ochrany prírodných lesov; obmedzenie odlesňovania, podpora vynútiteľnosti práva, správy a obchodu v lesnom hospodárstve a boj proti nezákonnej ťažbe dreva a obchodu s nezákonne vytáženým drevom a výrobkami z nezákonne vytáženého dreva.

Podpora lepšej správy vecí verejných a budovania kapacít v záujme udržateľného manažmentu prírodných zdrojov, a to aj s pomocou nižších úrovní štátnej správy; podpora dojednávania a vykonávania dohôd o dobrovoľnom partnerstve;

- p) podpora správy oceánov vrátane ochrany, obnovy a zachovania pobreží a morských oblastí vo všetkých formách vrátane ekosystémov, podpora boja proti morskému odpadu, boja proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu a ochrany morskej biodiverzity v súlade s Dohovorom OSN o morskom práve;
- q) posilňovanie regionálneho znižovania rizika katastrof, pripravenosti a zvyšovanie odolnosti, a to aj prostredníctvom investícií a podpory prístupu založeného na komunite a zameraného na ľudí, v synergii s politikami a akciami zameranými na adaptáciu na zmenu klímy;
- r) podpora efektívneho využívania zdrojov a udržateľnej spotreby a výroby, najmä v rámci celého dodávateľského reťazca, smerom k prechodu na obehové hospodárstvo, a to aj obmedzením využívania prírodných zdrojov na financovanie konfliktov, a podporou dodržiavania príslušných iniciatív zo strany zainteresovaných strán; boj proti znečisteniu, znižovanie látok znečisťujúcich ovzdušie, najmä čierneho uhlíka, a podpora správneho nakladania s chemickými látkami a odpadom;
- s) podpora úsilia o zlepšenie udržateľnej hospodárskej diverzifikácie, konkurencieschopnosti, miestnej pridanej hodnoty v dodávateľských reťazcoch a udržateľného obchodu, rozvoja súkromného sektora s osobitným zameraním na nízkoemisný zelený rast odolný proti zmene klímy, MSP a družstvá, s využitím prínosov existujúcich obchodných dohôd s Úniou pre udržateľný rozvoj;

- t) podpora dosiahnutia záväzkov týkajúcich sa zachovania biodiverzity v medzinárodných dohodách;
- u) zvýšenie integrácie a začleňovanie cieľov v oblasti zmeny klímy a životného prostredia prostredníctvom podpory metodologickej a výskumnej práce;
- v) riešenie globálnych a nadregionálnych účinkov zmeny klímy, ktoré majú potenciálne destabilizačný vplyv na rozvoj, mier a bezpečnosť.

PROSPERITA

5. Inkluzívny a udržateľný hospodársky rast a dôstojné zamestnávanie

- a) podpora podnikania, a to aj prostredníctvom mikrofinancovania, dôstojného zamestnávania a zamestnateľnosti prostredníctvom rozvoja zručností a kompetencií, vzdelávania a odbornej prípravy, zlepšovania plného uplatňovania medzinárodných pracovných noriem vrátane sociálneho dialógu a boja proti detskej práci, pracovných podmienok v zdravom prostredí, rodovej rovnosti, životného minima a vytvárania príležitostí, najmä pre mladých ľudí, ako aj pre ženy;

- b) podpora vnútroštátnych a miestnych stratégií rozvoja, ktoré maximalizujú pozitívne sociálne výsledky a vplyvy, znižujú riziko vylúčenia a marginalizácie určitých skupín, podpora spravodlivého, účinného a udržateľného zdaňovania a verejných politík prerozdelenia, ako aj vytvorenie a posilnenie udržateľných systémov sociálnej ochrany a systémov sociálneho poistenia; podpora úsilia na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni v oblasti boja proti daňovým únikom a daňovým rajom;
- c) zlepšovanie podnikateľského prostredia a investičnej klímy na miestnej a vnútroštátnej úrovni, vytváranie regulačného prostredia umožňujúceho hospodársky rozvoj, podpora spoločností, najmä MSP vrátane startupov, ako aj družstiev, sociálnych podnikov a žien – podnikateľiek pri rozširovaní ich podnikania a vytváraní pracovných miest, podpora rozvoja solidárnej ekonomiky a posilňovanie zodpovedného obchodného správania a zodpovednosti súkromného sektora;
- d) podpora mechanizmov zodpovednosti podnikov a mechanizmov nápravy týkajúcich sa porušovania ľudských práv, ktoré súvisí s činnosťami súkromného sektora; podpora úsilia na miestnej, regionálnej a globálnej úrovni o zabezpečenie dodržiavania noriem v oblasti ľudských práv a súladu s vývojom právnych predpisov zo strany podnikov vrátane povinnej náležitej starostlivosti a dodržiavania medzinárodných záväzkov v oblasti podnikania a ľudských práv;

- e) posilňovanie sociálnej a environmentálnej udržateľnosti, inkluzívnosti, sociálnej zodpovednosti podnikov a zodpovedného obchodného správania, ako aj dodržiavanie a presadzovanie noriem a zásad v oblasti ľudských práv v rámci celých hodnotových reťazcov, podpora spoločného pridávania hodnoty a spravodlivých obchodných podmienok;
- f) zvyšovanie relevantnosti, účinnosti a udržateľnosti verejných výdavkov, a to aj prostredníctvom podpory udržateľného verejného obstarávania; podpora strategickejšieho využívania verejných financií, a to aj prostredníctvom nástrojov kombinovaného financovania na prilákanie dodatočných verejných a súkromných investícií;
- g) posilňovanie potenciálu miest ako centier udržateľného a inkluzívneho rastu a inovácií;
- h) podpora vnútornej hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, vytváranie pevnejších prepojení medzi mestskými a vidieckymi oblasťami a uľahčovanie rozvoja kreatívneho priemyslu, ako aj odvetvia udržateľného cestovného ruchu ako páky pre udržateľný rozvoj;
- i) posilňovanie a diverzifikovanie udržateľných a inkluzívnych poľnohospodárskych a potravinových hodnotových reťazcov, podpora potravinovej bezpečnosti a hospodárskej diverzifikácie, pridávania hodnoty, regionálnej integrácie, konkurencieschopnosti a spravodlivého obchodu a posilňovanie udržateľných a nízkoemisných inovácií odolných proti zmene klímy;

- j) zameranie sa na ekologicky účinnú intenzifikáciu poľnohospodárstva v prípade drobných poľnohospodárov, a najmä žien, prostredníctvom podpory účinných a udržateľných vnútroštátnych politík, stratégií a právnych rámcov, ako aj spravodlivého a udržateľného prístupu k zdrojom, vrátane pôdy a práv k pozemkom, vody, iných poľnohospodárskych vstupov a (mikro) úverov, a hospodárenia s nimi;
- k) podpora väčšej účasti občianskej spoločnosti, a to aj na regionálnej úrovni, najmä organizácií poľnohospodárov na tvorbe politík a výskumných programoch a zintenzívnenie ich zapojenia do vykonávania a hodnotenia vládnych programov;
- l) presadzovanie a podpora riadenia udržateľného rybárstva a udržateľnej akvakultúry;
- m) podpora všeobecného prístupu k cenovo dostupnej, spoľahlivej a udržateľnej energii, podpora nízkoemisného obehového hospodárstva efektívne využívajúceho zdroje a odolného proti zmene klímy v súlade s cieľmi Parížskej dohody a Agendy 2030;
- n) podpora inteligentnej, udržateľnej, inkluzívnej a bezpečnej mobility, ako aj zlepšovanie dopravnej prepojenosti s Úniou;

- o) podpora prístupnej, cenovo dostupnej, inkluzívnej, spoľahlivej a bezpečnej digitálnej pripojiteľnosti a posilňovanie digitálneho hospodárstva; podpora digitálnej gramotnosti a digitálnych zručností; podpora digitálneho podnikania a vytvárania pracovných miest; podpora využívania digitálnych technológií ako prostriedku umožňujúceho udržateľný rozvoj; riešenie kybernetickej bezpečnosti, ochrany osobných údajov a ďalších regulačných otázok súvisiacich s digitalizáciou;
- p) rozvoj a posilňovanie trhov a odvetví spôsobom, ktorým by sa zintenzívnil inkluzívny, udržateľný rast a spravodlivý obchod odolný voči zmene klímy, ako aj znížila sociálno-ekonomická marginalizácia zraniteľných skupín;
- q) podpora programu regionálnej integrácie a optimálnych obchodných politík na podporu inkluzívneho a udržateľného rozvoja, posilňovanie obchodných kapacít krajín a podpora konsolidácie a vykonávania obchodných dohôd medzi Úniou a jej partnermi vrátane holistických a asymetrických dohôd s partnermi z rozvojových krajín v súlade s normami v oblasti ľudských práv; podpora a posilňovanie multilateralizmu, udržateľnej hospodárskej spolupráce, ako aj opatrení zameraných na podporu a posilňovanie pravidiel Svetovej obchodnej organizácie;
- r) podpora spolupráce v oblastiach vedy, techniky a výskumu, digitalizácie, ako aj v oblastiach otvorených dát, veľkých dát (big data), umelej inteligencie a inovácií vrátane rozvoja vedeckej diplomacie;

- s) podpora medzikultúrneho dialógu a kultúrnej rozmanitosti vo všetkých jej formách, rozvoj miestnych remesiel, ako aj súčasného umenia a kultúrneho prejavu, ochrana a podpora kultúrneho dedičstva, uvoľnenie potenciálu kreatívneho priemyslu pre udržateľný, sociálny a hospodársky rozvoj, a zaručenie a posilňovanie práv pôvodného obyvateľstva, ako sa stanovuje v deklarácii UNDRIP, ako aj miestnych komunít a ich účinnej účasti a posilňovania ich postavenia;
- t) posilňovanie postavenia žien, aby prevzali dôležitejšiu úlohu v hospodárstve a pri rozhodovaní, a to aj na miestnej úrovni;
- u) zlepšovanie prístupu k dôstojnej práci pre všetkých v zdravom životnom prostredí a vytváranie inkluzívnejších a dobre fungujúcich trhov práce a politik zamestnanosti zameraných na dôstojnú prácu, dodržiavanie ľudských práv a pracovných práv vrátane životného minima pre všetkých, najmä pre ženy a mladých ľudí;
- v) podpora spravodlivého, udržateľného, nerušeného, neskorumpovaného prístupu vnímaného voči konfliktom k odvetviam ťažobného priemyslu rešpektujúc ľudské práva; zvyšovanie transparentnosti, náležitej starostlivosti a zodpovednosti investorov pri súčasnom presadzovaní zodpovednosti súkromného sektora; uplatňovanie opatrení, ktoré majú sprevádzať nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/821¹.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/821 zo 17. mája 2017, ktorým sa ustanovujú povinnosti náležitej starostlivosti v dodávateľskom reťazci dovozcov Únie dovážajúcich cín, tantal a volfrám, ich rudy a zlato s pôvodom v oblastiach zasiahnutých konfliktom a vo vysokorizikových oblastiach (Ú. v. EÚ L 130, 19.5.2017, s. 1).

MIER

6. Mier, stabilita a predchádzanie konfliktom

- a) prispievanie k mieru, predchádzaniu konfliktom, a tým aj k stabilite prostredníctvom zvyšovania odolnosti štátov, nižších úrovní štátnej správy, spoločností, komunit a jednotlivcov voči politickým, hospodárskym, environmentálnym, demografickým, bezpečnostným a spoločenským tlakom a otrasom, ako aj tlakom a otrasom v súvislosti s potravinami, a to aj prostredníctvom boja proti hybridným hrozbám a podpory posudzovania odolnosti s cieľom identifikovať v rámci spoločností miestne kapacity, ktoré im umožnia odolávať tlakom a otrasom, prispôbiť sa im a rýchlo sa z nich zotaviť; riešenie politického a hospodárskeho vylúčenia a iných dlhodobých štrukturálnych a základných príčin konfliktu, neistoty a nestability;
- b) podpora kultúry nepoužívania násilia vrátane podpory formálneho, informálneho a neformálneho mierového vzdelávania;
- c) podpora predchádzania konfliktom, včasného varovania a budovania mieru prostredníctvom mediácie a dialógu, krízového riadenia, stabilizácie a rekonštrukcia po skončení konfliktu vrátane posilnenej úlohy žien vo všetkých týchto fázach; podpora, uľahčovanie a budovanie kapacít v oblasti budovania dôvery, mediácie, dialógu a zmierenia, dobrých susedských vzťahov a iné opatrenia prispievajúce k predchádzaniu konfliktom a ich urovnávaniu, a to najmä so zreteľom na vznikajúce napätie medzi komunitami, ako aj zmierovacie opatrenia medzi jednotlivými segmentmi spoločností a v rámci pretrvávajúcich konfliktov a kríz;

- d) podpora rehabilitácie a reintegrácie obetí ozbrojených konfliktov, podpora odzbrojenia, demobilizácie a reintegrácie bývalých bojovníkov a ich rodín do spoločnosti a riešenie sociálnych dôsledkov reštrukturalizácie ozbrojených síl vrátane osobitných potrieb žien;
- e) zvyšovanie systematickej účasti žien a mladých ľudí, a to aj na rozhodovaní a vykonávaní, na mierových rokovaníach, zmierovacích procesoch, predchádzaní konfliktom a budovaní mieru a ich začlenení, zmysluplnej občianskej a politickej účasti a sociálneho uznania v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1325 (2000), najmä v nestabilných, konfliktných situáciách a krajinách a situáciách a krajinách po skončení konfliktu, a to aj s cieľom riešiť neprímeraný vplyv násilných konfliktov na nich a lepšie zohľadňovať ich osobitné potreby počas konfliktu;
- f) predchádzanie všetkým formám sexuálneho a rodovo motivovaného násillia vrátane použitia sexuálneho násillia ako vojenskej zbrane;
- g) podpora reformy sektora bezpečnosti vyznačujúcej sa vnímavosťou voči rodovým otázkam a konfliktom, ktorou sa zaručí dodržiavanie, presadzovanie a uplatňovanie základných hodnôt Únie a zásad dobrej správy vecí verejných a ktorou sa jednotlivcom, občianskej spoločnosti a štátu postupne poskytnú účinnejšie, demokratickejšie a zodpovednejšie bezpečnostné kapacity a nástroje pre udržateľný rozvoj a mier;

- h) podpora budovania kapacít vojenských aktérov pri podpore rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj v súlade s článkom 9;
- i) podpora regionálnych a medzinárodných iniciatív v oblasti odzbrojenia a režimov a mechanizmov kontroly vývozu zbraní;
- j) podpora miestnych, vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných iniciatív prispievajúcich k bezpečnosti, stabilite a mieru vrátane iniciatív týkajúcich sa odzbrojenia a režimov a mechanizmov kontroly vývozu zbraní, odminovania a boja proti mánam, ako aj vzájomného prepojenia týchto jednotlivých iniciatív, a riešenie sociálno-ekonomického dosahu protipechotných mán, nevybuchnutej munície alebo výbušných pozostatkov vojny na civilné obyvateľstvo vrátane potrieb žien;
- k) predchádzanie radikalizácii, ktorá vedie k násilnému extrémizmu a terorizmu, a boj proti nej, ako aj ochrana jednotlivcov pred takýmito hrozbami, a to aj prostredníctvom opatrení, ktoré sú špecifické so zreteľom na kontext a zohľadňujú konflikty a rodové aspekty;
- l) podpora *ad hoc*, miestnych, vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných súdov, komisií a mechanizmov pre pravdu a zmierenie;
- m) boj proti akejkoľvek forme násilia, korupcie a organizovanej trestnej činnosti a proti praniu špinavých peňazí;

- n) podpora cezhraničnej spolupráce týkajúcej sa udržateľného manažmentu spoločných prírodných zdrojov, ktorý je vnímavý voči konfliktom a participatívny, a to v súlade s medzinárodným právom a právom Únie, a dodržiavanie a presadzovanie ľudských práv dotknutých jednotlivcov a skupín vrátane pôvodného obyvateľstva, ako sa stanovuje v deklarácii UNDRIP, a miestnych komunít;
- o) spolupráca s tretími krajinami na mierovom využívaní jadrovej energie v oblasti zdravia, poľnohospodárstva a bezpečnosti potravín, a to pri zabezpečení úplného súladu s najprísnejšími medzinárodnými normami; ako aj podpora sociálnych opatrení zameraných na riešenie následkov pre obyvateľov v krajinách vystavených riziku akejkoľvek radiačnej havárie, a na zlepšenie ich životných podmienok; podpora riadenia vedomostí, odbornej prípravy a vzdelávania v oblastiach týkajúcich sa jadrovej energie. Tieto činnosti musia byť v príslušných prípadoch v súlade s činnosťami Európskeho nástroja pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti jadrovej bezpečnosti;
- p) zvýšenie námornej bezpečnosti a ochrany s cieľom dosiahnuť bezpečné, chránené, čisté a udržateľne riadené oceány;
- q) podpora budovania kapacít v oblasti kybernetickej bezpečnosti, odolných digitálnych sietí, ochrany údajov a súkromia v súlade s normami a zásadami v oblasti ľudských práv.

PARTNERSTVO

7. Partnerstvo

- a) posilnenie zodpovednosti krajiny, partnerstva a konštruktívneho dialógu vrátane dialógu s občianskou spoločnosťou s cieľom prispieť k vyššej účinnosti rozvojovej spolupráce vo všetkých jej rozmeroch (s venovaním osobitnej pozornosti konkrétnym problémom najmenej rozvinutých krajín a krajín postihnutých konfliktom a nestabilitou, ako aj konkrétnym problémom krajín so stredným príjmom a rozvinutejších rozvojových krajín v prechodnom období), pričom sa uplatňuje prístup k rozvojovej spolupráci založený na právach, ktorý zahŕňa všetky ľudské práva, a zabezpečí sa, aby nikto nebol opomenutý;
- b) prehĺbovanie politického, hospodárskeho, sociálneho, environmentálneho a kultúrneho dialógu medzi Úniou a tretími krajinami a regionálnymi a medzinárodnými organizáciami a podpora plnenia dvojstranných a medzinárodných záväzkov;
- c) podpora väčšej inkluzívnosti a spolupráce všetkých aktérov pri vykonávaní rozvojovej spolupráce a politik vonkajšej činnosti s cieľom podeliť sa o získané poznatky, maximalizovať kapacity, pridanú hodnotu, excelentnosť a skúsenosti, a tak posilniť spoločné ciele, hodnoty a záujmy, ako aj ambíciu lepšie spolupracovať;

- d) presadzovanie dobrých susedských vzťahov, regionálnej integrácie, posilnenej prepojenosti, spolupráce a inkluzívneho a konštruktívneho dialógu vrátane, okrem iného, posilnenej regionálnej spolupráce v rámci stratégie EÚ pre prepájanie Európy a Ázie, stratégie EÚ pre Strednú Áziu, partnerstva EÚ a Afriky, regionálnej spolupráce v oblasti Čierneho mora, arktickej spolupráce a Severnej dimenzie;
- e) podpora a zintenzívňovanie spolupráce partnerských krajín a regiónov so susednými najvzdialenejšími regiónmi Únie a so zámorskými krajinami a územiaми;
- f) podpora priaznivého prostredia pre organizácie občianskej spoločnosti a nadácie, prehĺbovanie ich zmysluplnej, nepretržitej a štruktúrovanej účasti na domácej a zahraničnej politike a ich schopnosti vykonávať úlohu nezávislých aktérov v oblasti rozvoja a správy; ako aj posilňovanie prístupov spočívajúcich v zapojení viacerých zainteresovaných strán a nových spôsobov partnerstva s aktérmi občianskej spoločnosti vrátane organizácií pôsobiacich v oblasti práv žien; podpora demokracie a rozširovanie občianskeho priestoru; podpora vecného a štruktúrovaného dialógu s Úniou a účinného využívania a implementácie plánov pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa spolupráce Únie s občianskou spoločnosťou;

- g) spolupráca s miestnymi orgánmi a podpora ich úlohy ako tvorcov politík a rozhodovacích subjektov s cieľom posilniť miestny rozvoj vrátane podnikateľského prostredia a lepšiu správu vecí verejných, ako aj aktérov v oblasti rozvoja a správy; podpora priaznivého regulačného a inštitucionálneho rámca, ktorým sa miestnym orgánom umožní vykonávať ich mandát a zintenzívni ich zmysluplná, nepretržitá a štruktúrovaná účasť na domácej a zahraničnej politike; ako aj posilňovanie prístupov spočívajúcich v zapojení viacerých zainteresovaných strán a úrovni správy, ako aj nových spôsobov partnerstva s miestnymi orgánmi;
 - h) účinnejšia interakcia s obyvateľstvom vrátane obhajcov ľudských práv v tretích krajinách, a to pri plnom využití hospodárskej, kultúrnej a verejnej diplomacie;
 - i) zapojenie industrializovaných a rozvinutejších rozvojových krajín do vykonávania Agendy 2030 a riešenia otázok, ktoré sa týkajú celosvetových verejných statkov a výziev, a to aj do oblasti spolupráce Juh – Juh a trojstrannej spolupráce;
 - j) podnecovanie regionálnej integrácie a spolupráce spôsobom orientovaným na výsledky prostredníctvom podpory regionálnej integrácie a dialógu;
 - k) budovanie partnerstiev so súkromným sektorom na vytváranie pracovných miest a zlepšovanie životných podmienok v partnerských krajinách.
-

PRÍLOHA III

INTERVENČNÉ OBLASTI PRE TEMATICKÉ PROGRAMY

1. INTERVENČNÉ OBLASTI PRE ĽUDSKÉ PRÁVA A DEMOKRACIU

Únia prispieva k pokroku v oblasti základných hodnôt demokracie, právneho štátu, univerzality, nedeliteľnosti a vzájomnej závislosti ľudských práv, rešpektovania ľudskej dôstojnosti, zásad nediskriminácie, rovnosti a solidarity, ako aj dodržiavania zásad Charty OSN a medzinárodného práva v oblasti ľudských práv, hlavne v týchto oblastiach:

1. Presadzovanie ľudských práv a základných slobôd pre všetkých, prispievanie k vytváraniu spoločností, v ktorých prevažuje participácia, tolerancia, nediskriminácia, ľudská dôstojnosť, rovnosť, sociálna spravodlivosť, medzinárodná spravodlivosť a zodpovednosť. Patria sem dve hlavné oblasti:
 - a) monitorovanie, presadzovanie a posilňovanie dodržiavania a zachovávanía všetkých ľudských práv, či už občianskych a politických, ako aj hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv.

To okrem iného zahŕňa opatrenia na: zrušenie trestu smrti, podporu boja proti nedobrovoľnému zmiznutiu, predchádzanie mučeniu, zlému zaobchádzaniu a inému krutému, neľudskému a ponižujúcemu trestaniu alebo zaobchádzaniu a ich odstránenie, podporu slobody prejavu, zhromažďovania a združovania, slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania alebo viery; presadzovanie a ochranu rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien a dievčat vo všetkých sférach života vrátane vzdelávania, zdravotníctva a v oblastiach a právach uvedených v článku 8 ods. 4, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, politického rozhodovania a podporných opatrení zameraných na odstránenie všetkých foriem násilia páchaného na ženách a dievčatách; podporu a ochranu práv detí, žien, mladých ľudí, LGBTI osôb vrátane opatrení na dekriminalizáciu homosexuality, osôb, ktoré patria k národnostným alebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám, k pôvodnému obyvateľstvu, ako sa stanovuje v deklarácii UNDRIP, a osôb so zdravotným postihnutím, ako aj na boj proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii založenej na akýchkoľvek dôvodoch. V rámci určeného rozsahu sa pomoc Únie zameriava najmä na otázky ľudských práv, ktoré sú najcitlivejšie z hľadiska danej situácie, reaguje na zužujúci sa priestor pre občiansku spoločnosť aktívnu v presadzovaní a ochrane ľudských práv, ako aj na podporu boja proti ďalším vznikajúcim a zložitým výzvam;

- b) ochrana a posilňovanie postavenia obhajcov ľudských práv na celom svete, najmä v krajinách, v ktorých je nedodržiavanie ľudských práv a základných slobôd mimoriadne výrazné a systematické, a to aj v krajinách, v ktorých sa zaviedli reštriktívne opatrenia s cieľom obmedziť činnosť obhajcov ľudských práv, pričom ich činnosť má zásadný význam pre posilnenie inštitucionálneho a právneho rámca v oblasti ľudských práv. Obhajcom ľudských práv a občianskej spoločnosti, najmä miestnym obhajcom ľudských práv a občianskej spoločnosti sa poskytuje núdzová, strednodobá a dlhodobá pomoc, ako aj udržateľné opatrenia, a to aj prostredníctvom osobitného mechanizmu na ochranu obhajcov ľudských práv, aby svoju prácu vykonávali bez prekážok.

2. Rozvoj, podpora, konsolidácia a ochrana demokracie, riešenie všetkých aspektov demokratickej správy vecí verejných vrátane posilňovania politického pluralizmu, zastúpenia a zodpovednosti, posilňovania demokracie na všetkých úrovniach, zvyšovania účasti občanov a občianskej spoločnosti, podpory vierohodných, inkluzívnych a transparentných volebných procesov, ako aj podpory občianskej kapacity pri monitorovaní demokratických a volebných systémov, a to prostredníctvom podpory miestnych organizácií občanov zameraných na pozorovanie volieb a ich regionálnych sietí. Demokracia sa posilňuje prostredníctvom podpory základných pilierov demokratických systémov, demokratických noriem a zásad, slobodných, nezávislých a pluralistických médií, online, ako aj offline, slobody internetu, boja proti cenzúre, zodpovedných a inkluzívnych inštitúcií vrátane parlamentov a politických strán a prostredníctvom boja proti korupcii. Pomoc Únie podporuje činnosti občianskej spoločnosti v oblasti posilňovania právneho štátu, podpory nezávislosti súdnictva a zákonodarnej moci, podpory a hodnotenia právnych a inštitucionálnych reforiem a ich vykonávania, monitorovania demokratických a volebných systémov a podpory prístupu k cenovo dostupnej spravodlivosti pre všetkých vrátane účinných a prístupných mechanizmov podávania sťažností a nápravy na vnútroštátnej a miestnej úrovni.

Dôležitou súčasťou širšej podpory demokratických procesov je pozorovanie volieb. V tejto súvislosti je pozorovanie volieb zo strany EÚ a nadviazanie na odporúčania volebných pozorovateľských misií EÚ naďalej dôležitou súčasťou programu.

Intervenčné oblasti 1 a 2 prispievajú k posilňovaniu spolupráce a partnerstva s organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré pracujú v oblasti ľudských práv a demokracie, a to aj v citlivých situáciách, a k podpore nových regionálnych a medziregionálnych synergii prostredníctvom výmeny poznatkov vrátane výmeny najlepších postupov a budovania sietí medzi miestnou občianskou spoločnosťou a medzi občianskou spoločnosťou a inými relevantnými subjektmi a mechanizmami v oblasti ľudských práv s cieľom posilniť ich kapacity vrátane ich odolnosti a vytvoriť presvedčivú rétoriku o ľudských právach a demokracii s multiplikačným efektom.

3. Podpora účinného multilateralizmu a strategického partnerstva, prispievanie k zvyšovaniu kapacít medzinárodných, regionálnych a vnútroštátnych nástrojov a mechanizmov na podporu a ochranu ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Posilnia sa strategické partnerstvá, pričom osobitnú pozornosť treba venovať Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva, Medzinárodnému trestnému súdu a iným príslušným medzinárodným, regionálnym a vnútroštátnym mechanizmom v oblasti ľudských práv. Programom sa podporuje aj vzdelávanie a výskum v oblasti ľudských práv a demokracie, okrem iného aj prostredníctvom Globálneho kampusu pre ľudské práva.

2. INTERVENČNÉ OBLASTI PRE ORGANIZÁCIE OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

1. Inkluzívny, participatívny, posilnený a nezávislý priestor občianskej spoločnosti a demokracie v partnerských krajinách

- a) vytváranie priaznivého a prístupného prostredia pre účasť občanov a činnosť občianskej spoločnosti, a to aj prostredníctvom nadácií podporovaním aktívnej účasti občianskej spoločnosti na politických dialógoch a konsolidácie dialógových platforiem pre neštátnych aktérov;
- b) podpora a budovanie kapacít organizácií občianskej spoločnosti a nadácií, aby mohli samostatne vykonávať úlohy aktérov v oblasti rozvoja, ako aj dobrej správy vecí verejných;
- c) budovanie kapacít pre organizácie občianskej spoločnosti, aby mohli podporovať zraniteľné a marginalizované skupiny poskytovaním základných sociálnych služieb, napríklad v oblasti zdravia – vrátane výživy, vzdelávania, sociálnej ochrany a prístupu k bezpečnej vode, sanitácii a hygiene;
- d) podpora a posilňovanie postavenia organizácií žien a iných príslušných organizácií pôsobiacich v oblasti rodovej rovnosti, ako aj obhajkyň ľudských práv, aby mohli pracovať a byť chránené pred hrozbami a násilím;

- e) zvyšovanie kapacity sietí, platforiem a združení občianskej spoločnosti v partnerských krajinách;
 - f) umožnenie občianskej spoločnosti vykonávať svoju prácu okrem iného prostredníctvom budovania kapacít, koordinácie a inštitucionálneho posilnenia organizácií občianskej spoločnosti, a to s prihliadnutím na význam priestoru priaznivého pre jej činnosť a prístupu k financovaniu, a angažovať sa v rámci svojich organizácií a medzi rôznymi typmi zainteresovaných strán. Podpora dialógu medzi organizáciami občianskej spoločnosti a vládami o verejnej politike.
2. Inkluzívny a otvorený dialóg uskutočňovaný s aktérmi občianskej spoločnosti a medzi nimi
- a) podpora inkluzívnych fór pre dialóg s účasťou viacerých zainteresovaných strán vrátane interakcie a koordinácie medzi občanmi, občianskou spoločnosťou, miestnymi orgánmi, členskými štátmi, partnerskými krajinami, súkromným sektorom a inými dôležitými stranami zainteresovanými v oblasti rozvoja;
 - b) umožnenie spolupráce a výmeny poznatkov a skúseností medzi aktérmi občianskej spoločnosti a s nimi na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni;
 - c) podpora spolupráce a partnerstiev organizácií občianskej spoločnosti s medzinárodnými medzivládnyimi organizáciami vrátane budovania kapacít zameraných na podporu a monitorovanie vykonávania medzinárodných a regionálnych nástrojov vrátane tých, ktoré sa týkajú ľudských práv, spravodlivosti, právneho štátu a demokracie;

- d) zabezpečenie vecného a nepretržitého štruktúrovaného dialógu a partnerstiev s Úniou.
3. Informovanosť, porozumenie, poznatky a zapojenie európskych občanov v súvislosti s otázkami rozvoja
- a) posilnenie postavenia ľudí s cieľom zvýšiť ich angažovanosť v otázkach rozvoja a cieľov udržateľného rozvoja, a to aj prostredníctvom zvyšovania informovanosti verejnosti, podpory formálneho, informálneho a neformálneho vzdelávania v záujme rozvoja, najmä medzi mladými ľuďmi, a podpory výmeny poznatkov medzi príslušnými aktérmi so zameraním na členské štáty Únie, kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny;
 - b) mobilizácia verejnej podpory v Únii, v kandidátskych krajinách a potenciálnych kandidátskych krajinách v záujme stratégií udržateľného a inkluzívneho rozvoja vrátane znižovania chudoby v partnerských krajinách.

3. INTERVENČNÉ OBLASTI PRE MIER, STABILITU A PREDCHÁDZANIE KONFLIKTOM

1. Pomoc pri predchádzaní konfliktom, budovaní mieru a pripravenosti na krízy

Únia poskytuje technickú a finančnú pomoc zahŕňajúcu podporu opatrení, ktoré sú vnímavé voči konfliktom, zameraných na budovanie a posilňovanie kapacity partnerov v oblasti analýzy rizika, predchádzania konfliktom, budovania mieru a riešenia potrieb pred krízou a po nej v úzkej koordinácii s OSN a ďalšími medzinárodnými, regionálnymi a subregionálnymi organizáciami a so štátnymi aktérmi a aktérmi z radov občianskej spoločnosti a miestnych orgánov v súvislosti s ich úsilím najmä v nižšie uvedených oblastiach, pričom osobitná pozornosť sa venuje rodovej rovnosti, zabezpečeniu účinnej účasti a posilňovaniu postavenia žien a mladých ľudí:

- a) včasné varovanie a analýza rizika, ktorá je vnímavá voči konfliktom, pri tvorbe politík a ich vykonávaní;
- b) podpora a budovanie kapacít v záujme budovania dôvery, mediácie, dialógu a opatrení na zmierenie, a to aj na úrovni komunit, s osobitným zreteľom na vznikajúce napätie medzi komunitami, najmä s cieľom predchádzať genocíde a zločinom proti ľudskosti;
- c) predchádzanie konfliktom;

- d) posilnenie kapacít v záujme účasti na civilných misiách zameraných na stabilizáciu, zachovanie a budovanie mieru a nasadzovanie v týchto misiách;
- e) zlepšenie obnovy po skončení konfliktov, ako aj po katastrofách, s významom z hľadiska politickej a bezpečnostnej situácie;
- f) podpora stabilizácie, bezpečnosti jednotlivcov a opatrení na obnovu bezpečnosti ľudí vrátane boja proti mínam, odmínovania a spravodlivosti v prechodnom období v súlade s príslušnými multilaterálnymi dohodami;
- g) podpora opatrení zameraných na budovanie mieru a budovanie štátu zahŕňajúcich v prípade potreby organizácie občianskej spoločnosti, štáty a medzinárodné organizácie, ako aj posilňovanie vzťahov medzi štátom a spoločnosťou;
- h) prispievanie k ďalšiemu rozvoju štrukturálnych dialógov o otázkach budovania mieru na rôznych úrovniach medzi občianskou spoločnosťou a partnerskými krajinami, ako aj s Úniou;
- i) reakcia a pripravenosť na krízu;

- j) obmedzovanie využívania prírodných zdrojov na financovanie konfliktov a podpora dodržiavania podmienok iniciatív, ako je napríklad certifikačná schéma Kimberlejského procesu, vrátane právnych aktov, ako je napríklad nariadenie (EÚ) 2017/821, zainteresovanými stranami, najmä pokiaľ ide o vykonávanie účinných vnútroštátnych kontrol produkcie z prírodných zdrojov a obchodovania s nimi;
- k) budovanie kapacít vojenských aktérov na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj v súlade s článkom 9;
- l) podpora akcií presadzujúcich rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien, a to najmä vykonávaním rezolúcií BR OSN č. 1325 (2000) a č. 2250 (2015), ako aj účasťou a zastúpením žien a mladých ľudí vo formálnych a neformálnych mierových procesoch;
- m) podpora kultúry nepoužívania násilia vrátane podpory formálneho, informálneho a neformálneho mierového vzdelávania;
- n) podpora akcií na posilnenie odolnosti štátov, spoločností, komunit a jednotlivcov vrátane posudzovania odolnosti s cieľom identifikovať vnútorné kapacity v rámci spoločností, ktoré im umožnia odolávať tlakom a otrasom, prispôsobiť sa im a rýchlo sa z nich zotaviť;

- o) podpora medzinárodných trestných súdov a *ad hoc* vnútroštátnych súdov, komisií pre pravdu a zmierenie, spravodlivosti v prechodnom období a ďalších mechanizmov na právne urovnávanie žalôb týkajúcich sa ľudských práv a na presadzovanie majetkových práv a rozhodovanie o nich;
- p) podpora opatrení na boj proti nezákonnému používaniu strelných zbraní, ručných a ľahkých zbraní a prístupu k nim;
- q) podpora prenosu know-how, výmeny informácií a najlepších postupov, posudzovania rizík alebo hrozieb, výskumu a analýzy, systémov včasného varovania, odbornej prípravy a poskytovania služieb.

2. Pomoc pri riešení globálnych a nadregionálnych hrozieb a vznikajúcich hrozieb

Únia poskytuje technickú a finančnú pomoc na podporu úsilia partnerov a akcií Únie zameraných na riešenie globálnych a nadregionálnych hrozieb a vznikajúcich hrozieb, a to najmä v týchto oblastiach:

- a) hrozby pre verejný poriadok a pre bezpečnosť osôb vrátane terorizmu, radikalizácie vedúcej k násilnému extrémizmu, organizovanej trestnej činnosti, počítačovej kriminality, hybridných hrozieb, nezákonného obchodovania, predaja a tranzitu; najmä posilnenie kapacity orgánov presadzovania práva a justičných a civilných orgánov zapojených do boja proti terorizmu, organizovanej trestnej činnosti vrátane počítačovej kriminality;

- b) hrozby pre verejné priestory, kritickú infraštruktúru vrátane medzinárodnej dopravy, osobnej aj nákladnej, energetické operácie a distribúciu energie, kybernetickú bezpečnosť;
- c) hrozby pre verejné zdravie vrátane náhlych epidémií s možným nadnárodným dosahom;
- d) hrozby pre stabilitu životného prostredia, hrozby pre námornú bezpečnosť, hrozby s možným destabilizačným vplyvom na mier a bezpečnosť, hrozby vyplývajúce z dôsledkov zmeny klímy;
- e) zmierňovanie rizík, či už úmyselného, náhodného alebo prírodného pôvodu, ktoré sa týkajú chemických, biologických, rádiologických a jadrových materiálov alebo látok, a rizík pre súvisiace zariadenia alebo miesta alebo vyplývajúcich z výbušných pozostatkov vojen a konfliktov, a to najmä v týchto oblastiach:
 - i) podpora a presadzovanie civilných výskumných činností ako alternatívy k výskumu v oblasti obrany;
 - ii) posilnenie bezpečnostných postupov týkajúcich sa civilných zariadení, v ktorých sa skladujú citlivé chemické, biologické, rádiologické a jadrové materiály alebo látky, alebo v ktorých sa takéto materiály alebo látky používajú v rámci civilných výskumných programov;

- iii) podpora, a to v rámci politík spolupráce Únie a ich cieľov, vybudovania civilnej infraštruktúry a vypracovania príslušných civilných štúdií, ktoré sú potrebné pre demontáž, sanáciu alebo konverziu zbrojných zariadení a lokalít, ak sa o nich vyhlásilo, že už nepatria do obranného programu;
- iv) posilnenie kapacity príslušných civilných orgánov, ktoré sa zúčastňujú na rozvoji a výkone účinnej kontroly nezákonného obchodovania s chemickými, biologickými, rádiologickými a jadrovými materiálmi alebo látkami (vrátane vybavenia na ich výrobu alebo dodanie);
- v) vytváranie právneho rámca a inštitucionálnych kapacít na zavedenie a výkon účinných kontrol vývozu, najmä pokiaľ ide o položky s dvojakým použitím vrátane opatrení regionálnej spolupráce, a pokiaľ ide o vykonávanie ustanovení Zmluvy o obchodovaní so zbraňami a podporu dodržiavania tejto zmluvy;
- vi) vypracovanie účinných opatrení v oblasti civilnej pripravenosti na katastrofy, núdzového plánovania, reakcie na krízu a kapacít pre nápravné opatrenia.

Tieto činnosti musia byť v príslušných prípadoch v súlade s činnosťami Európskeho nástroja pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti jadrovej bezpečnosti;

- f) budovanie kapacít vojenských aktérov na podporu rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj v súlade s článkom 9.

Prioritou je nadregionálna spolupráca zahŕňajúca dve alebo viac tretích krajín, ktoré prejavili jasnú politickú vôľu riešiť uvedené hrozby.

Opatrenia kladú dôraz predovšetkým na dobrú správu vecí verejných a sú v súlade s medzinárodným právom. Spolupráca v boji proti terorizmu sa môže viesť taktiež s jednotlivými krajinami, regiónmi alebo medzinárodnými, regionálnymi a subregionálnymi organizáciami.

V súvislosti s pomocou orgánom zapojeným do boja proti terorizmu sú prioritou podporné opatrenia v oblasti rozvoja a posilnenia právnych predpisov týkajúcich sa boja proti terorizmu, vykonávanie a prax v oblasti finančného práva, colných predpisov a imigračného práva, rozvoj postupov presadzovania práva, ktoré spĺňajú najprísnejšie medzinárodné normy a sú v súlade s medzinárodným právom, posilnenie demokratickej kontroly a mechanizmov inštitucionálneho dohľadu a predchádzanie násilnému radikalizmu.

Pokiaľ ide o pomoc súvisiacu s problematikou drog, náležitá pozornosť sa venuje medzinárodnej spolupráci, ktorej cieľom je podporiť najlepšie postupy týkajúce sa zníženia dopytu, výroby a spôsobených škôd.

4. INTERVENČNÉ OBLASTI PRE GLOBÁLNE VÝZVY

A. ĽUDIA

1. Zdravotníctvo

- a) rozvoj kľúčových prvkov účinného a komplexného systému zdravotnej starostlivosti, a to aj v prípade prenosných ochorení, ktoré možno najlepšie riešiť na globálnej úrovni, s cieľom zabezpečiť rovnaký, cenovo dostupný, inkluzívny a všeobecný prístup k zdravotníckym službám vrátane tých, ktoré sa uvádzajú v článku 8 ods. 4;
- b) podpora, poskytovanie a rozširovanie základných služieb a služieb psychologickej podpory pre obeť násilia, predovšetkým ženy a deti, ktoré sa stali obeťami znásilnenia;
- c) posilňovanie globálnych iniciatív, ktoré sú kľúčové pre dosiahnutie všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti, celosvetovým presadzovaním prístupu „zdravie vo všetkých politikách“ so sústavnou starostlivosťou vrátane podpory zdravia od prevencie až po starostlivosť po liečbe;

- d) riešenie problematiky globálnej zdravotnej bezpečnosti a antimikrobiálnej rezistencie prostredníctvom výskumu a kontroly prenosných ochorení vrátane zanedbávaných chorôb súvisiacich s chudobou a chorôb, ktorým možno predchádzať očkovaním, boj proti falošným liekom, transformovanie poznatkov do bezpečných, prístupných a cenovo dostupných produktov (vrátane generických liekov), diagnostiky a súvisiacich zdravotníckych technológií a politík, ktorými sa rieši zmena záťaže ochorenia (neprenosné ochorenia, všetky formy podvýživy a faktory environmentálneho rizika), a formovanie celosvetových trhov s cieľom zlepšiť prístup k cenovo dostupným základným výrobkom a službám zdravotnej starostlivosti vrátane tých, ktoré sa uvádzajú v článku 8 ods. 4;
- e) podpora globálnych iniciatív na vývoj bezpečných, účinných a cenovo dostupných vakcín.

2. Vzdelávanie

- a) podpora dosiahnutia medzinárodne dohodnutých cieľov vo vzdelávaní prostredníctvom spoločného celosvetového úsilia o prístupné, inkluzívne a spravodlivé kvalitné vzdelávanie a odbornú prípravu, týkajúce sa aj učiteľov, na všetkých úrovniach a pre všetky vekové skupiny, a to aj v núdzových a krízových situáciách a s osobitným dôrazom na posilnenie bezplatných systémov vzdelávania;

- b) posilňovanie vedomostí, zručností a hodnôt prostredníctvom partnerstiev a spojenectiev vrátane podpory údajov a analýz v oblasti vzdelávania, výskumu a inovácií, výmeny poznatkov a vzdelávacích sietí v záujme aktívneho občianstva a produktívnych, vzdelaných, demokratických, inkluzívnych a odolných spoločností;
 - c) podpora globálnej akcie na obmedzenie všetkých rozmerov diskriminácie a nerovností, ako sú napríklad nerovnosti medzi dievčatami/ženami a chlapcami/mužmi a medzi rôznymi skupinami v rámci spoločnosti, s cieľom zabezpečiť, aby mal každý rovnaké príležitosti zúčastňovať sa na hospodárskom, politickom, spoločenskom a kultúrnom živote;
 - d) podpora inkluzívneho a kvalitného vzdelávania v nestabilnom prostredí;
 - e) podpora akcií a spolupráce v oblasti športu s cieľom prispieť k posilneniu postavenia žien a mladých ľudí, jednotlivcov a komunit.
3. Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat
- a) záväzok podporovať rodovú rovnosť a posilnenie postavenia dievčat a žien vo všetkých oblastiach, vrátane podpory na vytvorenie priaznivejšieho hospodárskeho, politického a sociálneho prostredia pre napĺňanie práv dievčat a žien, ktoré im umožnia plne sa zapojiť do života spoločnosti, mať rovnaké príležitosti na vedúce postavenie v sociálnom, hospodárskom, politickom a občianskom živote a na to byť hnacou silou rozvoja;

- b) vedúca úloha a podpora v rámci celosvetového úsilia, partnerstiev a aliancií pre práva žien a dievčat, ako sa uvádza v Dohovore OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a v jeho opčnom protokole s cieľom odstrániť všetky formy diskriminácie žien a dievčat vrátane vylúčenia, ktorému ženy čelia v rôznych oblastiach svojho súkromného a verejného života, ako je trh práce a prístup k sociálnym a zdravotným službám;
- c) vedúca úloha a podpora v rámci celosvetového úsilia, partnerstiev a aliancií pre práva žien s cieľom odstrániť všetky formy násilia a škodlivé praktiky voči ženám a dievčatám vrátane fyzického, psychického, sexuálneho a rodovo motivovaného násilia, mrzačenia ženských pohlavných orgánov, ako aj núteného, skorého a detského manželstva a ekonomického, politického a iného druhu násilia a diskriminácie, a to aj v krízových situáciách, vrátane vylúčenia, ktorému ženy čelia v rôznych oblastiach svojho súkromného a verejného života;
- d) riešenie hlavných príčin rodových nerovností ako prostriedok na podporu predchádzania konfliktom a budovania mieru; podpora posilnenia postavenia žien, a to aj pokiaľ ide o ich úlohy aktérov v oblasti rozvoja a budovania mieru;
- e) podpora ochrany a uplatňovania všetkých práv žien a dievčat vrátane práv uvedených v článku 8 ods. 4;

- f) podpora ochrany a uplatňovania práv žien a dievčat vrátane hospodárskych, politických, pracovných a sociálnych práv a práv uvedených v článku 8 ods. 4.

4. Deti a mládež

- a) podpora všeobecného prístupu k všetkým sociálnym a zdravotným službám pre deti a mládež vrátane najviac marginalizovaných skupín so zameraním na zdravie, výživu, vzdelávanie, sociálnu ochranu a rozvoj v ranom detstve, a to aj prostredníctvom špecializovaných služieb ústretových voči mladým ľuďom;
- b) podpora nových iniciatív na budovanie pevnejších systémov na ochranu detí v tretích krajinách s cieľom zabezpečiť deťom čo najlepší štart do života a ochranu vo všetkých oblastiach pred násilím, zneužívaním a zanedbávaním, a to aj podporou prechodu od inštitucionálnej ku komunitnej starostlivosti o deti;
- c) podpora posilnenia postavenia detí a mladých ľudí prostredníctvom otvorenia priestoru pre ich aktívnu a zmysluplnú účasť na záležitostiach, ktoré sa ich týkajú, najmä v politickom živote a mierovom procese a sprostredkovateľskom úsilí, podporovaním iniciatív v oblasti medzikultúrneho dialógu medzi mládežníckymi organizáciami a predchádzaním marginalizácii a vylúčeniu;

- d) zintenzívnenie pomoci pre mladých ľudí s cieľom podporiť ich pri získavaní relevantných zručností a pri prístupe k dôstojným a kvalitným pracovným miestam prostredníctvom vzdelávania, odbornej a technickej prípravy, ako aj digitálnych technológií;
- e) podpora posilnenia postavenia mladých ľudí a ich zodpovedného občianstva prostredníctvom otvorenia priestoru pre ich aktívnu a zmysluplnú účasť v politickom živote, mierovom procese a sprostredkovateľskom úsilí, podporovaním iniciatív v oblasti medzikultúrneho dialógu medzi mládežníckymi organizáciami a predchádzaním marginalizácii a vylúčeniu;
- f) vytváranie priaznivého prostredia, ktoré poskytuje nové a inovatívne príležitosti na občiansku angažovanosť, podnikanie a zamestnanosť mladých ľudí.

5. Migrácia, nútené vysídľovanie a mobilita

- a) zachovanie vedúcej úlohy Únie pri formovaní globálneho programu v oblasti riadenia migrácie a núteného vysídľovania vo všetkých rozmeroch, najmä s cieľom uľahčiť riadenú, bezpečnú, regulárnu a zodpovednú migráciu v súlade s ľudskými právami, medzinárodným utečeneckým právom a medzinárodným humanitárnym právom;
- b) riadenie a podpora globálnych a medziregionálnych politických dialógov vrátane migrácie Juh-Juh a výmeny a spolupráce v oblasti migrácie a núteného vysídľovania;

- c) podpora plnenia medzinárodných záväzkov a záväzkov Únie v oblasti migrácie a núteného vysídľovania, a to aj na úrovni OSN;
- d) zlepšovanie celosvetovej základne poznatkov vrátane poznatkov o vzťahu medzi migráciou a rozvojom, a iniciovanie akcií pilotného charakteru s cieľom rozvíjať inovatívne operatívne prístupy v oblasti migrácie a núteného vysídľovania;
- e) podpora strategických partnerstiev s príslušnými medzinárodnými organizáciami na účely podpory medzinárodnej spolupráce a riadenia migrácie v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a medzinárodným utečeneckým právom.

Spolupráca v tejto oblasti sa bude riadiť v súlade s predpismi Únie relevantnými pre oblasť migrácie pri plnom rešpektovaní zásady súdržnosti politík v záujme rozvoja.

6. Dôstojná práca, sociálna ochrana, nerovnosť a začlenenie

- a) formovanie globálneho programu a podpora iniciatív v oblasti začlenenia pevného piliera rovnosti a sociálnej spravodlivosti v súlade s európskymi hodnotami;

- b) prispievanie ku globálnemu programu pre zabezpečenie dôstojnej práce pre všetkých v zdravom životnom prostredí na základe hlavných pracovných noriem MOP, a to aj pokiaľ ide o sociálny dialóg, životné minimum, boj proti detskej práci a sociálnu zodpovednosť podnikov, najmä zabezpečením udržateľnosti a zodpovednosti globálnych hodnotových reťazcov, a prehĺbovanie vedomostí o účinných rodovo responzívnych politikách zamestnanosti, ktoré reagujú na potreby trhu práce a podporujú sociálno-ekonomické začlenenie vrátane odborného vzdelávania a prípravy a celoživotného vzdelávania;
- c) podpora globálnych iniciatív v oblasti podnikania a ľudských práv vrátane zodpovednosti podnikov za porušovanie práv a prístupu k prostriedkom nápravy;
- d) podpora globálnych iniciatív zameraných na všeobecnú sociálnu ochranu, ktoré sú založené na zásadách efektívnosti, udržateľnosti a rovnosti, vrátane podpory zameranej na riešenie nerovnosti s cieľom zvýšiť rodovú rovnosť a sociálnu súdržnosť, najmä vytvorením a posilňovaním udržateľných systémov sociálnej ochrany a systémov sociálneho poistenia;
- e) pokračovanie v celosvetovom výskume a vývoji na základe sociálnych inovácií, ktorými sa posilňuje sociálne začleňovanie a riešia práva a osobitné potreby najzraniteľnejších častí spoločnosti;
- f) podpora a presadzovanie úsilia zameraného na dosiahnutie inkluzívnejšieho sociálneho, politického a hospodárskeho života a na riešenie sociálno-ekonomických faktorov konfliktu.

7. Kultúra

- a) podpora iniciatív zameraných na kultúrnu rozmanitosť, medzikultúrny a medzináboženský dialóg s cieľom dosiahnuť pokojné vzťahy medzi komunitami;
- b) podpora kultúry ako hnacej sily udržateľného sociálneho a hospodárskeho rozvoja a posilňovanie spolupráce v oblasti kultúrneho dedičstva a jeho zachovania;
- c) rozvoj miestnych remesiel ako prostriedku na zachovanie miestneho kultúrneho dedičstva a posilnenie udržateľného rozvoja;
- d) posilnenie spolupráce pri ochrane, zachovaní a zveľaďovaní kultúrneho dedičstva vrátane zachovania osobitne zraniteľného kultúrneho dedičstva, a to najmä z prostredia menšinových a izolovaných komúní a pôvodného obyvateľstva, ako sa stanovuje v deklarácii UNDRIP;
- e) podpora dohôd o vrátení kultúrnych statkov do krajín ich pôvodu;
- f) podpora kultúrnej spolupráce, a to aj prostredníctvom výmen, partnerstiev a iných iniciatív, ako aj uznávanie profesionality autorov, umelcov a subjektov kultúrneho a kreatívneho priemyslu;
- g) podpora spolupráce a partnerstiev medzi športovými organizáciami.

B. PLANÉTA

1. Zabezpečovanie zdravého životného prostredia a boj proti zmene klímy
 - a) posilňovanie globálnej správy v oblasti klímy a životného prostredia, vykonávanie Parížskej dohody, Dohovoru OSN o biologickej diverzite, Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Dohovoru OSN o boji proti dezertifikácii a ďalších mnohostranných environmentálnych dohôd;
 - b) prispievanie k vonkajšej projekcii politík Únie v oblasti životného prostredia a zmeny klímy;
 - c) začlenenie cieľov v oblasti životného prostredia, ochrany ekosystémov a biodiverzity, zmeny klímy, znižovania rizika katastrof a pripravenosti na ne do politík, plánov a investícií, a to aj prostredníctvom lepších poznatkov a informácií;

- d) vykonávanie medzinárodných iniciatív a iniciatív Únie na podporu adaptácie na zmenu klímy, zmierňovania zmeny klímy a nízkoemisného rozvoja odolného proti zmene klímy, a to aj realizáciou NDC a dlhodobých stratégií týkajúcich sa znižovania emisií a odolnosti proti zmene klímy, podpora znižovania rizika katastrof, boj proti zhoršovaniu stavu životného prostredia a za zastavenie straty biodiverzity, podpora zachovania a udržateľného využívania a riadenia suchozemských a morských ekosystémov a obnoviteľných prírodných zdrojov vrátane pôdy, vody, oceánov, rybolovu a lesov, podpora zalesňovania a ochrany prirodzených lesov, riešenie problémov odlesňovania, dezertifikácie, degradácie pôdy, nezákonnej ťažby dreva a nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi živočíchmi a voľne rastúcimi rastlinami, boj proti znečisťovaniu vrátane morského odpadu a zabezpečovanie zdravého životného prostredia, riešenie problémov v oblasti klímy a životného prostredia vrátane vysídľovania v dôsledku prírodných katastrof, podpora efektívneho využívania zdrojov, udržateľnej spotreby a výroby, integrovaného riadenia vodných zdrojov a správneho nakladania s chemickými látkami a odpadom a podpora prechodu na nízkoemisné, zelené a obehové hospodárstvo odolné proti zmene klímy, ako aj podpora zodpovednosti podnikov a zodpovedného obchodného správania;
- e) podpora ekologicky udržateľných poľnohospodárskych postupov vrátane agroekológie s cieľom chrániť ekosystémy a biodiverzitu a zlepšiť environmentálnu a sociálnu odolnosť voči zmene klímy s osobitným zameraním na podporu drobných poľnohospodárov, pracovníkov a remeselníkov;

- f) vykonávanie medzinárodných iniciatív a iniciatív Únie na riešenie straty biodiverzity, podpora ochrany, udržateľného využívania a správy suchozemských a morských ekosystémov a súvisiacej biodiverzity;
- g) podpora postupného ukončenia dotácií na fosílna palivá, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie, a podpora prijímania sadzieb, ktoré odrážajú náklady, zo strany energetických podnikov, a preskúmanie nákladovo efektívnejších alternatív sociálnej ochrany, ktoré sú šetrnejšie voči klíme.

2. Energia z udržateľných zdrojov

- a) podpora celosvetového úsilia, záväzkov, partnerstiev a spojenectiev, okrem iného v oblasti prechodu na energiu z udržateľných zdrojov;
- b) podpora energetickej bezpečnosti pre partnerské krajiny a miestne spoločenstvá, napríklad prostredníctvom diverzifikácie zdrojov a trás pri zohľadnení problémov s cenovými výkyvmi, potenciálu na znižovanie emisií, zlepšenie trhov a posilnenie prepojení a obchodu v oblasti energetiky, a to predovšetkým elektrickej energie;
- c) nabádanie partnerských vlád k vykonávaniu reforiem týkajúcich sa energetickej politiky a trhu s energiou s cieľom vytvoriť prostredie priaznivé pre inkluzívny rast a investície zlepšujúce prístup k energetickým službám pre všetkých, ktoré sú šetrné voči klíme, cenovo dostupné, moderné, spoľahlivé a udržateľné, a to s uprednostnením energie z udržateľných zdrojov a energetickej efektívnosti;

- d) skúmanie, identifikácia, globálne zohľadňovanie a podpora finančne udržateľných obchodných modelov s potenciálom rozširiteľnosti a opakovateľnosti, ktoré prostredníctvom inovatívneho výskumu poskytujú inovatívne a digitálne technológie zabezpečujúce vyššiu efektívnosť, osobitne v prípade decentralizovaných postupov umožňujúcich prístup k energii z obnoviteľných zdrojov, a to aj v oblastiach s obmedzenou kapacitou miestneho trhu.

C. PROSPERITA

1. Udržateľný a inkluzívny rast, dôstojné pracovné miesta a zapojenie súkromného sektora
 - a) podpora udržateľných súkromných investícií pomocou inovatívnych mechanizmov financovania a zdieľania rizika;
 - b) zlepšovanie podnikateľského a investičného prostredia, rozvoj spoločensky a ekologicky zodpovedného miestneho súkromného sektora, podpora posilneného verejno-súkromného dialógu a budovanie kapacít, konkurencieschopnosti a odolnosti miestnych MSP a startupov, ako aj družstiev a sociálnych podnikov a ich integrácia do miestneho, regionálneho a celosvetového hospodárstva;
 - c) podpora finančného začlenenia uľahčením prístupu k finančným službám, ako sú napríklad mikroúvery a úspory, mikropoistenie a prevod platieb, a ich efektívnym využívaním zo strany MSP a domácností, a najmä znevýhodnených a zraniteľných skupín;

- d) podpora vykonávania obchodnej politiky a obchodných dohôd Únie v súlade s udržateľným rozvojom; posilňovanie obchodných kapacít partnerských krajín a zlepšovanie prístupu na trhy partnerských krajín a stimulácia spravodlivého obchodu a zodpovedných investícií a podnikateľských príležitostí pre spoločnosť Únie pri súčasnom odstraňovaní prekážok prístupu na trh a investovania, ako aj snaha o zjednodušenie prístupu k technológiám šetrným voči klíme, a zároveň zabezpečenie spoločného využívania pridaných hodnôt v čo najväčšej možnej miere, ako aj náležitej starostlivosti v oblasti dodržiavania ľudských práv v dodávateľských reťazcoch, a to pri zohľadňovaní súdržnosti politík v záujme rozvoja;
- e) podpora účinného súboru politík, ktoré prispievajú k hospodárskej diverzifikácii, pridávaniu hodnoty, regionálnej integrácii a udržateľnému zelenému a modrému hospodárstvu;
- f) podpora prístupu k digitálnym technológiám vrátane podpory prístupu k financovaniu a finančného začleňovania, ako aj elektronického obchodu;
- g) podpora udržateľnej spotreby a výroby a inovatívnych technológií a postupov pre nízkoemisné obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje;

- h) posilňovanie sociálnej a environmentálnej udržateľnosti, sociálnej zodpovednosti podnikov a zodpovedného obchodného správania v rámci celých hodnotových reťazcov;
- i) boj proti praniu špinavých peňazí, korupcii, nezákonným finančným tokom, ako aj daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam; podpora progresívneho zdaňovania, protikorupčných opatrení a politiky prerozdelenia verejných výdavkov;
- j) podpora inkluzívneho rastu, a to aj presadzovaním a podporou účasti žien a mladých ľudí a proaktívnou identifikáciou a riešením hospodárskej marginalizácie špecifických skupín.

2. Potravinová a výživová bezpečnosť

- a) podpora a ovplyvňovanie medzinárodných stratégií, organizácií, mechanizmov a aktérov, ktorí nastoľujú zásadné otázky globálnej politiky a zavádzajú rámce v oblasti udržateľnej potravinovej a výživovej bezpečnosti, znižovanie fragmentácie globálnej výživovej štruktúry a prispievanie k zodpovednosti pri plnení medzinárodných záväzkov týkajúcich sa potravinovej bezpečnosti, výživy a udržateľného poľnohospodárstva;
- b) zlepšovanie celosvetových verejných statkov s cieľom skončiť s hladom a podvýživou; zabezpečenie rovnakého prístupu k potravinám vrátane pomoci pri riešení rozdielov vo financovaní v oblasti výživy, a to aj prostredníctvom nástrojov, ako je napríklad Celosvetová sieť pre potravinové krízy, s cieľom zvýšiť schopnosť primerane reagovať na potravinové krízy a problémy súvisiace s výživou;

- c) zintenzívnenie koordinovaného, urýchleného a prierezového úsilia v záujme zvýšenia kapacít na diverzifikovanú miestnu a regionálnu produkciu potravín, zaistenia výživovej a potravinovej bezpečnosti, ako aj prístupu k pitnej vode a zvýšenia odolnosti najzraniteľnejších skupín, a to najmä v krajinách, ktoré čelia pretrvávajúcim alebo opakujúcim sa krízam;
- d) opätovné potvrdenie ústrednej úlohy udržateľného poľnohospodárstva, rybolovu a akvakultúry vrátane drobného poľnohospodárstva, chovu dobytka a pastierstva na globálnej úrovni v záujme zvyšovania potravinovej bezpečnosti, odstraňovania chudoby, vytvárania pracovných miest, spravodlivého a udržateľného prístupu k zdrojom a ich riadenia vrátane pôdy a vlastníckych práv k pozemkom, vody, osív bez licenčných obmedzení a iných poľnohospodárskych vstupov a (mikro) úverov, zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na ňu, zvyšovania odolnosti a zdravia ekosystémov;
- e) zabezpečovanie inovácií prostredníctvom medzinárodného výskumu a rozširovania poznatkov a odborných znalostí na globálnej úrovni, podpora a posilňovanie miestnych a autonómnych adaptačných stratégií, najmä pokiaľ ide o adaptáciu na zmenu klímy a jej zmiernenie, agrobiodiverzitu, globálne a inkluzívne hodnotové reťazce, spravodlivý obchod, bezpečnosť potravín, zodpovedné investície, správu držby pôdy a prírodných zdrojov.

D. PARTNERSTVÁ

1. Posilňovanie úlohy miestnych orgánov ako aktérov v oblasti rozvoja prostredníctvom:

- a) zvyšovania inštitucionálnej a prevádzkovej kapacity miestnych orgánov, ich sietí a združení v európskych a partnerských krajinách ako aktérov a partnerov v oblasti rozvoja pri tvorbe politík s cieľom prispievať k formulácii, vykonávaniu a monitorovaniu politík a dohôd s dôrazom na záujmy miestnych komúní; posilňovať ich úlohu pri zvyšovaní informovanosti o reforme v oblasti decentralizácie a o miestnom a mestskom rozvoji; zaistiť vecný a nepretržitý štruktúrovaný politický dialóg v oblasti rozvoja a podporovať demokratickú správu vecí verejných, najmä prostredníctvom územného prístupu k miestnemu rozvoju vrátane procesov decentralizácie, účasti a zodpovednosti;
- b) zintenzívnenia interakcií s európskymi občanmi v súvislosti so vzdelávaním a zvyšovaním informovanosti v oblasti rozvoja (vrátane spoločného využívania poznatkov a angažovanosti), najmä v súvislosti s cieľmi udržateľného rozvoja, a to v rámci Únie a pridružených území, ako aj kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátskych krajín.

2. Podpora inkluzívnych spoločností a iniciatív s účasťou viacerých zainteresovaných strán, dobrej správy hospodárskych záležitostí vrátane spravodlivej a inkluzívnej mobilizácie domácich príjmov, najmä v súvislosti s medzinárodnou spoluprácou v daňovej oblasti na základe vykonávania opatrení proti vyhýbaniu sa daňovej povinnosti a proti daňovým únikom, transparentného riadenia verejných financií a efektívnosti a inkluzívnosti verejných výdavkov v súlade s povinnosťami v oblasti ľudských práv a zásadami dobrej správy vecí verejných.
 3. Podpora posudzovania a dokumentácie pokroku pri vykonávaní zásad partnerstva a účinnosti.
-

PRÍLOHA IV

INTERVENČNÉ OBLASTI PRE ČINNOSTI RÝCHLEJ REAKCIE

1. Akcie prispievajúce k mieru, stabilite a predchádzaniu konfliktom v núdzových situáciách, situáciách vznikajúcej krízy, krízových a pokrízových situáciách, a to aj tých, ktoré môžu byť výsledkom migračných tokov a núteného vysídľovania.

Činnosti rýchlej reakcie uvedené v článku 4 ods. 4 písm. a) sú určené na zabezpečenie účinnej, efektívnej, integrovanej reakcie Únie, ktorá je vnímavá voči konfliktom, na tieto mimoriadne a nepredvídané situácie:

- a) núdzové situácie, krízové situácie, nestabilita, hybridné hrozby, situácie vznikajúcej krízy alebo prírodné katastrofy, ak sú relevantné z hľadiska stability, mieru a bezpečnosti;
- b) situácie predstavujúce hrozbu pre mier, demokraciu, verejný poriadok, ochranu ľudských práv a základných slobôd alebo bezpečnosť a ochranu osôb, najmä osôb vystavených sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu v nestabilných situáciách;
- c) situácie, ktoré by mohli prerásť do ozbrojeného konfliktu alebo vážne destabilizovať dotknutú tretiu krajinu alebo krajiny.

Uvedené činnosti rýchlej reakcie môžu zahŕňať:

- a) podporu úsilia medzinárodných, regionálnych a miestnych organizácií a subjektov štátu a občianskej spoločnosti o podporovanie budovania dôvery, mediácie, dialógu a zmierenia, spravodlivosti v prechodnom období, posilnenia postavenia žien a mladých ľudí, najmä pokiaľ ide o napätie v komunite a pretrvávajúce konflikty, a to prostredníctvom poskytovania technickej a logistickej pomoci;
- b) podporu vykonávania rezolúcií BR OSN o ženách, mládeži, mieri a bezpečnosti;
- c) podporu vytvárania a fungovania dočasných správ poverených v súlade s medzinárodným právom;
- d) podporu rozvoja demokratických a pluralitných štátnych inštitúcií vrátane opatrení na posilnenie úlohy žien v týchto inštitúciách, účinnej civilnej správy a civilného dohľadu nad bezpečnostným systémom, ako aj opatrení na posilnenie kapacity orgánov presadzovania práva a justičných orgánov zapojených do boja proti terorizmu, organizovanej trestnej činnosti a všetkým formám nezákonného obchodovania;
- e) podporu medzinárodných trestných súdov a *ad hoc* vnútroštátnych súdov, komisií pre pravdu a zmierenie, spravodlivosti v prechodnom období a ďalších mechanizmov na právne urovanie žalôb týkajúcich sa ľudských práv a na presadzovanie majetkových práv a rozhodovanie o nich;

- f) podporu posilnenia schopnosti štátu, ktorý čelí značným tlakom na rýchle vybudovanie, udržiavanie alebo obnovu jeho základných funkcií, a základnej sociálnej a politickej súdržnosti;
- g) podporu opatrení potrebných na začatie obnovy a rekonštrukcie kľúčovej infraštruktúry, obydlí, verejných budov a hospodárskych aktív a základných výrobných kapacít, ako aj ďalších opatrení na obnovenie hospodárskej činnosti, tvorbu pracovných miest a vytvorenie minimálnych podmienok potrebných pre udržateľný sociálny rozvoj;
- h) podporu civilných opatrení týkajúcich sa demobilizácie a reintegrácie bývalých bojovníkov a ich rodín do občianskej spoločnosti, a prípadne aj ich repatriácie, ako aj opatrení na riešenie situácie detských vojakov a bojovníčok;
- i) podporu opatrení na zmiernenie sociálneho vplyvu reštrukturalizácie ozbrojených síl;
- j) podporu opatrení, ktoré sú v rámci politik spolupráce Únie a ich cieľov zamerané na riešenie sociálno-ekonomických dôsledkov protipechotných mín, nevybuchutej munície alebo výbušných pozostatkov vojny na civilné obyvateľstvo; činnosti financované v rámci nástroja môžu okrem iného zahŕňať vzdelávanie o rizikách, detekciu a zneškodňovanie mín a s tým spojenú likvidáciu ich zásob;

- k) podporu opatrení, ktoré sú v rámci politik spolupráce Únie a ich cieľov zamerané na boj proti nezákonnému používaniu a prístupu k strelným zbraňam, ručným a ľahkým zbraňam;
- l) podporu opatrení na zabezpečenie primeraného splnenia osobitných potrieb žien a detí v krízových situáciách a počas konfliktov vrátane predchádzania ich vystaveniu rodovo motivovanému násiliu;
- m) podporu rehabilitácie a reintegrácie obetí ozbrojených konfliktov vrátane opatrení na riešenie osobitných potrieb žien a detí;
- n) podporu opatrení na podporovanie a ochranu dodržiavania ľudských práv a základných slobôd, demokracie a právneho štátu a príslušných medzinárodných nástrojov;
- o) podporu sociálno-ekonomických opatrení v záujme presadzovania rovnoprávneho prístupu k prírodným zdrojom v krízovej situácii alebo v situácii vznikajúcej krízy vrátane budovania mieru a transparentného manažmentu týchto zdrojov;
- p) podporu opatrení na riešenie možných dôsledkov náhleho presunu obyvateľstva s významom pre politickú a bezpečnostnú situáciu vrátane opatrení na riešenie potrieb hostiteľských komunití;

- q) podporu opatrení v záujme presadzovania rozvoja a organizácie občianskej spoločnosti a jej účasti na politickom procese vrátane opatrení na posilnenie úloh žien v tomto procese a opatrení na podporu nezávislých, pluralitných a profesionálnych médií;
- r) podporu opatrení v reakcii na prírodné katastrofy alebo katastrofy spôsobené ľudskou činnosťou, ktoré ohrozujú stabilitu, a na hrozby pre verejné zdravie spojené s pandémiami v prípade absencie alebo ako doplnok humanitárnej pomoci Únie a pomoci v oblasti civilnej ochrany;
- s) budovanie kapacít vojenských aktérov pri podpore rozvoja a bezpečnosti pre rozvoj v súlade s článkom 9.

2. Akcie prispievajúce k posilneniu odolnosti a spájajúce humanitárnu pomoc, rozvojovú činnosť a prípadne budovanie mieru

Činnosti rýchlej reakcie uvedené v článku 4 ods. 4 písm. b) sú určené na účinné posilňovanie odolnosti a zvýšenie koordinácie, súdržnosti a komplementárnosti medzi humanitárnou pomocou, rozvojovou činnosťou a prípadne budovaním mieru, čo sa nedá rýchlo vyriešiť prostredníctvom geografických a tematických programov.

Uvedené činnosti rýchlej reakcie môžu zahŕňať:

- a) posilňovanie odolnosti, riešenie faktorov nestability a potenciálnych zdrojov konfliktu podporou jednotlivcov, komunit, inštitúcií a krajín, aby sa mohli lepšie pripraviť na politické, hospodárske a spoločenské tlaky a otrasy, prírodné katastrofy alebo katastrofy spôsobené ľudskou činnosťou, konflikty, pandémie a globálne hrozby a odolávať im, prispôbiť sa im a rýchlo sa z nich zotaviť, a to aj identifikáciou a posilňovaním svojich existujúcich kapacít; posilňovaním schopnosti štátu, ktorý čelí značným tlakom, rýchle vybudovať, zachovávať alebo obnoviť svoje základné funkcie a základnú sociálnu a politickú súdržnosť, ako aj posilňovaním spoločností, komunit a jednotlivcov zvládať príležitosti a riziká mierovým spôsobom vnímaným voči konfliktom a vybudovať, zachovávať alebo obnovovať existenčné podmienky a sociálne služby napriek významným tlakom podporovaním príslušných medzinárodných a mnohostranných iniciatív zameraných na rovnaké ciele;
- b) zmiernovanie krátkodobých nepriaznivých účinkov vyplývajúcich z vonkajších otrasov spôsobujúcich makroekonomickú nestabilitu, pričom cieľom je ochrana sociálno-ekonomických reforiem a prioritných verejných výdavkov na sociálno-ekonomický rozvoj a znižovanie chudoby;

- c) vykonávanie krátkodobej obnovy a rekonštrukcie s cieľom umožniť obetiam prírodných katastrof alebo katastrof spôsobených ľudskou činnosťou, konfliktov a globálnych hrozieb, aby mali prospech z minimálnych sociálno-ekonomických noriem a aby sa čo najskôr vytvorili podmienky na obnovenie rozvoja na základe dlhodobých cieľov stanovených príslušnými krajinami a regiónmi a dotknutým obyvateľstvom; zahŕňa to riešenie naliehavých a okamžitých potrieb vyplývajúcich z vysídľovania ľudí a potrieb komún, ktoré ich prijímajú, po prírodných katastrofách alebo katastrofách spôsobených ľudskou činnosťou;
- d) pomoc regiónu, štátu, na vnútroštátnej alebo miestnej úrovni, alebo príslušným medzinárodným organizáciám či organizáciám občianskej spoločnosti pri vytváraní krátkodobých mechanizmov predchádzania katastrofám a pripravenosti na ne vrátane systémov predpovede a včasného varovania s cieľom zmierniť následky katastrof;
- e) podporné opatrenia realizujúce integrované prístupy, a to najmä zlepšením koordinácie a uplatňovaním prístupov vnímavých voči konfliktom zo strany humanitárnych, rozvojových aktérov a prípadne aj aktérov v oblasti budovania mieru.

3. Akcie zamerané na potreby a priority zahraničnej politiky Únie

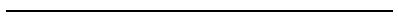
Činnosťami rýchlej reakcie na podporu cieľov uvedených v článku 4 ods. 4 písm. c) sa podporuje zahraničná politika Únie v celej škále politických, hospodárskych a bezpečnostných otázok. Uvedené činnosti umožňujú Únii konať v prípade naliehavého alebo závažného zahraničnopolitického záujmu, alebo jej ponúkajú príležitosť dosiahnuť ciele, ktoré si vyžadujú rýchlu reakciu a ktoré je ťažké riešiť inými prostriedkami.

Uvedené činnosti rýchlej reakcie sa môžu vzťahovať na:

- a) podporu dvojstranných, regionálnych a medziregionálnych stratégií Únie v oblasti spolupráce, podporu politického dialógu a rozvoj kolektívnych prístupov a reakcií na výzvy celosvetového významu, ako sú napríklad migrácia a nútené vysídľovanie, zmena klímy a bezpečnostné otázky vrátane mediácie, ako aj využívanie príležitostí v tomto smere;
- b) podporu obchodnej politiky a dojednávania, vykonávania a presadzovania obchodných dohôd Únie, ako aj zlepšovania prístupu na trhy partnerských krajín a zintenzívnenia obchodných, investičných a podnikateľských príležitostí pre spoločnosti z Únie, najmä MSP, pri súčasnom odstraňovaní prekážok prístupu na trh a k investíciám a ochrane práv duševného vlastníctva prostredníctvom hospodárskej diplomacie, podnikateľskej a regulačnej spolupráce vrátane úprav potrebných z hľadiska osobitnej situácie partnerskej krajiny s prihliadnutím na zásadu súdržnosti politík v záujme rozvoja, ako sa stanovuje v článkoch 208 a 212 ZFEÚ a v medzinárodných záväzkoch uvedených v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia;

- c) príspevky k vykonávaniu medzinárodného rozmeru vnútorných politík Únie, okrem iného napríklad v oblasti životného prostredia, zmeny klímy, energetiky, vedy a vzdelávania a spolupráce pri riadení a správe oceánov, ako aj podporu zblížovania v oblasti regulácie;
- d) podporu všeobecného porozumenia a viditeľnosti Únie a jej úlohy na svetovej scéne prostredníctvom strategickej komunikácie, verejnej diplomacie, kontaktov medzi ľuďmi, kultúrnej diplomacie, spolupráce v otázkach vzdelávania a akademickej spolupráce a podporných činností na presadzovanie hodnôt a záujmov Únie.

Uvedenými činnosťami rýchlej reakcie sa vykonávajú inovatívne politiky alebo iniciatívy, ktoré zodpovedajú súčasným alebo vyvíjajúcim sa krátkodobým až strednodobým potrebám, možnostiam a prioritám vrátane tých, ktoré majú potenciál formovať budúce akcie v rámci geografických a tematických programov. Uvedené činnosti sa zameriavajú na prehĺbenie vzťahov, dialógu, budovania partnerstiev a spojení Únie s kľúčovými krajinami strategického záujmu, najmä s krajinami s rozvíjajúcimi sa ekonomikami a so stredným príjmom, ktoré zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu v celosvetových záležitostiach, globálnom riadení, zahraničnej politike, medzinárodnom hospodárstve a na multilaterálnych fórach.

PRÍLOHA V

PRIORITNÉ OBLASTI OPERÁCIÍ EFSD+, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE ZÁRUKA PRE VONKAJŠIU ČINNOSŤ

Operácie EFSD+ oprávnené na poskytnutie podpory prostredníctvom záruky pre vonkajšiu činnosť sú zamerané najmä na tieto prioritné oblasti:

- a) poskytovanie finančných prostriedkov a podpory na rozvoj súkromného a družstevného sektora, ktoré je v súlade s podmienkami stanovenými v článku 209 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách a v súlade s účelom článku 31 ods. 2 tohto nariadenia, s osobitným zameraním na miestne spoločnosti a MSP, podporu vytvárania dôstojných pracovných miest na základe hlavných pracovných noriem MOP a podporu prispievania európskych spoločností na účely EFSD+;
- b) riešenie prekážok pre súkromné investície poskytnutím finančných nástrojov, ktoré môžu byť denominované v miestnej mene príslušnej partnerskej krajiny, vrátane záruk prvej straty pre portfóliá, záruk na projekty súkromného sektora, ako sú záruky na úvery pre MSP a záruky na osobitné riziká pre projekty infraštruktúry a iný rizikový kapitál;
- c) mobilizovanie financovania zo súkromného sektora s osobitným zameraním na MSP riešením ťažkostí a prekážok pre investície;

- d) posilňovanie sociálno-ekonomických odvetví a oblastí a súvisiacej verejnej a súkromnej infraštruktúry a udržateľnej prepojitelnosti vrátane oblastí energie z obnoviteľných a udržateľných zdrojov, hospodárenia s vodami a nakladania s odpadom, dopravy, informačných a komunikačných technológií, ako aj životného prostredia, udržateľného využívania prírodných zdrojov, udržateľného poľnohospodárstva a modrého hospodárstva, udržateľného obhospodarovania lesov a obnovy lesnatej krajiny, sociálnej infraštruktúry, zdravia a ľudského kapitálu s cieľom zlepšiť sociálno-ekonomické prostredie;
 - e) prispievanie k opatreniam v oblasti klímy a k ochrane životného prostredia a environmentálnemu manažérstvu;
 - f) prispievanie k riešeniu špecifických základných sociálno-ekonomických príčin neregulárnej migrácie a základných príčin núteného vysídľovania podporou udržateľného rozvoja, prispievanie k udržateľnej reintegrácii vrátených migrantov v ich krajinách pôvodu a takisto posilňovanie odolnosti tranzitných a hostiteľských komunit s náležitým zreteľom na posilňovanie právneho štátu, dobrej správy vecí verejných a ľudských práv.
-

PRÍLOHA VI

ZOZNAM KLÚČOVÝCH UKAZOVATEĽOV VÝKONNOSTI

Na pomoc pri meraní prínosu Únie k dosiahnutiu špecifických cieľov nástroja sa v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja používa tento neúplný zoznam kľúčových ukazovateľov výkonnosti:

1. bodové hodnotenie právneho štátu v súvislosti s krajinami, ktoré využívajú pomoc Únie;
2. podiel obyvateľstva pod medzinárodnou hranicou chudoby podľa pohlavia, veku, zamestnaneckého statusu a zemepisnej polohy (mestské/vidiecke);
3. počet žien v reprodukčnom veku, dospelých dievčat a detí mladších ako päť rokov, na ktoré sa vzťahujú programy výživy s podporou Únie;
4. počet drobných poľnohospodárov, na ktorých sa vzťahujú intervencie podporované zo strany Únie s cieľom zvýšiť ich udržateľnú produkciu, prístup na trhy a/alebo istotu držby pôdy;
5. počet jednoročných detí plne imunizovaných s podporou Únie;
6. počet študentov zúčastňujúcich sa na vzdelávaní: a) základnom vzdelávaní b) sekundárnom vzdelávaní a počet ľudí, ktorí využívajú intervencie v oblasti inštitucionálneho alebo zamestnaneckého odborného vzdelávania a prípravy/rozvoja zručností podporované zo strany Únie;
7. nevyprodukované emisie skleníkových plynov (ekvivalent CO₂ v kilotonách) s podporou Únie;

8. plocha morských, suchozemských a sladkovodných ekosystémov chránených a/alebo udržateľne spravovaných s podporou Únie;
9. dosiahnutý pákový efekt investícií a multiplikačný efekt;
10. počet jednotlivcov, na ktorých sa priamo vzťahujú intervencie podporované zo strany Únie osobitne zamerané na podporu civilného budovania mieru po skončení konfliktu alebo predchádzania konfliktom;
11. počet procesov súvisiacich s postupmi partnerskej krajiny v oblasti obchodu, investícií a podnikania alebo s podporou vonkajšieho rozmeru vnútorných politík Únie alebo záujmov Únie, ktoré nimi boli ovplyvnené;
12. počet osôb s prístupom k zlepšenému zdroju pitnej vody a/alebo uľahčenie sanitácie s podporou Únie;
13. počet migrantov, utečencov a vnútorne vysídlených osôb alebo jednotlivcov z hostiteľských komunit, ktorí sú chránení alebo ktorým sa poskytla pomoc prostredníctvom podpory Únie;
14. počet krajín a miest so stratégiou v oblasti zmeny klímy a/alebo stratégiou na zníženie rizika katastrof a) vypracovanou alebo b) v štádiu implementácie s podporou Únie;
15. počet MSP, ktoré uplatňujú postupy udržateľnej spotreby a výroby s podporou Únie;
16. inštalovaný výkon výroby energie z obnoviteľných zdrojov (MW) s podporou Únie;

17. podiel spolupráce podporujúcej rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien financovanej zo strany Únie;
18. počet obetí porušovania ľudských práv, ktoré priamo využívajú pomoc financovanú zo strany Únie;
19. počet iniciatív financovaných zo strany Únie na podporu vykonávania politických, hospodárskych a sociálnych reforiem a spoločných dohôd v partnerských krajinách.

Všetky ukazovatele, ktoré sa týkajú jednotlivcov, sa vždy, keď je to možné, rozčlenia podľa pohlavia, najmä s cieľom monitorovať pokrok dosahovaný v súvislosti s rodovou rovnosťou, a podľa veku.

Vždy, keď je to možné, sa všetky ukazovatele rozčlenia podľa geografických oblastí nástroja.
